

**ҮНДСЭН ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ЖУРМЫН АСУУДЛЫГ БУСАД ОРНЫ ҮНДСЭН ХУУЛЬД ЗОХИЦУУЛСАН БАЙДАЛ (Харьцуулсан судалгаа)**

*Б. Товуусүрэн, Ю. Эрдэнэтуяа, Б. Буяндэлгэр,  
К. Пүрэвсүрэн, Ш. Хишигсүрэн, Б. Хатантуул*

**1. ҮНДСЭН ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ЖУРМЫН АСУУДЛААРХИ АЗИЙН ОРНУУДЫН ҮНДСЭН ХУУЛИЙН ЗОХИЦУУЛАЛТ (Харьцуулсан хүснэгт)**

**1. БҮГД НАЙРАМДАХ СОЛОНГОС УЛС (Ерөнхийлөгчийн засаглалтай)<sup>58</sup>**

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
Батлагдсан: <b>1987.10.29</b> Бүтэц: 10 бүлэг, 130 зүйлтэй.	<b>128 дугаар зүйл</b> (1) Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах саналыг Үндэсний Ассамблейн нийт гишүүдийн олонхи эсхүл Ерөнхийлөгч гаргана.	<b>130 дугаар зүйл</b> (1) Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай төслийг нийтэд зарласнаас хойш 60 хоногийн дотор Үндэсний Ассамблей (ҮА) хэлэлцэж, нийт гишүүдийн 2/3-оос доошгүйн саналаар шийдвэрлэнэ. (2) Үндсэн хуульд оруулах нэмэлт, өөрчлөлтийн төслийг ҮА-аар хэлэлцэж дэмжигдсэнээс хойш 30-аас доошгүй хоногийн дараа ард нийтийн санал асуулга (national referendum) явуулна. Санал асуулгын дүнг Үндэсний ассамблейн сонгуульд оролцох эрх бүхий сонгогчдын олонхийн өгсөн саналаар батална. (3) Энэхүү зүйлийн 2 дэх заалтын дагуу санал асуулгын дүнг хүлээн зөвшөөрснөөр Үндсэн хуульд оруулах нэмэлт, өөрчлөлт дуусгавар болж, нийтээр дагаж мөрдөх шийдвэрийг Ерөнхийлөгч нэн даруй гаргана.	<b>128 дугаар зүйл</b> (2) Ерөнхийлөгчийн бүрэн эрхийг сунгах тухай болон Ерөнхийлөгчийг дахин сонгох тухай Үндсэн хуульд оруулах санал нь уг өөрчлөлтийн тухай санал дэвшүүлэх үед үүргээ гүйцэтгэж буй Ерөнхийлөгчид үл хамаарна. <b>129 дүгээр зүйл</b> Энэхүү өөрчлөлтийг Үндсэн хуульд оруулах тухай саналыг Ерөнхийлөгч олон нийтэд 20-иос доошгүй хоногийн өмнө мэдэгднэ.
<b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ SOUTH KOREA - CONSTITUTION</b> { Adopted on: 17 July 1948} { ICL Document Status: 29 Oct 1987 } <a href="http://www.servat.unibe.ch/icl/ks00000.html">http://www.servat.unibe.ch/icl/ks00000.html</a>	Chapter X <b>Amendments to the Constitution</b> <b>Article 128 [Initiative]</b> (1) A proposal to amend the Constitution can be introduced either by a majority of the total members of the National Assembly or by the President.	<b>Article 130 [Majority, Referendum]</b> (1) The National Assembly decides upon the proposed amendments within sixty days of the public announcement, and passage by the National Assembly requires the concurrent vote of two-thirds or more of the total members of the National Assembly. (2) The proposed amendments to the Constitution are submitted to a national referendum not later than thirty days after passage by the National Assembly, and are confirmed by more than one half of all votes cast by more than one half of voters eligible to vote in elections for members of the National Assembly. (3) When the proposed amendments to the Constitution receive the concurrence prescribed in Paragraph (2), the amendments to the Constitution is finalized, and the President promulgates it without delay.	<b>Article 128</b> (2) Amendments to the Constitution for the extension of the term of office of the President or for a change allowing for the re-election of the President are not effective for the President in office at the time of the proposal for such amendments to the Constitution. <b>Article 129 [Publication]</b> Proposed amendments to the Constitution are presented to the public by the President for twenty days or more.

<sup>58</sup> Парламентын нэг танхимтай.

**2. ЯПОН УЛС** (Хязгаарлагдмал бүрэн эрхт хаант засаглалтай.  
Төрийн эрх барих дээд байгууллага нь парламент)<sup>59</sup>

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
Батлагдсан: <b>1946.11.03</b> Хүчин төгөлдөр үйлчилсэн: <b>1947.03.03</b> Батлагдсанаас хойш нэмэлт, өөрчлөлт оруулаагүй. Бүтэц: 11 бүлэг, 103 зүйл.	<b>9 ДҮГЭЭР БҮЛЭГ</b> <b>96 дугаар зүйл</b> Санаачлах эрхийг зөвхөн парламент эдэлнэ. Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулахдаа Төлөөлөгчдийн танхим буюу доод танхим, Зөвлөхүүдийн танхим буюу дээд танхим тус бүрийн гишүүдийн 2/3-оос доошгүйн санал авсан байх шаардлагатай.	<b>96 дугаар зүйл</b> ...Ийнхүү гишүүдийн 2/3-ын саналаар зөвшөөрөгдсөн төслийг ард нийтийн санал асуулга явуулж шийдвэрлэнэ. Санал асуулгад оролцогчдын олонхийн дэмжлэг авсан нэмэлт, өөрчлөлтийг ард түмний нэрийн өмнөөс Эзэн хаан хуульчлах бөгөөд энэхүү нэмэлт, өөрчлөлт нь Үндсэн хуулийн бүрэлдэхүүн хэсэг нь болно.	<b>Тайлбар:</b> Нэмэлт, өөрчлөлт оруулахаар бол Үндсэн хуулийн 9 дүгээр бүлгийн 96 дугаар зүйлд заасан журмыг баримтална. Ард нийтийн санал асуулга хамгийн чухал үндэслэл байхаар зохицуулсан байна. Санал асуулга явуулахгүйгээр Үндсэн хуульд аливаа нэмэлт, өөрчлөлт оруулахыг хязгаарлажээ.
<b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</b> THE CONSTITUTION OF JAPAN November 3, 1946 <a href="http://www.solon.org/Constitutions/Japan/English/english-Constitution.html">http://www.solon.org/Constitutions/Japan/English/english-Constitution.html</a>	<b>CHAPTER IX: AMENDMENTS</b> <b>Article 96:</b> Amendments to this Constitution shall be initiated by the Diet, through a concurring vote of two-thirds or more of all the members of each House and shall thereupon be submitted to the people for ratification, which shall require the affirmative vote of a majority of all votes cast thereon, at a special referendum or at such election as the Diet shall specify. 2) Amendments when so ratified shall immediately be promulgated by the Emperor in the name of the people, as an integral part of this Constitution.		

\*\*\*

<sup>59</sup> Хязгаарлагдмал бүрэн эрхт хаан - Японы Эзэн хаан нь Үндсэн хуульд заасны дагуу «Бүрэн ард түмнийхээ хүсэл бодлыг илэрхийлэн, төр улс, хүн ардынхаа эв нэгдлийн бэлэг тэмдэг» нь болж байдаг ажээ. Эзэн хаан нь Төрийн тэргүүний хувьд Үндсэн хуулийн дагуу. «парламентаас сонгогдсон Ерөнхий сайдыг томилон батламжлах, Сайд нарын Танхимын саналаар Дээд шүүхийн Ерөнхий шүүгчийг томилох, Парламентын чуулганыг зарлан хуралдуулах, төлөөлөгчдийн танхимыг тараах, бүх нийтийн сонгуулийг зарлах зэрэг гол гол үүргийг гүйцэтгэдэг байна. Түүнчлэн Эзэн хаан төр засгийн хууль, зарлиг, гэрээний батламж зэргийг зарлан тунхаглах, Үндсэн ба бусад хуулийг нийтлэх, засвар оруулах гэх мэтийн үйл ажиллагаанд оролцдог байна.

3. БҮГД НАЙРАМДАХ ХЯТАД АРД УЛС (Бүх Хятадын Ардын Төлөөлөгчдийн Их Хурал)<sup>60</sup>

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субьект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
<p>Үндсэн хуулиа 4 удаа шинэчлэн баталсан.</p> <p>Баталсан: <b>1982.12.04</b></p> <p>Одоогийн мөрдөж буй Үндсэн хуульд 4 удаа өөрчлөлт оруулсан.</p> <p>Өөрчлөлт оруулсан огноо: <b>1988.04.12, 1993.03.29 1999.03.15</b></p> <p>Бүтэц: 4 бүлэг, 138 зүйлтэй.</p>	<p><b>62 дугаар зүйл</b></p> <p>Бүх Хятадын Ардын Төлөөлөгчдийн Их Хурал / БХАТИХ/ дараахь эрхийг хэрэгжүүлнэ:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Үндсэн хуульд өөрчлөлт оруулах</li> <li>2. Үндсэн хуулийн хэрэгжилтэд хяналт тавих... зэрэг 15 заалттай.</li> </ol> <p><b>67 дугаар зүйл</b></p> <p>БХАТИХ-ын Байнгын хороо дараахь эрхийг хэрэгжүүлнэ:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Үндсэн хуульд тайлбар хийж, Үндсэн хуулийн хэрэгжилтэд хяналт тавих,</li> <li>2. БХАТИХ-аас батлан гаргахаас бусад дүрмийг батлах, өөрчлөлт оруулах</li> <li>3. БХАТИХ-ын чуулганы завсарлагаар БХАТИХ-аас баталсан хууль, тогтоомжийн үндсэн зарчим, үзэл баримтлалыг өөрчлөхгүйгээр шаардлагатай нэмэлт, өөрчлөлт, хавсралтыг батлан гаргах;</li> <li>4. Хуулийн тайлбар гаргах</li> </ol> <p>...</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>7. Төрийн Зөвлөлөөс гаргасан зарлиг, захирамж зэрэг захиргааны эрхийн акт нь Үндсэн хуулийн үзэл санаатай үл нийцэхээр бол тэдгээрийг хүчингүй болгох;</li> <li>8. Үндсэн хууль болон төрийн засаг захиргааны шийдвэртэй үл нийцэх муж, өөртөө засах орон, шууд харьяа хотын төрийн эрх бүхий байгууллагын тогтоосон орон нутгийн чанартай тогтоол, шийдвэрийг хүчингүй болгох</li> </ol>	<p><b>64 дүгээр зүйл</b></p> <p>Үндсэн хуульд өөрчлөлт оруулахад БХАТИХ-ын Байнгын хороо, эсхүл БХАТИХ-ын депутатуудын 1/5-ээс доошгүй депутат санаачлан БХАТИХ-ын нийт депутатын 2/3 -оос доошгүйн саналаар батална.</p> <p>Дүрэм, тогтоолыг БХАТИХ-ын нийт депутатын олонхийн саналаар батална.</p>	



UIN.MN  
СУДАЛГААНЫ САН

<sup>60</sup> БНХАУ-ын Бүх Хятадын Ардын Төлөөлөгчдийн Их хурал бол төрийн дээд эрхт байгууллага мөн. Түүний байнгын байгууллага бол Бүх Хятадын Ардын Төлөөлөгчдийн Их хурлын байнгын хороо мөн. (Үндсэн хуулийн 3 дугаар бүлэг, 57 дугаар зүйл)

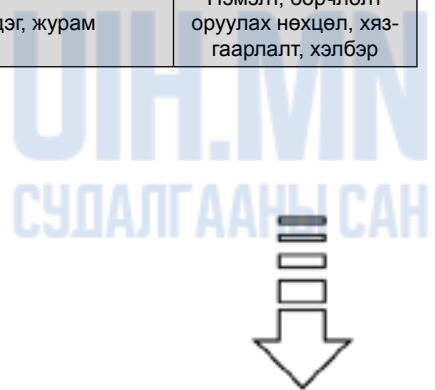
<p><b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</b></p> <p>CONSTITUTION OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA</p> <p><b>БНХАУ-ын Хуулийн эмхтгэл, цуврал-1. УБ, 2008 он.</b></p> <p>БНХАУ-ын Үндсэн хууль 5-51 дэх тал.</p> <p>CONSTITUTION OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA</p> <p>(Adopted on December 4, 1982)</p> <p><a href="http://english.peopledaily.com.cn/constitution/constitution.html">http://english. peopledaily.com. cn/constitution/ constitution.html</a></p>	<p>CHAPTER III. THE STRUCTURE OF THE STATE</p> <p>SECTION 1. THE NATIONAL PEOPLE'S CONGRESS</p> <p><b>Article 62.</b> The National People's Congress exercises the following functions and powers:</p> <p>(1) To amend the Constitution;</p> <p>(2) To supervise the enforcement of the Constitution;</p> <p>...</p> <p><b>Article 67.</b> The Standing Committee of the National People's Congress exercises the following functions and powers:</p> <p>(1) To interpret the Constitution and supervise its enforcement;</p> <p>(2) To enact and amend statutes with the exception of those which should be enacted by the National People's Congress;</p> <p>(3) To enact, when the National People's Congress is not in session, partial supplements and amendments to statutes enacted by the National People's Congress provided that they do not contravene the basic principles of these statutes;</p> <p>(4) To interpret statutes;</p> <p>...</p> <p>(7) To annul those administrative rules and regulations, decisions or orders of the State Council that contravene the Constitution or the statutes;</p> <p>(8) To annul those local regulations or decisions of the organs of state power of provinces, autonomous regions and municipalities directly under the Central Government that contravene the Constitution, the statutes or the administrative rules and regulations;</p> <p>...</p> <p><b>Article 64.</b></p> <p>Amendments to the Constitution are to be proposed by the Standing Committee of the National People's Congress or by more than one-fifth of the deputies to the National People's Congress and adopted by a majority vote of more than two-thirds of all the deputies to the Congress. Statutes and resolutions are adopted by a majority vote of more than one half of all the deputies to the National People's Congress.</p>
---	--

\* \* \*

#### 4. БҮГД НАЙРАМДАХ ТУРК УЛС

(Парламентын удирдлагатай Бүгд Найрамдах, нэгдмэл Улс)

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, бо- ловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хяз- гаарлалт, хэлбэр
--	---	----------------------------	--



<p><b>1982.10.18</b>-ны өдөр баталж, <b>1982.10.20</b>-ны өдөр ард нийтийн санал асуулга явуулахаар Төрийн мэдээлэлд нийтэлж, <b>1982.11.07</b>-ны өдрийн хуулиар ард нийтийн саналаар хүлээн зөвшөөрсөнийг баталсан.</p> <p>Өнөөг хүртэл 1987, 1993, 1995, 1999 онд 2 удаа, 2001 онд 2 удаа, 2002, 2004 он нийт 9 удаа тус тус нэмэлт, өөрчлөлт оруулсан байна.</p> <p>Турк Улсын Үндсэн хууль нь эхлэл хэсэг болон 7 хэсэг /хэсэг нь дотроо бүлэгт хуваагдана/, нийт 177 зүйлтэй. Мөн 6 дугаар хэсэгт түр үйлчлэх 16 зүйлтэй.</p>	<p><b>I. Үндсэн хуульд өөрчлөлт оруулах, сонгуульд болон ард нийтийн санал асуулгад оролцох</b></p> <p><b>175 дугаар зүйл</b></p> <p>Үндсэн хуульд өөрчлөлт оруулах саналыг Туркийн Үндэсний Их Хурлын нийт гишүүний хамгийн багадаа 1/3-ээс доошгүй нь бичгээр гаргана.</p>	<p><b>175 дугаар зүйл</b></p> <p>Үндсэн хуулийн өөрчлөлтийн тухай саналыг нэгдсэн чуулганаар хоёр удаа хэлэлцэнэ. Өөрчлөх саналыг нийт гишүүний 3/5-ын нууц санал хураалтаар хүлээн зөвшөөрнө.</p> <p>Ерөнхийлөгч Үндсэн хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг нэг удаа дахин хэлэлцүүлэхээр Туркийн Үндэсний Их Хуралд буцааж болно. Ийнхүү буцаасан төслийг нийт гишүүний 2/3 буюу түүнээс дээшхийн саналаар дахин хэвээр баталвал Ерөнхийлөгч уг хуулийн төслөөр ард нийтийн санал асуулга явуулж болно.</p> <p>Үндэсний Их Хурлын бүх гишүүний 3/5, эсхүл 2/3-оос доошхийн саналаар баталсан Үндсэн хуулийн өөрчлөлтийн тухай хуулийн төслийг Ерөнхийлөгч Их Хуралд буцаагаагүй тохиолдолд ард нийтийн санал асуулга явуулахаар Төрийн мэдээлэлд нийтлэнэ.</p> <p>Шууд эсхүл Ерөнхийлөгчийн буцааснаар Их Хурлын нийт гишүүний 2/3 буюу түүнээс дээшхийн саналаар баталсан Үндсэн хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл болон төслийн аль нэг зүйлээр Ерөнхийлөгч ард нийтийн санал асуулга явуулж болно. Ард нийтийн санал асуулга явуулахааргүй төсөл, эсхүл холбогдох зүйлийг Төрийн мэдээлэлд нийтлэнэ.</p> <p>Ард нийтийн санал асуулга явуулсан хуулийг мөрдөж эхлэхийн тулд ард нийтийн санал асуулгын хүчин төгөлдөр саналын олонхийн дэмжлэгийг авсан байх шаардлагатай.</p> <p>Үндэсний Их Хурал Үндсэн хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг батлахдаа энэхүү хуулиар ард нийтийн санал асуулга явуулахад Үндсэн хуулийн өөрчилж буй заалтуудаас алийг хамтад нь, алийг нь тус тусад нь санал хураах талаар шийдвэрлэнэ.</p>	<p><b>IV. Өөрчилж болохгүй зүйл</b></p> <p><b>4 дүгээр зүйл</b></p> <p>Үндсэн хуулийн 1 дүгээр зүйлд заасан Төрийн хэлбэр нь Бүгд найрамдах болох тухай заалт, 2 дугаар зүйлд заасан Бүгд Найрамдахын шинжүүд, болон 3 дугаар зүйлд заасан заалтууд өөрчлөгдөшгүй ба өөрчлөх санал тавьж болохгүй.</p> <p><b>175 дугаар зүйл</b></p> <p>Үндсэн хуульд өөрчлөлт оруулах тухай саналыг хэлэлцэх болон батлах нь энэхүү зүйлд зааснаас гадна хууль хэлэлцэх, болон батлах тухай заалтад хамаарна.</p>
---	--	---	--

<p><b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</b></p> <p><b>THE CONSTITUTION OF THE REPUBLIC OF TURKEY</b></p> <p><a href="http://www.anayasa.gov.tr/images/loaded/pdf/dosyalar/theconstitutionoftherepublicofturkey.pdf">http://www.anayasa.gov.tr/images/loaded/pdf/dosyalar/theconstitutionoftherepublicofturkey.pdf</a></p>	<p><b>PART SEVEN FINAL PROVISIONS</b></p> <p><b>I. Amendment of the Constitution, Participation in Elections and Referenda</b></p> <p><b>ARTICLE 175.</b> (As amended on May 17, 1987)</p> <p>The constitutional amendment shall be proposed in writing by at least one-third of the total number of members of the Turkish Grand National Assembly. Proposals to amend the Constitution shall be debated twice in the Plenary Session. The adoption of a proposal for an amendment shall require a three-fifths majority of the total number of members of the Assembly by secret ballot.</p>	<p><b>ARTICLE 175.</b></p> <p>The President of the Republic may refer the laws related to the Constitutional amendments for further consideration. If the Assembly adopts the draft law referred by the President by a two-thirds majority, the President may submit the law to referendum.</p> <p>If a law is adopted by a three-fifths or less than two-thirds majority of the total number of votes of the Assembly and is not referred by the President for further consideration, it shall be published in the Official Gazette and shall be submitted to referendum.</p> <p>A law on the Constitutional amendment adopted by a two-thirds majority of the total number of members of the Turkish Grand National Assembly directly or if referred back by the President for further consideration, or its articles as considered necessary may be submitted to a referendum by the President. Laws or related articles of the Constitutional amendment not submitted to referendum shall be published in the Official Gazette</p> <p>Laws related to Constitutional amendment which are submitted to referendum, shall require the approval of more than half of the valid votes cast.</p> <p>The Turkish Grand National Assembly, in adopting the laws related to the Constitutional amendment, shall also decide on which provisions shall be submitted to referendum together and which shall be submitted individually.</p> <p>Every measure including fines shall be taken to secure participation in referenda, general elections, by-elections and local elections.</p>	<p>IV. Irrevocable Provisions</p> <p><b>ARTICLE 4.</b></p> <p>The provision of Article 1 of the Constitution establishing the form of the state as a Republic, the provisions in Article 2 on the characteristics of the Republic, and the provision of Article 3 shall not be amended, not shall their amendment be proposed.</p> <p><b>ARTICLE 175</b></p> <p>The consideration and adopting of proposals for the amendment of the Constitution shall be subject to the provisions governing the consideration and adoption of legislation, with the exception of the conditions set forth in this article.</p>
--	--	---	---

\* \* \*

**5. БҮГД НАЙРАМДАХ ЭНЭТХЭГ УЛС**

(Парламентын 2 танхимтай, Парламентын Бүгд Найрамдах Улс)

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
------------------------------------	---	----------------------------	--



<p>Баталсан: <b>1949.11.26</b></p> <p>Нийт 94 удаа нэмэлт, өөрчлөлт орсон.</p> <p>Бүтэц: 22 хэсэг, 395 зүйл, 12 хавсралт, 2 нэмэлт хэсэгтэй</p>	<p><b>20 дугаар хэсэг</b> <b>Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах</b> <b>368 дугаар зүйл</b></p> <p>(2) Хуулийн төсөл нь танхим бүрээр хэлэлцэгдэж, тухайн танхимын гишүүдийн 2/3-ын ирцтэйгээр санал хураалт явуулж, танхимийн нийт гишүүдийн олонхиор зөвшөөрөгдсөн тохиолдолд Парламентын аль нэг танхимаас хуулийн төсөл өргөн барьснаар Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах саналыг өргөн мэдүүлж болно.</p>	<p><b>368 дугаар зүйл</b></p> <p>(2) Хуулийн төслийг Ерөнхийлөгч зөвшөөрснөөр төсөлд тусгасны дагуу Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах ба дараахь нөхцлийг хангана. Хэрэв дээрхи өөрчлөлт нь,</p> <p>(a) 54, 55, 73, 162 дугаар заалт, эсхүл 241 дүгээр заалт;</p> <p>(b) V хэсгийн IV бүлэг, VI хэсгийн V бүлэг, эсхүл XI хэсгийн I бүлэг;</p> <p>(c) Долдугаар зүйлд заасан жагсаалтаас аль нэг нь,</p> <p>(d) Парламент дахь Мужуудын төлөөлөл;</p> <p>(e) Энэхүү заалтад өөрчлөлт оруулахаар бол уг хуулийн төслийг Ерөнхийлөгчид өргөн мэдүүлэхээс өмнө Мужуудын хууль тогтоогчдын 1/2-ээс доошгүйн саналаар хүлээн зөвшөөрөгдсөн байх ёстой.</p> <p>(4) Энэхүү заалтад орсон Үндсэн хуулийн аливаа өөрчлөлтийн (III хэсэг), 1976 оны Үндсэн хуулийн актын 55 дугаар хэсэг (Дөчин хоёр дахь өөрчлөлт)-ийг мөрдөж эхэлснээс өмнө, эсхүл дараа нь бүх шатны шүүхэд маргаан үүсгэхгүй.</p>	<p><b>368 дугаар зүйл</b></p> <p>(1) Үндсэн хуульд өөрөөр заагаагүй бол Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах эрхийнхээ хүрээнд Парламентаас хууль хэлэлцэн батлах дэгийн дагуу Үндсэн хуулийн аливаа заалтад нэмэлт, өөрчлөлт оруулах, эсхүл хүчингүй болгож болно.</p> <p>(3) 13 дугаар заалтын нөхцөл нь энэхүү заалтанд орсон аливаа өөрчлөлтөнд үл хамаарна.</p> <p>(5) Аливаа асуудлыг шийдвэрлэх үүднээс, энэ заалтад заасны дагуу Үндсэн хуулийн зүйл, заалтыг нэмэх, өөрчлөх, эсхүл хүчингүй болгох талаар Парламентад Үндсэн хуулиар олгосон эрхэд ямар нэг хязгаарлалт байхгүй.</p>
<p><b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</b></p> <p>THE CONSTITUTION OF INDIA</p> <p><a href="http://lawmin.nic.in/coi.htm">http://lawmin.nic.in/coi.htm</a></p>	<p><b>AMENDMENT OF THE CONSTITUTION</b> <b>Article 368</b></p> <p>2) An amendment of this Constitution may be initiated only by the introduction of a Bill for the purpose in either House of Parliament, and when the Bill is passed in each House by a majority of the total membership of that House and by a majority of not less than two-thirds of the members of that House present and voting,</p>	<p><b>Article 368</b></p> <p>2) it shall be presented to the President who shall give his assent to the Bill and thereupon the Constitution shall stand amended in accordance with the terms of the Bill: Provided that if such amendment seeks to make any change in—</p> <p>(a) article 54, 55, 73, 162 or article 241, or</p> <p>(b) Chapter IV of Part V, Chapter V of Part VI, or Chapter I of Part XI, or</p> <p>(c) any of the Lists in the Seventh Schedule, or</p> <p>(d) the representation of States in Parliament, or</p> <p>(e) the provisions of this article, the amendment shall also require to be ratified by the Legislatures of not less than one-half of the States by resolutions to that effect passed by those Legislatures before the Bill making provision for such amendment is presented to the President for assent.</p> <p>4) No amendment of this Constitution (including the provisions of Part III) made or purporting to have been made under this article [whether before or after the commencement of section 55 of the Constitution (Fortysecond Amendment) Act, 1976] shall be called in question in any court on any ground.</p>	<p><b>Article 368.</b></p> <p>(1) Notwithstanding anything in this Constitution, Parliament may in exercise of its constituent power amend by way of addition, variation or repeal any provision of this Constitution in accordance with the procedure laid down in this article.</p> <p>(3) Nothing in article 13 shall apply to any amendment made under this article.</p> <p>5) For the removal of doubts, it is hereby declared that there shall be no limitation whatever on the constituent power of Parliament to amend by way of addition, variation or repeal the provisions of this Constitution under this article.</p>

**6. БҮГД НАЙРАМДАХ ИНДОНЕЗ УЛС**  
(Парламентын 2 танхимтай Бүгд Найрамдах Улс)<sup>61</sup>

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
<p><b>1945</b> онд баталсан, <b>1999, 2000, 2001, 2002</b> онд нэмэлт, өөрчлөлт оруулсан.</p> <p>Бүтэц: 16 бүлэг 37 зүйл болон түр үйлчлэх 3 зүйл, нэмэлт 2 зүйлтэй.</p>	<p><b>Хоёр дугаар бүлэг</b> <b>Ардын Зөвлөлдөх Хурал</b> <b>3 дугаар зүйл</b></p> <p>Ардын Зөвлөлдөх Хурал нь Үндсэн хууль батлах, Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах бүрэн эрхтэй.</p>	<p><b>16 дугаар бүлэг</b> <b>Үндсэн хуулийн нэмэлт, өөрчлөлт</b> <b>37 дугаар зүйл</b></p> <p><b>1/</b> Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах саналыг Ардын Зөвлөлдөх Хурлын нийт гишүүний 1/3-ээс доошгүйн ирцтэйгээр хуралдсан тохиолдолд өргөн барьж болно.</p> <p><b>2/</b> Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах санал нь бичгэн хэлбэрээр байх бөгөөд өөрчлөх заалтыг тусган, өөрчлөх шалтгааныг дурдсан байна.</p> <p><b>3/</b> Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулахын тулд Ардын Зөвлөлдөх Хурлын нийт гишүүний 2/3-оос доошгүй нь хүрэлцэн ирсэн байх шаардлагатай.</p> <p><b>4/</b> Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай шийдвэрийг нийт гишүүний 50+1 нь хүлээн зөвшөөрсөнөөр батлан гаргана.</p>	<p><b>37 дугаар зүйл</b> <b>5/</b> Төрийн хэлбэр болох Бүгд Найрамдах Индонез, нэгдмэл Улстай холбоотой зүйлүүдэд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж болохгүй.</p>
<p><b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</b> THE 1945 CONSTITUTION OF THE REPUBLIC OF INDONESIA As amended by the First Amendment of 1999, the Second Amendment of 2000, the Third Amendment of 2001 and the Fourth Amendment of 2002 <a href="http://indonesianembassy.kiev.ua/about/files/fourth_const.pdf">http://indonesianembassy.kiev.ua/about/files/fourth_const.pdf</a></p>	<p><b>Chapter II</b> <b>The People's Consultative Assembly</b> (Majelis Permusyawaratan Rakyat or MPR) <b>Article 3</b> <b>(1)</b> The MPR has the authority to amend and enact the Constitution.</p>	<p><b>Article 37</b> <b>(1)</b> A proposal to amend the Articles of this Constitution may be included in the agenda of an MPR session if it is submitted by at least 1/3 of the total MPR membership. <b>(2)</b> Any proposal to amend the Articles of this Constitution shall be introduced in writing and must clearly state the articles to be amended and the reasons for the amendment. <b>(3)</b> To amend the Articles of this Constitution, the session of the MPR requires at least 2/3 of the total membership of the MPR to be present. <b>(4)</b> Any decision to amend the Articles of this Constitution shall be made with the agreement of at least fifty per cent plus one member of the total membership of the MPR.</p>	<p><b>Article 37</b> <b>(5)</b> Provisions relating to the form of the unitary state of the Republic of Indonesia may not be amended.</p>

\* \* \*

<sup>61</sup> Ардын Зөвлөлдөх Хурал нь Ардын Төлөөлөгчдийн Зөвлөл, Бүсүүдийн Төлөөлөгчдийн Зөвлөлөөс бүрдэнэ.

**2. ҮНДСЭН ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ЖУРМЫН АСУУДЛААР ЕВРОПЫН ХОЛБООНЫ ЗАРИМ УЛСЫН ҮНДСЭН ХУУЛИЙН ЗОХИЦУУЛАЛТ** (Харьцуулсан хүснэгт)

**7. БҮГД НАЙРАМДАХ РУМЫН УЛС** /парламентын, нэгдмэл улс/

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
Баталсан: <b>1991.11.21</b> 7 хэсэг, 152 зүйлтэй.	<b>146.1 дугаар зүйл</b> 1. Засгийн газраас санал болгосноор Ерөнхийлөгч 2. нийт депутат, эсхүл Сенатын гишүүдийн 1/4 –ээс доошгүй тооны гишүүд 3. санал өгөх эрхтэй 500 000–гаас доошгүй тооны иргэд санаачилж болно.	<b>147 дугаар зүйл</b> <b>Хянан үзэх ажиллагаа</b> 1. Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах хуулийн төслийг хэлэлцэж Депутатуудын танхим, Сенатын танхим тус бүрийн гишүүдийн 2/3-ын саналаар батална. 2. Хоёр танхим тус тусдаа хэлэлцээд санал нэгдэхгүй тохиолдолд хамтарсан хуралдаан явуулж төслийг хоёр танхимын нийт гишүүдийн 3/4-ын саналаар батална. 3. Төслийг хэлэлцэн баталсанаас хойш 30 хоногийн дотор ард нийтийн санал асуулга явуулж дэмжигдсэн тохиолдолд эцэслэн батална. <b>78 дугаар зүйл</b> <b>Хууль хүчин төгөлдөр болох</b> Үндсэн хуульд оруулсан нэмэлт, өөрчлөлтийг хуульд заасан хугацаанаас, эсхүл "Мониторул Официал ал Ромынизи"-д нийтлэгдсэн өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.	<b>148 дугаар зүйл</b> <b>Нэмэлт, өөрчлөлтийн хүрээ</b> 1. Румын Улсын үндэсний, тусгаар тогтнол, нэгдмэл ба бүрэн бүтэн байдалтай холбоотой заалт, засаглалын Бүгд найрамдах хэлбэр, нутаг дэвсгэрийн бүрэн бүтэн байдал, шүүх эрх мэдлийн бие даасан байдал, улс төрийн олон ургалч үзлийн, төрийн албан ёсны хэлний асуудлаар Үндсэн хуулийн холбогдох заалтад нэмэлт, өөрчлөлт оруулж болохгүй. 2. Иргэдийн үндсэн эрх, эрх чөлөө болон баталгааг халах, хязгаарлах үр дагавартай аливаа нэмэлт, өөрчлөлтийг оруулахгүй. 3. Дайн, дайн бүхий болон онц байдлын үед Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулахгүй.
<b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</b>	Часть VI Пересмотр Конституции <b>Статья 146.</b> Инициатива пересмотра 1. С инициативой пересмотра Конституции может выступить Президент Румынии по предложению Правительства, не менее одной четверти числа депутатов или сенаторов, а также не менее 500 000 граждан, обладающих правом голоса.	<b>Статья 147. Процедура пересмотра</b> 1. Проект или предложение о пересмотре должны быть приняты Палатой Депутатов и Сенатом большинством не менее двух третей от числа членов каждой Палаты. 2. Если путем согласительной процедуры согласие не достигнуто, Палата Депутатов и Сенат принимают решение на совместном заседании большинством голосов не менее трех четвертей от числа депутатов и сенаторов. 3. Пересмотр становится окончательным после его одобрения на референдуме, организованном в срок до 30 дней после даты принятия проекта или предложения о пересмотре. <b>Статья 78. Вступление закона в силу</b> Закон публикуется в "Мониторул Официал ал Ромынизи" <b>(7)</b> и вступает в силу в день его опубликования или в день, указанный в его тексте.	<b>Статья 148. Пределы пересмотра</b> 1. Положения настоящей Конституции, касающиеся национального, независимого, единого и неделимого характера румынского государства, республиканской формы правления, территориальной целостности, независимости юстиции, политического плюрализма и официального языка, не могут являться предметом пересмотра. 2. Кроме того, не может производиться никакой пересмотр, если его результатом явится отмена основных прав и свобод граждан или их гарантий. 3. Конституция не может пересматриваться в период военного положения или чрезвычайного положения и во время войны.

## 8. БҮГД НАЙРАМДАХ УНГАР УЛС /парламентын, нэгдмэл улс/

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
Ард нийтийн санал асуулгын дүнд <b>1949.08.18-нд</b> Улсын Их хурал баталсан. 1972, 1989 онд шинэчлэн баталсан. 15 хэсэг, 78 зүйлтэй.	<b>25.1 дүгээр зүйл</b> 1. Ерөнхийлөгч 2. Засгийн газар 3. Улсын Их хурлын Байнгын комиссууд, депутат бүр санаачилах эрхтэй	<b>28. 4)</b> Ард нийтийн санал асуулгыг Ерөнхийлөгч, Засгийн газар, УИХ-ын депутатын 1/3-ийн саналаар, эсхүл санал өгөх эрх бүхий 100000 иргэний санал болгосноор УИХ товлон явуулна. <b>24.3.</b> Үндсэн хуульд оруулах нэмэлт, өөрчлөлтийг УИХ-ын депутатуудын 2/3-ын саналаар батална. <b>26.1.</b> Хуулийг Ерөнхийлөгч хүлээн авсан өдрөөс хойш 15 хоногийн дотор, эсхүл уг хуулийг нийтлэх асуудлыг хурдавчлах талаар УИХ-ын даргаас тавьсан хүсэлтийг хүлээн авснаас хойш 5 хоногийн дотор ёсчилсоноор албан ёсны хэвлэлд нийтлэнэ. <b>2)</b> Хэрэв дээрх хугацаанд Ерөнхийлөгч хууль болон хуулийн зарим хэсэгтэй санал нийлэхгүй бол хуулийг ёсчлохоос өмнө өөрийн саналтай хамт УИХ-д буцаана. <b>3)</b> УИХ дахин хэлэлцэж баталсан хуулийг Ерөнхийлөгч 5 өдрийн дотор ёсчлон нийтэлнэ. <b>6)</b> Ард нийтийн санал асуулга явуулахаар шийдвэрлэсэн хуулийн төсөл олонхийн саналаар дэмжигдсэн тохиолдолд Ерөнхийлөгч ёсчлон батална.	
<b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</b>	<b>25. 1)</b> Право законодательной инициативы принадлежит Президенту Республики, Правительству, всем комиссиям Государственного собрания и любому депутату Государственного собрания.	<b>28.С 4)</b> Всенародное голосование рекомендательного характера может быть назначено Государственным собранием по инициативе Президента Республики, Правительства, одной трети депутатов Государственного собрания, либо 100 000 граждан, обладающих избирательным правом. <b>24.3)</b> Для изменения Конституции, а также принятия отдельных решений, определенных в Конституции, необходимы две трети голосов депутатов Государственного собрания. <b>26. 1)</b> Президент Республики обеспечивает опубликование закона в течение пятнадцати дней со дня его вручения, или же в течение пяти дней - по ходатайству ускорить его опубликование со стороны председателя Государственного собрания. Президент Республики подписывает закон, присланный для опубликования. Закон должен быть опубликован в официальном печатном органе. <b>2)</b> Если Президент Республики не согласен с законом или каким-либо его положением, он до подписания в пределах временного срока, отведенного для обдумывания, обозначенного в <a href="#">абзаце 1</a> , может отослать закон со своими замечаниями Государственному собранию для пересмотра. <b>3)</b> Государственное собрание вновь обсуждает закон и вновь решает вопрос о его принятии. Присланный после этого председателем Государственного собрания закон Президент Республики обязан подписать и опубликовать в течение пяти дней. <b>6)</b> Закон, представленный на народный референдум, Президент Республики подписывает только в том случае, если этот закон одобрен народным референдумом (включен Законом 1997:ЛIX).	

\* \* \*

## 9. БҮГД НАЙРАМДАХ ФРАНЦ УЛС /Ерөнхийлөгчийн БНУ/

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
<p>Баталсан: <b>1994.02.17</b> (1996.03.25, 1997.02.28 1997.03.11, 1997.03.20 1998.06.12, 1998.06.17 1998.11.20, 1998.12.11 1999.03.12, 1999.05.07 2000.03.23, 2000.05.16-ны өдөр нэмэлт, өөрчлөлт оруулсан) 9 хэсэг, 8 бүлэг, 198 зүйлтэй</p>	<p><b>195, 198 дугаар зүйл</b> Хууль тогтоогч үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах шаардлагатай эсэх талаар мэдэгдэл хийх эрхтэй. Хоёр танхимын аль аль нь хэлэлцэн батлах эрхтэй.</p>	<p><b>VIII хэсэг, 195 - 198 дугаар зүйл</b> 1. Хууль тогтоогчоос Үндсэн хуульд оруулсан нэмэлт, өөрчлөлтийн аль нэг асуудлыг дахин авч үзэх шаардлагын талаар мэдэгдэл хийх эрхтэй. 2. Ийм мэдэгдлийн дараа хууль ёсоор хоёр танхим тарна. Хоёр танхимыг Үндсэн хуулийн 46 дугаар зүйлийн дагуу шинээр бүрдүүлнэ. 3. Танхимууд Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулахтай холбоотой асуудлыг дахин хэлэлцэх шийдвэрийн талаар Хаантай зөвшилцөнө. Энэ тохиолдолд танхим тус бүр гишүүдийн 2/3-ын ирцтэйгээр төслийг хэлэлцэж санал өгсөн гишүүдийн 2/3-оос доошгүйн саналаар нэмэлт, өөрчлөлтийг батална. Шинээр байгуулагдсан танхимууд Үндсэн хуулийн хэсэг, бүлэг, зүйлийн дугаар, дарааллын талаар Хаантай зөвшилцөж, Үндсэн хуулийн франц, герман, нидерланд эх бичвэртэй нийцүүлнэ. Энэ тохиолдолд танхим тус бүр гишүүдийн 2/3-ын ирцтэйгээр өөрчлөлтийг нийцүүлэх шийдвэрийг хэлэлцэн санал өгсөн гишүүдийн 2/3-оос доошгүйн саналаар батална.</p>	<p><b>196, 197 дугаар зүйл</b> Дайны цагт, эсхүл Холбооны нутаг дэвсгэр дээр хоёр танхим чөлөөтэй цугларах боломжгүй үед Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж болохгүй. Хаан ширээнд хааныг түр орлож буй тохиолдолд Хааны Үндсэн хуулийн бүрэн эрхийн асуудлаар Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж болохгүй.</p>

<p><b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</b></p>	<p><b>Статья 195</b> Законодательная власть имеет право заявить о необходимости пересмотра того или иного указанного ею конституционного положения.</p> <p>После этого заявления обе палаты распускаются по полному праву. Новые палаты созываются в соответствии со <a href="#">статьей 46</a>.</p> <p>Эти палаты принимают в общем согласии с Королем решение о положениях, подлежащих пересмотру.</p> <p>В этом случае палаты могут вести обсуждение в присутствии не менее двух третей членов каждой из них; никакое изменение не может быть принято, если оно не соберет по меньшей мере двух третей поданных голосов.</p> <p><b>Статья 198</b> В общем согласии с Королем учредительные палаты могут адаптировать нумерацию статей и подразделов статей Конституции, а также структурирование Конституции по частям, главам и разделам, изменять терминологию положений, не подлежащих пересмотру, для их приведения в соответствие с новыми положениями и обеспечения соответствия между французским, нидерландским и немецким текстами Конституции.</p> <p>В этом случае палаты могут принимать решение в присутствии не менее двух третей членов каждой из них; и изменения будут адаптированы, только если все нововведения в целом соберут не менее двух третей поданных голосов.</p>		<p><b>Статья 196</b> Никакой пересмотр Конституции не может быть начат или продолжен во время войны или в период, когда палаты не могут свободно собраться на федеральной территории.</p> <p><b>Статья 197</b> Во время регентства никакое изменение не может быть внесено в Конституцию в части конституционных полномочий Короля и <a href="#">статьи 85-88, 91-95, 106</a> и <a href="#">107</a> Конституции.</p>
--	--	--	--

\* \* \*



## 10. БЕЛЬГИЙН ВАНТ УЛС /Парламентын монархи/

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
<p>Баталсан: <b>1994.02.17</b> (1996.03.25, 1997.02.28 1997.03.11, 1997.03.20 1998.06.12, 1998.06.17 1998.11.20, 1998.12.11 1999.03.12, 1999.05.07 2000.03.23, 2000.05.16-ны өдөр нэмэлт, өөрчлөлт оруулсан) 9 хэсэг, 8 бүлэг, 198 зүйлтэй</p>	<p><b>195, 198 дугаар зүйл</b> Хууль тогтоогч үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах шаардлагатай эсэх талаар мэдэгдэл хийх эрхтэй. Хоёр танхимын аль аль нь хэлэлцэн батлах эрхтэй.</p>	<p><b>VIII хэсэг, 195-198 дугаар зүйл</b> 1. Хууль тогтоогчоос Үндсэн хуульд оруулсан нэмэлт, өөрчлөлтийн аль нэг асуудлыг дахин авч үзэх шаардлагын талаар мэдэгдэл хийх эрхтэй. 2. Ийм мэдэгдлийн дараа хууль ёсоор хоёр танхим тарна. Хоёр танхимыг Үндсэн хуулийн 46 дугаар зүйлийн дагуу шинээр бүрдүүлнэ. 3. Танхимууд Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулахтай холбоотой асуудлыг дахин хэлэлцэх шийдвэрийн талаар Хаантай зөвшилцөнө. Энэ тохиолдолд танхим тус бүр гишүүдийн 2/3-ын ирцтэйгээр төслийг хэлэлцэж санал өгсөн гишүүдийн 2/3-оос доошгүйн саналаар нэмэлт, өөрчлөлтийг батална. Шинээр байгуулагдсан танхимууд Үндсэн хуулийн хэсэг, бүлэг, зүйлийн дугаар, дарааллын талаар Хаантай зөвшилцөж, Үндсэн хуулийн франц, герман, нидерланд эх бичвэртэй нийцүүлнэ. Энэ тохиолдолд танхим тус бүр гишүүдийн 2/3-ын ирцтэйгээр өөрчлөлтийг нийцүүлэх шийдвэрийг хэлэлцэн санал өгсөн гишүүдийн 2/3-оос доошгүйн саналаар батална.</p>	<p><b>196, 197 дугаар зүйл</b> Дайны цагт, эсхүл Холбооны нутаг дэвсгэр дээр хоёр танхим чөлөөтэй цуглаарах боломжгүй үед Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж болохгүй. Хаан ширээнд хааныг түр орлож буй тохиолдолд Хааны Үндсэн хуулийн бүрэн эрхийн асуудлаар Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж болохгүй.</p>

<p><b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</b></p>	<p><b>Статья 195</b></p> <p>Законодательная власть имеет право заявить о необходимости пересмотра того или иного указанного ею конституционного положения</p> <p>После этого заявления обе палаты распускаются по полному праву. Новые палаты созываются в соответствии со <a href="#">статьей 46</a>.</p> <p>Эти палаты принимают в общем согласии с Королем решение о положениях, подлежащих пересмотру.</p> <p>В этом случае палаты могут вести обсуждение в присутствии не менее двух третей членов каждой из них; никакое изменение не может быть принято, если оно не соберет по меньшей мере двух третей поданных голосов.</p> <p><b>Статья 198</b></p> <p>В общем согласии с Королем учредительные палаты могут адаптировать нумерацию статей и подразделов статей Конституции, а также структурирование Конституции по частям, главам и разделам, изменять терминологию положений, не подлежащих пересмотру, для их приведения в соответствие с новыми положениями и обеспечения соответствия между французским, нидерландским и немецким текстами Конституции.</p> <p>В этом случае палаты могут принимать решение в присутствии не менее двух третей членов каждой из них; и изменения будут адаптированы, только если все нововведения в целом соберут не менее двух третей поданных голосов.</p>		<p><b>Статья 196</b></p> <p>Никакой пересмотр Конституции не может быть начат или продолжен во время войны или в период, когда палаты не могут свободно собраться на федеральной территории.</p> <p><b>Статья 197</b></p> <p>Во время регентства никакое изменение не может быть внесено в Конституцию в части конституционных полномочий Короля и <a href="#">статьи 85-88, 91-95, 106</a> и <a href="#">107</a> Конституции.</p>
--------------------------------------	---	--	--

\* \* \*

## 11. БҮГД НАЙРАМДАХ ИТАЛИ УЛС /парламентын БНУ/

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
Үүсгэн байгуулах хурлаас <b>1947</b> онд баталсан. 10 гаруй удаа нэмэлт, өөрчлөлт орсон. 2 хэсэг, 10 бүлэг, 139 зүйлтэй	<b>71 дүгээр зүйл</b> Засгийн газар, хоёр танхим, түүний гишүүн бүр, 50000-аас доошгүй тооны сонгогч, мөн Үндсэн хуулиар эрх олгогдсон бусад байгууллага санаачилна.	<b>138-139 дугаар зүйл, 73-74 дүгээр зүйл</b> Үндсэн хууль болон Үндсэн хуулийн бусад хуулийг өөрчлөх хуулийг Танхим тус бүрээр хэлэлцэн батлах бөгөөд хэлэлцүүлгийн хооронд 3 сараас доошгүй хугацаатай дараалсан хоёр хэлэлцүүлэг явуулж, хоёр дахь хэлэлцүүлэгт Танхим тус бүрийн гишүүдийн дийлэнх олонхийн саналаар батална. Хэрэв баталсан хуулийг нийтэлснээс хойш 3 сарын дотор аль нэг Танхимын гишүүдийн 1/5 нь, эсхүл 50 000 сонгогч, эсхүл 5 мужийн зөвлөл ард нийтийн санал асуулга явуулахыг шаардвал санал асуулгаар хэлэлцүүлж хүчинтэй саналын олонхоор батлагдсанд тооцно. Хоёр дахь хэлэлцүүлгээр Танхим тус бүрт гишүүдийн 2/3-ын саналаар батлагдсан бол ард нийтийн санал асуулга явуулахгүй. Баталсан хуулийг түүнд хугацаа заагаагүй бол Ерөнхийлөгч 1 сарын дотор эцэслэн ёсчилно. Ерөнхийлөгч дахин хэлэлцүүлэхээр буцааж болох ба танхимаас хуулийг хэвээр батлах бол Ерөнхийлөгч дээрх журмын дагуу эцэслэн ёсчилно.	<b>139 дүгээр зүйл</b> Бүгд Найрамдах улсын төрийн удирдлагын хэлбэрийг өөрчлөх асуудлаар Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулахгүй.
<b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</b>	Статья 71. Законодательная инициатива принадлежит Правительству, любому члену палат, а также тем органам и институтам, которые ею наделены конституционным законом*(14). Народ осуществляет законодательную инициативу путем внесения от имени не менее чем пятидесяти тысяч избирателей законопроекта, составленного в форме статей законопроекта*(15). Статья 138. Законы, изменяющие Конституцию, и другие конституционные законы принимаются каждой из палат после двух последовательных обсуждений с промежутком не менее трех месяцев и одобряются абсолютным большинством членов каждой палаты при втором голосовании. Эти законы выносятся на народный референдум, если в течение трех месяцев после их опубликования этого потребует пятая часть членов одной из палат, или пятьдесят тысяч избирателей, или пять областных советов. Закон, вынесенный на референдум, не считается принятым, если он не одобрен большинством признанных действительными голосов. Референдум не проводится, если при втором голосовании в каждой из палат закон был принят большинством в две трети голосов их членов.		Статья 139. Республиканская форма правления не может быть предметом конституционного пересмотра.

\* \* \*

## 12. ЛЮКСЕМБУРГИЙН ВАНТ УЛС

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
Батлагдсан: <b>1868.10.17</b> 1919 оноос 1995 он хүртэл нэмэлт, өөрчлөлт оруулсан. 11 бүлэг, 122 зүйлтэй	<b>114.1.</b> Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах шаардлагатай гэсэн саналыг хууль тогтоогч зарлан мэдэгдэх эрхтэй.	<b>114 дүгээр зүйл</b> 1. Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах шаардлагатай гэсэн саналыг хууль тогтоогч зарлан мэдэгдэх эрхтэй. 2. Мэдэгдлийн дараа Танхим өөрөө тарна. 3. Шинэ танхимыг Үндсэн хуулийн 74 дүгээр зүйлийн дагуу бүрдүүлнэ. 4. Нэмэлт, өөрчлөлтийг дахин авч хэлэлцэх асуудлаар Вантай зөвшөлцсөний үндсэн дээр Танхим шийдвэр гаргана. 5. Энэ тохиолдолд танхим нь гишүүдийн 3/4-аас доошгүйн ирцтэйгээр хуралдаж, гишүүдийн 2/3-ын саналаар батална.	<b>115 дугаар зүйл.</b> Хаан ширээнд Ванг түр орлож буй тохиолдолд Вангийн Үндсэн хуулийн бүрэн эрхийн асуудлаар Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж болохгүй.
<b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</b>	(1) Законодательная власть вправе объявить о необходимости пересмотра любого конституционного предписания.	Статья 114 (1) Законодательная власть вправе объявить о необходимости пересмотра любого конституционного предписания. (2) После этого заявления Палата автоматически распускается. (3) Новая Палата собирается в соответствии со <a href="#">статьей 74</a> . (4) Эта Палата принимает решение с согласия Великого Герцога по вопросам, подлежащим пересмотру. (5) В этом случае Палата может заседать только при наличии не менее трех четвертей ее членов, причем никакое изменение не может быть принято иначе как по меньшей мере двумя третями голосов.	Статья 115 В период регентства никакая поправка, касающаяся конституционных прерогатив Великого Герцога, его статуса, а также порядка престолонаследия, не может быть внесена в Конституцию.

\*\*\*

## 13. НИДЕРЛАНДЫН ВАНТ УЛС

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
------------------------------------	---	----------------------------	--



<p>Баталсан: 1983.02.17 8 бүлэг, 142 зүйлтэй Хавсралт 1972 оны Үндсэн хууль</p>	<p>137 дугаар зүйл Хаанаас зөвшөөрөл авсан байна. Парламент санаачлах эрхтэй.</p>	<p>137, 138 дугаар зүйл 1. Үндсэн хуулийг өөрчлөхийн тулд парламентын санал болгосон найруулгаар Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах шаардлагатайг заасан Актыг парламент гаргах ёстой. 2. Хааны санал болгосноор, эсхүл түүний нэрийн өмнөөс, эсхүл өөрөөр заагдсан журмын дагуу хоёр дахь танхим хуулийн төслийг хэд хэдэн хуулийн төсөл болгон хувааж болно. 3. Энэхүү зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан Парламентын Акт нийтлэгдснээс хойш хоёр танхим тарна. 4. Шинээр бүрдсэн хоёр танхим хуулийн төслийг хэлэлцэж 2/3 саналаар батлана. Мөн хэрэв хуулийн төслийг хоёр дугаар хэлэлцүүлгийн дараа Хаан сайшаасан бол хоёр танхимаас тус бүр 2/3-ын саналаар гаргасан Парламентын Актаар дараахийг нэмж болно: 1. Шинээр оруулж буй нэмэлт, өөрчлөлтийг Үндсэн хуулийн өөрчлөгдөөгүй заалттай нийцүүлсэн. 2. Нэмэлт, өөрчлөлтийн дагуу дарааллын дугаарыг өөрчилсөн.</p>	<p>139,140,141,142 дугаар зүйл Мужууд баталж, Хаан дэмжсэн нэмэлт, өөрчлөлтүүд нийтлэгдсэн даруйдаа хүчин төгөлдөр үйлчилнэ. Батлагдсан нэмэлт, өөрчлөлттэй зөрчилдөж буй парламентын акт, бусад тогтоомж нь тэдгээрийг Үндсэн хуультай нийцүүлэх хүртэл хүчинтэй хэвээр байна. Үндсэн хуулийн өөрчлөгдсөн заалтын бичвэрийг Хааны зарлигаар нийтэлж, Үндсэн хуулийн бүлэг, хэсэг, зүйлийн дараалалд өөрчлөлт оруулна. Парламентын актаар Үндсэн хуулийн зүйлийг Нидерландын Вант Улсын Тунхаглал (Харти)-тай нийцүүлж болно. Энэ тохиолдолд 139,149, 141 дүгээр зүйлийг нэгэн адил хэрэглэнэ.</p>
---	---	---	--

ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ	<p>Глава VIII. Пересмотр Конституции</p> <p>Статья 137</p> <p>1. Для пересмотра Конституции должен быть принят Акт парламента, в котором указывается необходимость принятия поправки к Конституции в предложенной им редакции.</p> <p>2. Вторая палата может разделить представленный законопроект на несколько законопроектов по предложению, внесенному Королем или от имени Короля либо в ином установленном порядке.</p> <p>3. Обе палаты Генеральных штатов распускаются после опубликования Акта парламента, указанного в <a href="#">пункте первом</a>.</p> <p>4. Вновь избранные палаты рассматривают законопроект о внесении поправки в Конституцию, и законопроект должен быть принят большинством не менее чем в две трети голосов депутатов.</p> <p>5. Вторая палата может разделить законопроект о внесении поправки в Конституцию на несколько законопроектов по предложению, внесенному Королем или от имени Короля либо в ином установленном порядке, если решение по этому вопросу выносится большинством не менее чем в две трети голосов депутатов.</p> <p>Статья 138</p> <p>1. Прежде чем законопроекты о внесении поправок в Конституцию, прошедшие второе чтение, будут одобрены Королем, Актом парламента могут быть дополнительно предложены поправки, согласно которым:</p> <p>(а) одобренные положения и неизменные положения Конституции приводятся в соответствие друг с другом;</p> <p>(б) изменяется деление на главы, разделы и статьи, меняются заголовки и нумерация разделов и статей.</p> <p>2. Законопроект по вопросам, указанным в <a href="#">пункте первом</a>, принимается двумя палатами большинством не менее чем в две трети голосов депутатов.</p> <p>Статья 139</p> <p>Поправки к Конституции, принятые Генеральными штатами и одобренные Королем, вступают в силу незамедлительно после их опубликования.</p> <p>Статья 140</p> <p>Действующие Акты парламента и иные нормативные акты и указы, вступающие в противоречие с поправкой к Конституции, остаются в силе до приведения их в соответствие с Конституцией.</p> <p>Статья 141</p> <p>Текст пересмотренной Конституции публикуется указом Короля, которым могут вноситься соответствующие изменения в нумерацию глав, разделов и статей, а также ссылки на них.</p> <p>Статья 142</p> <p>Статьи Конституции могут быть приведены в соответствие с Хартией Королевства Нидерландов Актом парламента. В этом случае <a href="#">статьи 139, 140 и 141</a> применяются по аналогии.</p>		
--------------------------	---	--	--

UIH.MN  
СУДАЛГААНЫ САН

## 14. ИСПАНИЙН ХААНТ УЛС /холбооны, парламентын монархи/

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
Баталсан: <b>1978.12.27</b> 10 хэсэг, 169 зүйлтэй Нэмэлт өөрчлөлтийн, шилжилтийн нөхцлийн, хүчингүй болгосон, төгсгөлийн гэсэн заалттай.	<b>87 дугаар зүйл</b> <b>87.1.</b> Хууль санаачлах эрхийг Үндсэн хуулийн дауу Засгийн газар, Конгресс, Сенат эдэлнэ. <b>87.2.</b> Тусгаар мужуудын Ассамблей хуулийн төслийн санал дэвшүүлж Засгийн газарт, эсхүл Конгрессын тэргүүлэгчдэд хүсэлт гаргаж болно. Ингэхдээ Ассамблейн 3 хүртэл гишүүнийг тухайн Танхимын хэлэлцүүлэгт өөрсдийн саналыг хамгаалах үүрэгтэйгээр явуулна.	<b>167 дугаар зүйл</b> <b>Үндсэн хуулийн тодорхой заалтад нэмэлт, өөрчлөлт оруулах журам</b> 1. Конгресс, Сенатад гишүүдийн 3/5-ын саналаар баталсан байна. Конгресс, Сенатын санал зөрөх тохиолдолд хамтарсан комисс байгуулна. Комисс нь дахин санал хураалт явуулна. 2. Хэрэв дээрхи байдлаар санал нийлэхгүй бол төслийг Сенатад дийлэнхи олонхийн, Конгрессд 2/3-ын саналаар баталсанд тооцно. 3. Парламентаас баталсан төслийг 15 хоногийн дотор аль нэг танхимийн гишүүдийн 1/10 нь шаардлагатай гэж үзвэл референдумаар хэлэлцүүлнэ. <b>168 дугаар зүйл</b> 1. Хэрэв Үндсэн хууль бүхэлдээ, эсхүл түүний Нийтлэг үндэслэл, 2 дугаар бүлгийн Хүний эрх, эрх чөлөө гэх секц, Хаан ширээний тухай бүлэг өөрчлөгдөхөөр бол нэмэлт, өөрчлөлт оруулах зарчмыг танхим бүрт 2/3-ын саналаар баталсаны дараа хоёр танхим тарна. 2. Шинээр бүрдсэн хоёр танхим тус бүрийн гишүүдийн 2/3-ын саналаар өөрчлөлт оруулах шийдвэрийг баталж, Үндсэн хуулийн шинэ бичвэрийн хэлэлцүүлгийг зохионо. 3. Хоёр танхимаар дэмжигдсэн нэмэлт, өөрчлөлтийг хүчин төгөлдөр болгохоор ард нийтийн санал асуулга явуулна	<b>169 дүгээр зүйл</b> Дайны цагт болон 116 дугаар зүйлд дурдсан нөхцөл байдал (халдлага, түрэмгийлэл, онц байдал, эзлэгдсэн байдал)-ын үед Үндсэн хуулийг өөрчлөх тухай гаргасан ямарваа нэг саналыг үл зөвшөөрнө.

УН-МН  
СУДАЛГААНЫ САН



ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ	<p><b>Статья 166.</b> Инициатива конституционной реформы осуществляется в соответствии с положениями, предусмотренными <a href="#">пунктами 1</a> и <a href="#">2 статьи 87</a>.</p> <p><b>Статья 87</b></p> <p>1. Право законодательной инициативы принадлежит правительству, Конгрессу и Сенату в соответствии с Конституцией и регламентами палат.</p> <p>2. Ассамблеи автономных сообществ могут ходатайствовать перед Правительством о принятии законопроекта или о передаче в президиум Конгресса законодательного предложения, направляя при этом в указанную палату максимум трех членов Ассамблеи, которым поручается защита этого предложения.</p> <p><b>Статья 167.</b> 1. Проекты изменения Конституции должны быть приняты большинством не менее чем в три пятых членов каждой из палат Генеральных кортесов. Если не будет достигнуто согласие между палатами, то для его достижения образуется совместная комиссия депутатов и сенаторов, которая представляет выработанный ею текст на голосование Конгресса и Сената.</p> <p>2. Если не будет достигнуто согласие при осуществлении установленной в предыдущем <a href="#">пункте</a> процедуры, то при условии, что Сенат примет указанный текст абсолютным большинством своих членов, Конгресс может принять его двумя третями голосов своих членов.</p> <p>3. Одобренный Генеральными кортесами проект реформы выносится на референдум, если в течение пятнадцати дней после принятия проекта потребует такого голосования одна десятая часть членов любой из палат.</p> <p><b>Статья 168.</b> 1. Когда вносится предложение о полном пересмотре Конституции или о частичном пересмотре, затрагивающем <a href="#">вводный раздел</a>, <a href="#">секцию 1 главы 2 раздела I</a> или <a href="#">II</a>, то принципы пересмотра должны быть приняты большинством в две трети числа членов каждой палаты, после чего Генеральные кортесы распускаются.</p> <p>2. Вновь избранные палаты могут утвердить решение и провести изучение нового конституционного текста, для чего необходимо одобрение большинством двух третей числа членов в каждой из палат.</p> <p>3. Одобренный Генеральными кортесами текст реформы Конституции передается на референдум для ее ратификации.</p> <p>Статья 169. Никакая инициатива конституционной реформы не может быть предпринята во время войны или во время состояний, предусмотренных в <a href="#">статье 116</a>.</p>
-----------------------	--

\* \* \*

UIN.MN  
СУДАЛГААНЫ САН



**15. БҮГД НАЙРАМДАХ ПОРТУГАЛИ УЛС**

/Ерөнхийлөгчийн, нэгдмэл улс/

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
<p>Үүсгэн байгуулах хурлаас</p> <p><b>1976.04.02</b>-нд баталсан.</p> <p>4 хэсэг, 12 бүлэг, 299 зүйлтэй.</p> <p>Шилжилтийн ба төгсгөлийн хэсэгтэй.</p>	<p><b>285 дугаар зүйл</b></p> <p>Депутат санаачлах ба Ассамблей хэлэлцэн батална.</p>	<p><b>284 дүгээр зүйл</b></p> <p>1. Ассамблей нь өөрчлөлт оруулах тухай хууль нийтлэгдсэнээс хойш 5 жилийн хугацаа өнгөрсөнөөр Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай төслийг авч хэлэлцэж болно.</p> <p>2. Ассамблей нь шаардлагатай гэж үзвэл гишүүдийн 4/5-ийн саналаар дээрхи хугацаанаас өмнө нэмэлт, өөрчлөлтийг хэлэлцэх тухай шийдвэр гаргаж болно.</p> <p><b>286 дугаар зүйл</b></p> <p>1. Нэмэлт, өөрчлөлтийн санал бүрэн эрхт гишүүдийн 2/3-ын саналаар дэмжигдэнэ.</p> <p>2. Дэмжигдсэн төслийг Үндсэн хуульд өөрчлөлт оруулах тухай нэг хууль болгон нэгтгэнэ.</p> <p>3. Ерөнхийлөгч ёсчилно.</p>	<p><b>288 дугаар зүйл</b></p> <p>Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулахаар бол дараахи зүйлийг хүндэтгэх ёстой:</p> <p>а) Улсын тусгаар тогтнол, нэгдмэл байдал;</p> <p>б) Бүгд Найрамдах Улсын удирдлагын хэлбэр;</p> <p>с) төрөөс сүм хийдийг тусгаарласан байдал;</p> <p>д) иргэний эрх, эрх чөлөө;</p> <p>е) хөдөлмөрчдийн эрх, ашиг, үйлдвэрчний эвлэлийн эрх ашиг;</p> <p>ф) өмчийн бүх хэлбэр;</p> <p>г) эдийн засгийн холимог тогтолцоо;</p> <p>h) сонгуулийн тогтолцоо;</p> <p>и) олон ишт үзэл, улс төрийн байгуулалт;</p> <p>j) төрийн эрх мэдлийн хуваарилалт, харилцан хамаарал;</p> <p>l) Үндсэн хуулийн хяналт;</p> <p>m) шүүхийн хараат бус байдал;</p> <p>n) орон нутгийн өөрөө удирдах ёсны байгууллагын бие даасан байдал;</p> <p><b>289 дүгээр зүйл.</b></p> <p>Онц байдал, дайн, дайн бүхий байдлын үед Үндсэн хуулийг өөрчлөх тухай асуудлыг хэлэлцэхгүй.</p> <p><b>285.2.</b> Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай нэг төсөл өргөн барьсан бол бусад төслийг 30 хоногийн дотор өргөн барьсан байна.</p>

UIN.MN  
СУДАЛГААНЫ САН



<p><b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</b></p>	<p><b>Статья 285.</b> Инициатива пересмотра 1. Инициатива пересмотра находится в компетенции депутатов.</p>	<p><b>Статья 284.</b> Компетенция и время пересмотра 1. Ассамблея Республики может пересмотреть Конституцию по истечении пяти лет после даты опубликования обычного закона о пересмотре. 2. Ассамблея Республики, вместе с тем, может взять на себя в любой момент полномочия по чрезвычайному пересмотру Конституции решением, принятым большинством в четыре пятых полномочных депутатов. <b>Статья 286.</b> Одобрение и промульгация 1. Изменения в Конституции одобряются большинством в две трети полномочных депутатов. 2. Одобрённые изменения в Конституции объединяются в один закон о пересмотре. 3. Президент Республики не может отказать в промульгации закона о пересмотре.</p>	<p><b>Статья 288.</b> Материальные пределы пересмотра Законы о пересмотре Конституции должны уважать: а) национальную независимость и единство государства; б) республиканскую форму правления; в) отделение церкви от государства; г) права, свободы и гарантии граждан; д) права трудящихся, комиссий трудящихся и профсоюзных объединений; е) сосуществование государственного, частного, кооперативного и общественного сектора собственности на средства производства; ж) наличие экономических планов в рамках смешанной экономики; з) всеобщие, прямые, периодически проводимые выборы при тайном голосовании для назначения выборных должностных лиц органов государственной власти, органов автономных областей и местной власти, а также систему пропорционального представительства; и) плюрализм мнений и политических организаций, включая политические партии, и право на демократическую оппозицию; к) разделение и взаимозависимость органов государственной власти; л) контроль за конституционностью юридических норм при их применении или в случае пробелов в законодательстве; м) независимость судов; н) автономию местных самоуправляющихся единиц; о) политико-административную автономию Азорских островов и Мадейры. <b>Статья 289.</b> Пределы пересмотра, связанные с определёнными обстоятельствами Никакое действие по пересмотру Конституции не может быть осуществлено во время осадного или чрезвычайного положения. <b>285.2.</b> Если внесён один проект пересмотра Конституции, какие-либо другие проекты должны быть внесены в течение тридцати дней.</p>
--------------------------------------	---	---	--

\*\*\*



**16. БҮГД НАЙРАМДАХ ЧЕХ УЛС** /парламентын, нэгдмэл улс/

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
<b>1992.12.16</b> -ны өдөр Үндэсний зөвлөл баталсан.  8 хэсэг, 113 зүйлтэй	<b>41 дүгээр зүйл<sup>1</sup></b> 2. Депутатын Танхимд хуулийн төслийг Засгийн газар, депутат, бүлэг депутат, Сенат, орон нутгийн өөрөө удирдах дээд нэгжээс оруулна. Хоёр танхим хэлэлцэж Сенат эцэслэн батална.	<b>39 дүгээр зүйл<sup>2</sup></b> 1. Танхим тус бүрийн гишүүдийн 1/3-ээс доошгүйн ирцтэйгээр хэлэлцэнэ. 2. Хэрэв Үндсэн хуульд өөрөөр заагаагүй бол хуралдаанд оролцсон депутат, сенаторуудын олонхийн саналаар батална.	<b>9 дүгээр зүйл</b> 1. Зөвхөн Үндсэн хуулиар зохицуулахаар заасан хуулиудаар Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулна. 2. Ардчилсан эрх зүйт төрийн үндсэн зарчимд өөрчлөлт оруулахгүй.
<b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</b>	<b>Статья 41</b> 2. Проекты законов могут быть внесены депутатом, группой депутатов, Сенатом, Правительством или представительством территориальной самоуправляющейся единицы более высокого уровня.	<b>Статья 39</b> 1. Палаты правомочны принимать решения, если присутствует не менее трети их членов. 2. Для принятия решения палаты необходимо согласие более половины присутствующих депутатов или сенаторов, если иное не установлено Конституцией.	<b>Статья 9</b> 1. Дополнение и изменение Конституции может осуществляться только конституционными законами. 2. Изменение основных атрибутов демократического правового государства не допускается.

\* \* \*

**17. БҮГД НАЙРАМДАХ ПОЛЬШ УЛС** (Парламентын засаглалтай)

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
------------------------------------	---	----------------------------	--

UIN.MN  
СУДАЛГААНЫ САН



<p>Батлагдсан: <b>1997.04.02</b></p> <p>Ард нийтийн санал асуулгаар <b>1997 оны 10</b> дугаар сард баталгаажсан.</p> <p>Бүтэц: 13 бүлэг, 243 зүйлтэй</p>	<p><b>235 дугаар зүйл</b></p> <p><b>(1)</b> Парламентын дээд танхим болох Төлөөлөгчдийн танхим, доод танхим болох Сенатын танхимын гишүүдийн 1/5-ээс доошгүйн санал болон Ерөнхийлөгчийн санаачилгаар Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулна.</p>	<p><b>235 дугаар зүйл</b></p> <p><b>(2)</b> Үндсэн хуульд оруулах нэмэлт, өөрчлөлтийг Төлөөлөгчдийн танхимаас хууль гаргах замаар оруулах бөгөөд түүнээс хойш 60 хоногийн дотор Сенатын баталсан үг, үсгийн дагуу нэмэлт, өөрчлөлтийг оруулна.</p> <p><b>(3)</b> Төлөөлөгчдийн танхим нь хуулийн төслийг өргөн барьснаас хойш 30-аас доошгүй хоногийн дараа анхны хэлэлцүүлгийг явуулна.</p> <p><b>(4)</b> Төлөөлөгчдийн танхимын гишүүдийн 2/3-ын саналаар төслийг батална. Ингэхдээ нийт гишүүдийн талаас доошгүй хувь хуралдаанд оролцсон байна. Сенатын танхимын хувьд ирц мөн адил байна. Харин төслийг дийлэнхи олонхийн саналаар Сенатын танхим батална.</p> <p><b>(6)</b> Үндсэн хуулийн 1, 2, 12 дугаар бүлэгт нэмэлт, өөрчлөлт оруулах хуулийн төслийг Сенатын танхим 45 хоногийн дотор хэлэлцэж батлах бөгөөд Ерөнхийлөгч болон Төлөөлөгчдийн танхим, Сенатын танхимын гишүүдийн 1/5-ийн шаардлагаар төслийг ард нийтийн санал асуулгаар хэлэлцүүлэн баталгаажуулж болно. Дээрх шаардлагыг хүлээн авсны дараа Төлөөлөгчдийн танхимын тэргүүн санал асуулгыг 60 хоногийн дотор явуулах тухай тогтоол гаргана. Санал асуулгад оролцогсдын олонхийн дэмжлэг авсан хуулийн төслийг хүлээн зөвшөөрсөнд тооцно.</p> <p><b>(7)</b> Төлөөлөгчдийн танхимаар ийнхүү батлагдсан хуулийг танхимын тэргүүн Ерөнхийлөгчид өргөн мэдүүлэх бөгөөд Ерөнхийлөгч 21 хоногийн дотор гарын үсэг зурж нийтэд мэдээлнэ.</p>	<p><b>235 дугаар зүйл</b></p> <p><b>(5)</b> Үндсэн хуулийн 1, 2, 12 дугаар бүлэгт нэмэлт, өөрчлөлт оруулахаар бол Төлөөлөгчдийн танхим төслийг анхны хэлэлцүүлэг явуулсны дараа 60-аас доошгүй хоногийн дараа батална.</p>
--	---	--	--



<p><b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</b></p> <p><b>Poland - Constitution</b></p> <p>{ Adopted by National Assembly on: 2 April 1997} { Confirmed by Referendum in: Oct 1997} { ICL Document Status: Oct 1997} <a href="http://www.servat.unibe.ch/icl/pl00000.html">http://www. servat.unibe.ch/ icl/pl00000 .html</a></p>	<p><b>Chapter XII</b></p> <p><b>Amending the Constitution</b></p> <p><b>Article 235</b></p> <p>(1) A bill to amend the Constitution may be submitted by the following: at least one-fifth of the statutory number of Deputies; the Senate; or the President of the Republic.</p>	<p><b>Article 235</b></p> <p>(2) Amendments to the Constitution shall be made by means of a statute adopted by the House of Representatives (<i>Sejm</i>) and, thereafter, adopted in the same wording by the Senate within a period of 60 days.</p> <p>(3) The first reading of a bill to amend the Constitution may take place no sooner than 30 days after the submission of the bill to the House of Representatives (<i>Sejm</i>).</p> <p>(4) A bill to amend the Constitution shall be adopted by the House of Representatives (<i>Sejm</i>) by a majority of at least two-thirds of votes in the presence of at least half of the statutory number of Deputies, and by the Senate by an absolute majority of votes in the presence of at least half of the statutory number of Senators.</p> <p>(6) If a bill to amend the Constitution relates to the provisions Chapters I, II or XII, the subjects specified in Paragraph (1) above may require, within 45 days of the adoption of the bill by the Senate, the holding of a confirmatory referendum. Such subjects shall make application in the matter to the Marshal of the House of Representatives (<i>Sejm</i>), who shall order the holding of a referendum within 60 days of the day of receipt of the application. The amendment to the Constitution shall be deemed accepted if the majority of those voting express support for such amendment.</p> <p>(7) After conclusion of the procedures specified in Paragraphs (4) and (6) above, the Marshal of the House of Representatives (<i>Sejm</i>) shall submit the adopted statute to the President of the Republic for signature. The President of the Republic shall sign the statute within 21 days of its submission and order its promulgation in the Journal of Laws of the Republic of Poland (<i>Dziennik Ustaw</i>).</p>	<p><b>Article 235</b></p> <p>(5) The adoption by the House of Representatives (<i>Sejm</i>) of a bill amending the provisions of Chapters I, II or XII of the Constitution shall take place no sooner than 60 days after the first reading of the bill.</p>
--	--	--	---

\* \* \*



18. БҮГД НАЙРАМДАХ БОЛГАР УЛС (Парламентын Бүгд Найрамдах Улс)<sup>62</sup>

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
<b>1991.07.13-</b> ны өдөр Ардын Их Хурлаар баталсан. Нийт 7 удаа нэмэлт, өөрчлөлт оруулсан. Бүтэц: 10 бүлэг 169 зүйлтэй.	<b>154 дүгээр зүйл</b> 1/ Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай саналыг Ардын Их Хурлын нийт гишүүний 1/4, эсхүл Ерөнхийлөгч гаргана. <b>159 дүгээр зүйл</b> 1/ Ерөнхийлөгч, эсхүл Ардын Хурлын гишүүдийн олонхи Үндсэн хуулийн нэмэлт, өөрчлөлтийн хуулийн төслийг санаачлах эрхтэй.	<b>154 дүгээр зүйл</b> 2/ Үндсэн хуулийн нэмэлт, өөрчлөлтийн тухай хуулийн төслийг Ардын Хуралд танилцуулснаас хойш 1-3 сарын дотор хэлэлцэнэ. <b>155 дугаар зүйл</b> 1/ Төслийг Ардын Хурал гурван өдрийн 3 удаагийн хэлэлцүүлгээр нийт гишүүний 3/4-ын саналаар хэлэлцэнэ. 2/ Үндсэн хуулийн нэмэлт, өөрчлөлтийн хуулийн төслийг 2-5 сарын дотор дахин хэлэлцэхийн тулд Ардын Хурлын нийт гишүүний 3/4-аас доошгүйн ирцтэйгээр хуралдаж 2/3-оос дээш саналаар батална. <b>156 дугаар зүйл</b> Үндсэн хуулийн нэмэлт, өөрчлөлтийг Ардын Хурлын дарга 7 хоногийн дотор гарын үсэг зурж, албан ёсоор нийтэлснээр хүчин төгөлдөр үйлчилнэ. <b>159 дүгээр зүйл</b> 2/ Шинэ Үндсэн хуулийн төсөл, эсхүл хүчин төгөлдөр үйлчилж байгаа Үндсэн хуульд оруулах нэмэлт, өөрчлөлт нь улсын хил хязгаарыг өөрчлөхтэй холбоотой бол 158 дугаар зүйлд зааснаар Ардын Хуралд танилцуулсанаас хойш 2-5 сарын дотор хэлэлцэнэ. <b>160 дугаар зүйл</b> 1. Ардын Хурал нийт гишүүдийн 2/3-ын саналаар Ардын Их Хурлын сонгууль явуулах асуудлыг шийдвэрлэнэ. 2. Ардын Хурлын шийдвэр гарснаас хойш 3 сарын дотор Ерөнхийлөгч Ардын Их Хурлын сонгуулийг товлонго. 3. Ардын Их Хурлыг сонгосноор Ардын Хурлын бүрэн эрх дуусгавар болно. <b>161 дүгээр зүйл</b> Шинэ Үндсэн хуулийн төслийг Ардын Их Хурал гурван өдрийн 3 удаагийн хэлэлцүүлгээр нийт гишүүдийн 3/4-ын саналаар хэлэлцэн шийдвэрлэнэ. <b>162 дугаар зүйл</b> 1/ Ардын Их Хурал зөвхөн Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг хэлэлцэхээр сонгогдоно. 2/ Шаардлагатай тохиолдолд Ардын Хурлын чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ. 3/ Ардын Их Хурлын бүрэн эрх нь Үндсэн хуулийн нэмэлт, өөрчлөлтийн асуудлыг хэлэлцэн шийдвэрлэсний дараа дуусгавар болно. Энэ тохиолдолд Ерөнхийлөгч хуульд заасны дагуу Ардын Хурлын сонгуулийг товлонго. <b>163 дугаар зүйл</b> Үндсэн хуулийн нэмэлт, өөрчлөлтийн акт /хууль/ Ардын Их Хурлын дарга 7 хоногийн дотор гарын үсэг зурж, албан ёсоор нийтэлснээр хүчин төгөлдөр үйлчилж эхэлнэ.	<b>9 дүгээр бүлэг</b> <b>Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах, Шинэ Үндсэн хууль батлах</b> <b>153 дугаар зүйл</b> Үндэсний Ассамблей нь Үндэсний Их Ассамблейн бүрэн эрхээс гадна Үндсэн хуулийн бүх л зүйлд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах эрхтэй. <b>158 дугаар зүйл</b> Үндэсний Их Ассамблей нь: 1. Шинэ Үндсэн хууль батлах, 4. Үндсэн хуулийн 5 дугаар зүйлийн 2, 4 дэх заалт, 57 дугаар зүйлийн 1, 3 дахь заалтад нэмэлт, өөрчлөлт оруулах шийдвэрийг гаргах, 5. Үндсэн хуулийн 9 дүгээр бүлэгт нэмэлт, өөрчлөлт оруулах шийдвэрийг гаргах эрхтэй.

<sup>62</sup> Хууль тогтоох дээд байгууллага – АрдынХурал (National Assembly, Народное Собрание), 240 гишүүнтэй. Үндсэн хуульд өөрчлөлт оруулах асуудлыг Ардын Их Хурал (Grand National Assembly)-аар хэлэлцэнэ.

<p>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</p> <p>CONSTITUTION OF THE REPUBLIC OF BULGARIA</p> <p>Prom. SG 56/13 Jul 1991, amend. SG 85/26 Sep 2003, SG 18/25 Feb 2005, SG 27/31 Mar 2006, SG 78/26 Sep 2006 - Constitutional Court Judgment No. 7/2006 - SG 12/6 Feb 2007</p> <p><a href="http://www.government.bg/cgi-bin/e-cms/vis/vis.pl?s=001&amp;p=0159&amp;n=000007&amp;q=">http://www.government.bg/cgi-bin/e-cms/vis/vis.pl?s=001&amp;p=0159&amp;n=000007&amp;q=</a></p>	<p>Article 154.</p> <p><b>(1)</b> The initiative to introduce a constitutional amendment bill shall belong to one quarter of the Members of the National Assembly and to the President.</p> <p>Article 159.</p> <p><b>(1)</b> Only the President or at least half of the Members of the Grand National Assembly have the right to introduce an amendment bill pursuant to the preceding Article.</p>	<p>Article 154.</p> <p><b>(2)</b> An amendment bill shall be debated by the National Assembly not earlier than one month and not later than three months from the date on which it is introduced.</p> <p>Article 155.</p> <p><b>(1)</b> A constitutional amendment shall require a majority of three quarters of the votes of all Members of the National Assembly in three ballots on three different days.</p> <p><b>(2)</b> A bill which has received less than three quarters but more than two-thirds of the votes of all Members shall be eligible for reintroduction after not fewer than two months and not more than five months. To be passed at this new reading, the bill shall require a majority of two-thirds of the votes of all Members.</p> <p>Article 156.</p> <p>An amendment to the Constitution shall be signed and promulgated in State Gazette by the Chairperson of the Grand National Assembly within seven days of being passed.</p> <p>Article 157.</p> <p>A Grand National Assembly shall consist of 400 Members elected according to the election law in force</p> <p>Art. 159.</p> <p><b>(2)</b> The draft of a new constitution or a proposed amendment to the existing Constitution, and any bill to introduce a change in the territory of the country pursuant to Art. 158 shall be debated by the National Assembly not earlier than two months and not later than five months from the date on which it is introduced.</p> <p>Article 160.</p> <p><b>(1)</b> A resolution by the National Assembly announcing elections for a Grand National Assembly shall require a majority of two-thirds of the votes of all Members.</p> <p><b>(2)</b> The President shall schedule the elections for a Grand National Assembly within three months of the National Assembly's resolution being passed.</p> <p><b>(3)</b> The mandate of the National Assembly shall expire with the holding of the elections for a Grand National Assembly.</p> <p>Article 161.</p> <p>To pass a bill, the Grand National Assembly shall require a majority of two-thirds of the votes of all Members, in three ballots on three different days.</p> <p>Article 162.</p> <p><b>(1)</b> A Grand National Assembly shall resolve only on the constitutional amendment bills for which it has been elected.</p> <p><b>(2)</b> In an emergency, a Grand National Assembly shall further perform the functions of a National Assembly.</p> <p><b>(3)</b> The prerogatives of a Grand National Assembly shall expire after it resolves on all matters for which it has been elected. The President shall then schedule elections by a procedure established by law.</p> <p>Article 163.</p> <p>An Act of the Grand National Assembly shall be signed and promulgated in State Gazette by the Assembly's Chairperson within seven days of it being passed.</p>	<p>Chapter nine</p> <p>AMENDMENTS TO THE CONSTITUTION</p> <p>ADOPTION OF A NEW CONSTITUTION</p> <p>Article 153.</p> <p>The National Assembly shall be free to amend all provisions of the Constitution except those within the prerogatives of the Grand National Assembly.</p> <p>Article 158.</p> <p>A Grand National Assembly shall:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. adopt a new Constitution;</li> <li>2. resolve on any changes in the territory of the Republic of Bulgaria and ratify any international treaty envisaging such a change.</li> <li>3. resolve on any changes in the form of State structure or form of government;</li> <li>4. resolve on any amendment to Art. 5 paras 2 and 4 and Art. 57 paras 1 and 3 of this Constitution;</li> <li>5. resolve on any amendment to Chapter nine of the Constitution.</li> </ol>
--	--	--	--

\*\*\*

## 19. БҮГД НАЙРАМДАХ ЛАТВИ УЛС /Парламентын БНУ/

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
<p><b>1922.02.15</b>-нд Латвийн Үндсэн хуулийн хурлаар батлагдсан. 1933, 1994, 1996, 1997, 1998, 2002, 2003, 2004, 2005, 2007 онд тус тус өөрчлөлт орсон.</p> <p>8 бүлэг, 116 зүйлтэй</p>	<p><b>78 дугаар зүйл</b> Сонгогчдын 1/10 нь Үндсэн хууль болон бусад хуульд өөрчлөлт оруулах тухай төсөл боловсруулан Ерөнхийлөгчид өргөн барих эрхтэй. Ерөнхийлөгч хуулийн төслийг Сеймээр хэлэлцүүлнэ. Хэрэв Сейм төслийг батлаагүй тохиолдолд ард нийтийн санал асуулга явуулна.</p>	<p><b>76 дугаар зүйл</b> Сеймийн гишүүдийн 2/3-ын ирцтэйгээр гурван удаагийн хэлэлцүүлэг явуулж, хуралдаанд оролцогсдын 2/3-ын саналаар Үндсэн хуульд өөрчлөлт оруулна.</p> <p><b>77 дугаар зүйл.</b> Үндсэн хуулийн 1 /Латви нь тусгаар тогтносон, ардчилсан, БНУлс мөн/, 2 /Төрийн бүх эрх мэдэл Латвийн ард түмний мэдэлд байна/, 3 /Латвийн газар нутаг олон улсын гэрээгээр тогтоогдсон хил хязгаарын дотор оршино/, 4 /Латыш хэл бол Латвийн БНУ-ын албан ёсны хэл мөн/, 6 /Сейм нь бүх нийтийн, тэгш, шууд, нууц санал хураалтаар хувь тэнцүүлэх зарчмын үндсэн дээр сонгогдоно/, 77 /Сейм нь Үндсэн хуулийн 1, 2, 3, 4, 6, 77 дугаар зүйлийг өөрчилбөл уг өөрчлөлт нь ард нийтийн санал асуулга явуулснаар хүчин төгөлдөр болно/- дугаар зүйлүүдийг ард нийтийн санал асуулгаар өөрчилнө.</p> <p><b>78 дугаар зүйл</b> Сонгогчдын 1/10 нь Үндсэн хууль болон бусад хуульд өөрчлөлт оруулах тухай төсөл боловсруулан Ерөнхийлөгчид өргөн барих эрхтэй бөгөөд Ерөнхийлөгч уг төслийг Сеймээр хэлэлцүүлэх үүрэгтэй. Хэрэв Сейм уг төслийн агуулгыг өөрчлөхөд хүрвэл ард нийтийн санал асуулгаар шийдвэрүүлнэ.</p> <p><b>79 дүгээр зүйл</b> Нийт сонгогчдын тал хувь нь Үндсэн хуулийн өөрчлөлтийн төслийг хүлээн зөвшөөрснөөр уг өөрчлөлт хүчин төгөлдөр болно.</p> <p><b>80 дугаар зүйл.</b> Сонгуулийн эрх бүхий нийт иргэд ард нийтийн санал асуулгад оролцох эрхтэй.</p>	



<p><b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ КОНСТИТУЦИЯ ЛАТВИЙСКОЙ РЕСПУБЛИКИ</b> Конституция принята Конституционным Собранием Латвии, 15 февраля 1922 года <a href="http://confinder.richmond.edu">http://confinder.richmond.edu</a></p>	<p><b>78.</b> Избиратели, в номер, состоящий не менее чем одной десятой части избирателей, имеют право представить полностью разработанный проект поправок к Конституции или закона к президенту, который должен представить его на рассмотрение <i>Сейм</i>. Если <i>Сейм</i> не примет проект без изменений по своему содержанию, оно должно быть представлено на национальном референдуме.</p>	<p><b>76.</b> Сейм может изменить Конституцию на заседаниях, в которых по крайней мере две трети членов Сейм участвовать. Изменения принимаются в трех чтениях большинством не менее чем двумя третями голосов присутствующих на заседании членов.</p> <p><b>77.</b> Если <i>Сейм</i> внесло изменения в первую, вторую, третью, четвертую, шестую или семьдесят седьмую статью Конституции, то такие изменения, чтобы получить силу закона, должны быть представлены на национальном референдуме.</p> <p><b>78.</b> Избиратели, в номер, состоящий не менее чем одной десятой части избирателей, имеют право представить полностью разработанный проект поправок к Конституции или закона к президенту, который должен представить его на рассмотрение Сейм. Если Сейм не примет проект без изменений по своему содержанию, оно должно быть представлено на национальном референдуме.</p> <p><b>79.</b> Поправка к Конституции представлен на всенародный референдум, считается принятым, если по крайней мере половина избирателей проголосовали "за". Проект закона, решение о членстве Латвии в Европейском Союзе или существенные изменения в условиях относительно такого членства представлен на всенародный референдум, считается принятым, если число избирателей составляет не менее половины числа избирателей, участвовавших в предыдущем Сейм Выборы и если большинство проголосовало в пользу законопроекта, членство Латвии в Европейском Союзе или существенные изменения в условиях относительно такого членства.</p> <p><b>80.</b> Все граждане Латвии, имеющие право голосовать на выборах Сейм могут участвовать в национальных референдумах.</p>	
---	---	---	--

\* \* \*

**20. БҮГД НАЙРАМДАХ ЭСТОНИ УЛС** /Парламентын БНУ/

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
------------------------------------	---	----------------------------	--

<p><b>1992.06.28</b>-нд ард нийтийн санал асуулгаар батлагдсан. 15 бүлэг, 168 зүйлтэй</p>	<p><b>161 дүгээр зүйл</b> Парламентын гишүүдийн 1/5 нь эсхүл Ерөнхийлөгч Үндсэн хуульд өөрчлөлт оруулах төслийг санаачлах эрхтэй.</p>	<p><b>163 дугаар зүйл</b> Үндсэн хуульд зөвхөн хуулиар өөрчлөлт оруулах бөгөөд ард нийтийн санал асуулгаар, парламентын хоёр бүрэн эрхийн хугацааны бүрэлдэхүүнээр, тулгамдсан яаралтай асуудлаар парламент тус тус өөрчлөлт оруулах эрхтэй. Үндсэн хуулинд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг парламент 3 удаагийн хэлэлцүүлгээр хэлэлцэх бөгөөд эхний болон хоёрдахь хэлэлцүүлгийн хоорондын хугацаа 3 сараас багагүй, хоёрдахь болон гуравдахь хэлэлцүүлгийн хугацаа нэг сараас доошгүй байна.</p> <p><b>164 дүгээр зүйл</b> Төслийг ард нийтээр хэлэлцүүлэх шийдвэрийг парламентын гишүүдийн 3/5-аас доошгүй нь гаргана. Уг шийдвэр гарснаас хойш 3-аас доошгүй сарын дараа ард нийтийн санал асуулгыг явуулна.</p> <p><b>165 дугаар зүйл</b> Төслийг парламентын хоёр бүрэн эрхийн хугацаанд хэлэлцүүлэх шийдвэрийг парламентын гишүүдийн олонхиор шийднэ. Хэрэв дараагийн парламентын бүрэлдэхүүний 3/5 нь эхний хэлэлцүүлгээр уг төслийг өөрчлөхгүйгээр хүлээж авбал Үндсэн хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг баталсанд тооцно.</p> <p><b>166 дугаар зүйл</b> Тулгамдсан асуудлаар Үндсэн хуульд өөрчлөлт оруулах хуулийн төслийг парламентын гишүүдийн 4/5-ийн шийдвэрээр хүлээн авна. Энэ тохиолдолд төслийг парламентын бүрэлдэхүүний 2/3 нь хүлээж авснаар хууль батлагдана.</p> <p><b>167 дугаар зүйл</b> Үндсэн хуулийн өөрчлөлтийн тухай хуулийг Ерөнхийлөгч нийтлүүлэх бөгөөд уг хуулинд заасан хугацаанаас эхлэн дагаж мөрдөх боловч энэ хугацаа нь нийтлэгдсэнээс хойш 3 сараас доошгүй байна.</p> <p><b>168 дугаар зүйл</b> Хэрэв тодорхой асуудлыг ард нийтийн санал асуулгад оруулахгүйгээр эсхүл парламентаар хэлэлцэхгүйгээр буцаасан бол энэ талаарх төслийг нэг жилийн дотор дахин өргөн барихыг хориглоно.</p>	<p><b>162 дугаар зүйл</b> Үндсэн хуулийн 1 дүгээр бүлэг / <i>Ерөнхий зүйл</i>/ болон 15 дугаар бүлэг / <i>Үндсэн хуулийн өөрчлөлт</i>/ -т зөвхөн ард нийтийн санал асуулгаар өөрчлөлт оруулна.</p>
---	---	---	--

<p><b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</b> Конституция Эстонии (Эстонской Республики) от 28 июня 1992 г. (текст Конституции приводится по сборнику “Конституции государств Европы”. Издательство норма, 2001г) <a href="http://www.constitution.garant.ru">http://www.constitution.garant.ru</a></p>	<p><b>Статья 161</b> Право возбуждать вопрос об изменении Конституции имеют не менее чем одна пятая часть членов Государственного Собрания и Президент Республики. Вопрос об изменении Конституции не может быть возбужден и Конституция не может быть изменена в период чрезвычайного или военного положения.</p>	<p><b>Статья 163.</b> Конституция может быть изменена законом, принятым:</p> <p>1) в результате референдума; 2) двумя подряд составами Государственного Собрания; 3) Государственным Собранием в качестве срочного вопроса.</p> <p>Законопроект об изменении Конституции рассматривается Государственным Собранием в три чтения, причем между первым и вторым чтением должен быть перерыв не менее трех месяцев, а между вторым и третьим чтением - не менее одного месяца. Порядок изменения Конституции решается в ходе третьего чтения.</p> <p><b>Статья 164.</b> Для вынесения проекта закона об изменении Конституции на референдум требуется большинство в три пятых состава Государственного Собрания. Референдум проводится не ранее трех месяцев со дня принятия Государственным Собранием соответствующего решения.</p> <p><b>Статья 165.</b> Чтобы изменить Конституцию двумя подряд составами Государственного Собрания, проект закона об изменении Конституции должен получить поддержку большинства членов Государственного Собрания.</p> <p>Если последующий состав Государственного Собрания в первом чтении большинством в три пятых голосов своих членов примет без поправок проект изменения Конституции, получивший поддержку большинства предыдущего состава, то закон об изменении Конституции считается принятым.</p> <p><b>Статья 166.</b> Решение о рассмотрении проекта закона об изменении Конституции в качестве срочного вопроса принимается Государственным Собранием большинством в четыре пятых голосов его членов. Закон об изменении Конституции принимается в таком случае большинством в две трети голосов состава Государственного Собрания.</p> <p><b>Статья 167.</b> Закон об изменении Конституции публикуется Президентом Республики и вступает в силу в срок, установленный самим законом, но не ранее трех месяцев после опубликования.</p> <p><b>Статья 168.</b> Вопрос об изменении Конституции по тому же вопросу не может быть возбужден в течение года со дня отклонения соответствующего законопроекта на референдуме или Государственным Собранием.</p>	<p><b>Статья 162</b> <a href="#">Глава первая</a> Конституции “Общие положения” и <a href="#">глава пятнадцатая</a> “Изменение Конституции” могут быть изменены только в результате референдума.</p>
--	--	---	--

\*\*\*

**Гурав. ҮНДСЭН ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ЖУРМЫН АСУУДЛААР ТУСГААР  
УЛСУУДЫН ХАМТЫН НӨХӨРЛӨЛИЙН ОРНУУДЫН ҮНДСЭН ХУУЛИЙН ЗОХИЦУУЛАЛТ  
(Харьцуулсан хүснэгт)**

**21. ОРОСЫН ХОЛБООНЫ УЛС** /Ерөнхийлөгчийн засаглалтай холбооны улс/

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
<p>Үндсэн хууль нь <b>1993.12.12-нд</b> ард нийтийн санал асуулгаар батлагдсан, 2008.12.30-нд нэмэлт, өөрчлөлт орсон.</p> <p>9 бүлэг, 137 зүйлтэй</p> <p><b>Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай бие даасан бүлэгтэй (9)</b></p>	<p><b>134 дүгээр зүйл.</b> Ерөнхийлөгч Холбооны зөвлөл, Төрийн Дум, Засгийн газар, Холбооны субъектүүдийн хууль тогтоох байгууллагууд, Холбооны зөвлөлийн, эсхүл Төрийн Думын гишүүдийн 1/5-ээс доошгүй тооны гишүүд нэгдэж Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах асуудлыг санаачлах эрхтэй.</p>	<p><b>135 дугаар зүйл.</b> Үндсэн хуулийн 1 /<i>Үндсэн хуулийн байгууллын үндэс</i>/, 2 /<i>Хүний эрх, эрх чөлөөл</i>/, 9 дүгээр бүлэг /<i>Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах</i>/ -үүдийг өөрчлөх асуудлыг Холбооны хурал /парламент/ хэлэлцэх эрхгүй.</p> <p>Хэрэв дээрх бүлгүүдэд өөрчлөлт оруулах тухай санал Холбооны зөвлөл болон Төрийн Думын нийт гишүүдийн 3/5-ын дэмжлэг авбал Үндсэн хуулийн Хуралдааныг зарлан хуралдуулна.</p> <p>Үндсэн хуулийн Хуралдаан Үндсэн хуулийг өөрчлөхгүй болохыг батлах буюу эсхүл шинэ Үндсэн хуулийн төсөл боловсруулахаар шийдвэрлэнэ. Шинэ Үндсэн хуулийн төслийг Үндсэн хуулийн хуралдааны нийт гишүүдийн 2/3-ын саналаар хүлээж авах эсхүл ард нийтийн санал асуулгаар шийдвэрлэнэ. Ард нийтийн санал асуулгад нийт сонгогчдын олонхи нь оролцож, тэдний олонхи нь дэмжсэнээр уг Үндсэн хуулийг батлагдсанд тооцно.</p> <p><b>136 дугаар зүйл</b></p> <p>Үндсэн хуулийн 3 /<i>Холбооны тогтолцоо</i>/, 4 <i>Ерөнхийлөгч</i>/, 5-р бүлэг /<i>Холбооны хурал (парламент)</i>/, 6 /<i>Засгийн газар</i>/, 7 дугаар бүлэг /<i>Нутгийн удирдлага</i>/ -үүдэд нэмэлт өөрчлөлт оруулахдаа бусад хуулийн адил хэлэлцэж шийдвэрлэх бөгөөд ОХУ-ын нийт субъектүүдийн хууль тогтоох байгууллагын гуравны хоёроос доошгүй нь дэмжсэнээр хүчин төгөлдөр болно.</p>	<p><b>135 дугаар зүйл</b></p> <p>Үндсэн хуулийн 1 /<i>Үндсэн хуулийн байгууллын үндэс</i>/, 2 /<i>Хүний эрх, эрх чөлөөл</i>/, 9 дүгээр бүлэг /<i>Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах</i>/ -үүдийг өөрчлөх асуудлыг Холбооны хурал /парламент/ хэлэлцэх эрхгүй.</p>



<p><b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</b></p> <p><b>Конституция Российской Федерации</b> от 25 декабря 1993 года, с изменениями от 30 декабря 2008 года</p> <p>Опубликована 21 января 2009</p> <p>Принята всенародным голосованием 12 декабря 1993 г <a href="http://www.constitution.garant.ru">http://www.consti- tution.garant.ru</a></p>	<p><b>Статья 134</b></p> <p>Предложения о поправках и пересмотре положений Конституции Российской Федерации могут вносить Президент Российской Федерации, Совет Федерации, Государственная Дума, Правительство Российской Федерации, законодательные (представительные) органы субъектов Российской Федерации, а также группа численностью не менее одной пятой членов Совета Федерации или депутатов Государственной Думы.</p>	<p><b>Статья 135</b></p> <p>1. Положения глав 1, 2 и 9 Конституции Российской Федерации не могут быть пересмотрены Федеральным Собранием.</p> <p>2. Если предложение о пересмотре положений глав 1, 2 и 9 Конституции Российской Федерации будет поддержано тремя пятыми голосов от общего числа членов Совета Федерации и депутатов Государственной Думы, то в соответствии с федеральным конституционным законом созывается Конституционное Собрание.</p> <p>3. Конституционное Собрание либо подтверждает неизменность Конституции Российской Федерации, либо разрабатывает проект новой Конституции Российской Федерации, который принимается Конституционным Собранием двумя третями голосов от общего числа его членов или выносится на всенародное голосование. При проведении всенародного голосования Конституция Российской Федерации считается принятой, если за нее проголосовало более половины избирателей, принявших участие в голосовании, при условии, что в нем приняло участие более половины избирателей.</p> <p><b>Статья 136</b></p> <p>Поправки к главам 3 - 8 Конституции Российской Федерации принимаются в порядке, предусмотренном для принятия федерального конституционного закона, и вступают в силу после их одобрения органами законодательной власти не менее чем двух третей субъектов Российской Федерации.</p>	<p><b>Статья 135</b></p> <p>1. Положения глав 1, 2 и 9 Конституции Российской Федерации не могут быть пересмотрены Федеральным Собранием.</p>
---	---	--	---

\* \* \*

СИ.МН  
СУДАЛГААНЫ САН



## 22. УКРАИН УЛС /Ерөнхийлөгчийн БНУ/

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
<p><b>1996-6-28</b>-нд Парламент /<i>Верховная Рада</i>/ баталсан. 14 бүлэг, 161 зүйлтэй</p> <p><b>Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай тухайлсан бүлэгтэй (13)</b></p> <p><a href="http://www.constitution.garant.ru">http://www.constitution.garant.ru</a></p>	<p><b>154 дүгээр зүйл.</b> Үндсэн хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг Ерөнхийлөгч болон парламентын гишүүдийн 1/3-ээс доошгүй гишүүд парламентад өргөн барих эрхтэй.</p>	<p><b>156-р зүйл.</b> Үндсэн хуулийн I /<i>Ерөнхий зүйл</i>/, III /<i>Сонгууль. Санал асуулга</i>/, XIII бүлэг /<i>Үндсэн хуулинд өөрчлөлт оруулах</i>/-үүдэд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг Ерөнхийлөгч, эсхүл парламентын гишүүдийн 2/3-оос доошгүй нь парламентад өргөн барих бөгөөд гишүүдийн 2/3 нь уг төслийг хүлээн авсан тохиолдолд Ерөнхийлөгч ард нийтийн санал асуулга зарлан явуулах бөгөөд дээрх бүлгүүдэд орсон өөрчлөлтийг уг санал асуулгаар батална. Дээрх бүлгүүдийг өөрчлөх асуудлыг тухайн парламент өөрийн бүрэн эрхийн хугацаанд дахин хэлэлцэхгүй.</p> <p><b>155 дугаар зүйл.</b> Үндсэн хуулийн бусад бүлэгт өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг парламентын гишүүдийн олонхи сайшааж дараагийн ээлжит чуулганаар парламентын нийт гишүүдийн 2/3 нь баталснаар хүчин төгөлдөр болно.</p> <p><b>158 дугаар зүйл.</b> Парламент Үндсэн хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг хэлэлцээд батлаагүй тохиолдолд уг шийдвэр гарсан өдрөөс хойш нэг жилийн дотор энэ асуудлыг парламентад дахин оруулахыг хориглоно. Парламент өөрийн бүрэн эрхийн хугацаанд Үндсэн хуулийн нэг зүйл заалтыг нэгээс илүү удаа өөрчилж болохгүй.</p> <p><b>159 дугаар зүйл.</b> Парламент Үндсэн хуулийн нэмэлт, өөрчлөлтийн тухай хуулийн төслийг хэлэлцэхдээ уг төсөл Үндсэн хуулийн 157, 158 дугаар зүйлд заасан шаардлагыг хангаж байгаа, эсэх талаар Үндсэн хуулийн шүүхийн дүгнэлтийг гаргуулна.</p> <p><b>160 дугаар зүйл.</b> Үндсэн хууль нь батлагдсан өдрөөсөө эхлэн хүчин төгөлдөр мөрдөгдөнө.</p>	<p><b>157 дүгээр зүйл</b></p> <p>Хүний эрх, эрх чөлөөг цуцалсан, хязгаарласан, Украины тусгаар тогтнол, газар нутгийн бүрэн бүтэн байдлыг алдагдуулахад чиглэсэн өөрчлөлтийг Үндсэн хуульд оруулахыг хориглоно. Дайны болон онц байдал тогтоосон үед Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж болохгүй.</p>



<p><b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</b></p> <p><b>КОНСТИТУЦИЯ УКРАИНЫ</b></p> <p>Принята на пятой сессии</p> <p>Верховная Рада Украины</p> <p>28 июня 1996 года</p> <p><a href="http://confinder.richmond.edu">http://confinder.richmond.edu</a></p>	<p><b>Статья 154</b></p> <p>Проект закона о внесении изменений в Конституцию Украины может быть представлен в Верховную Раду Украины Президентом Украины или не менее народные депутаты Украины, чем одной трети от конституционного состава Верховной Рады Украины.</p>	<p><b>Статья 156</b></p> <p>Проект закона о внесении изменений в раздел I - "Общие положения", Глава III - "Выборы. Референдум" и раздела XIII - "Внесение изменений в Конституцию Украины", представлен в Верховную Раду Украины "Президент т Украины, или не менее чем двумя третями от конституционного состава Верховной Рады Украины, и при условии, что он принимается не менее чем двумя третями от конституционного состава Верховной Рады Украины, и рproved от Все-украинский референдум назначается Президентом Украины.</p> <p>Повторное представление законопроекта о внесении изменений в разделы I, III и XIII настоящей Конституции по одному и тому же вопросу возможно только в Верховную Раду Украины следующего созыва.</p> <p><b>Статья 155.</b> Законопроект о внесении изменений в Конституцию Украины, кроме раздела I - "Общие положения", Глава III - "Выборы. Референдум" и раздела XIII - "Внесение изменений в Конституцию Украины", ранее принятых большинством от конституционного состава Верховной Рады Украины, считается принятым, если на следующей очередной сессии Верховной Рады Украины, не менее чем двумя третями от конституционного состава Н. Верховский Рада Украины имеют за него проголосовало.</p> <p><b>Статья 158.</b> Проект закона о внесении изменений в Конституцию Украины, который рассматривался Верховной Радой Украины, и не был принят, может быть представлен в Верховную Раду Украины не ранее чем через один год со дня принятия решения по этому законопроекту .</p> <p>В течение срока своих полномочий, Верховная Рада Украины не может дважды изменять одни и те же положения Конституции.</p> <p><b>Статья 159.</b> Законопроект о внесении пок Конституции Украины, который рассматривался Верховной Радой Украины при наличии заключения Конституционного Суда Украины о соответствии законопроекта требованиям статей 157 и 158 Конституции</p> <p><b>Статья 160.</b> Конституция Украины вступает в силу со дня его принятия.</p>	<p><b>Статья 157</b></p> <p>Конституция Украины не может быть изменена, если изменения предусматривают отмену или ограничение прав человека и прав и свобод граждан, или если они направлены на ликвидацию независимости или нарушение территориальной Ind ivisibility Украины.</p> <p>Конституция Украины не может быть изменена в условиях военного или чрезвычайного положения.</p>
---	--	--	--

\* \* \*



## 23. БҮГД НАЙРАМДАХ БЕЛАРУС УЛС /Ерөнхийлөгчийн БНУ/

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
<b>1996-11-24</b> -нд ард нийтийн санал асуулгаар баталсан. 9 бүлэг, 146 зүйлтэй	<b>138 дугаар зүйл</b> Үндсэн хуулинд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай асуудлыг Ерөнхийлөгчийн эсхүл сонгуулийн эрх бүхий 150 мянгаас доошгүй иргэдийн санаачлагаар Парламент хэлэлцэнэ.	<b>139 дүгээр зүйл</b> Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг Парламент хоёр удаагийн хэлэлцүүлгээр хэлэлцэж батлах бөгөөд хоёр хэлэлцүүлгийн хоорондын хугацаа 3 сараас доошгүй байна. Онц байдал зарласан үед болон Төлөөлөгчдийн Танхимийн бүрэн эрхийн хугацаа дуусах хүртэлх 6 сарын хугацаанд Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулахгүй. <b>140 дүгээр зүйл</b> Үндсэн хууль болон түүнд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг Парламентын нийт гишүүдийн 2/3-ын саналаар батална. Ард нийтийн санал асуулгаар Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж болно. Тухайн нэмэлт, өөрчлөлтийг нэрсийн жагсаалтад орсон иргэдийн олонхи дэмжвэл батлагдсанд тооцно.	<b>140 дүгээр зүйл</b> I-Үндсэн хуулийн байгуулалт/, II-/Сонгуулийн тогтолцоо. Ард нийтийн санал асуулга/, IV- /Ерөнхийлөгч, Парламент, Засгийн газар, Шүүх/, VIII -/Үндсэн хуулийн үйлчлэл ба түүнийг өөрчлөх журам/ гэсэн ангиудад зөвхөн ард нийтийн санал асуулгаар өөрчлөлт оруулна.
<b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</b> <b>КОНСТИТУЦИЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ 1994 ГОДА</b> (с изменениями и дополнениями от 24.11.96, которые вступили в силу 27 ноября 1996 года) Данная редакция Конституции была принята на республиканском референдуме 24 ноября 1996 г. и в соответствии со статьей 1 Закона Республики Беларусь "О порядке вступления в силу Конституции Республики Беларусь" вступила в силу со дня ее опубликования. <a href="http://confinder.richmond.edu">http://confinder.richmond.edu</a>	<b>Статья 138</b> Вопрос об изменении и дополнении Конституции рассматривается палатами Парламента по инициативе Президента или не менее 150 тысяч граждан Республики Беларусь, обладающих избирательным правом.	<b>Статья 139.</b> Закон об изменении и дополнении Конституции может быть принят после двух обсуждений и одобрений Парламентом с промежутком не менее трех месяцев. Изменения и дополнения Конституции Парламентом не производятся в период чрезвычайного положения, а также в последние шесть месяцев полномочий Палаты представителей. <b>Статья 140.</b> Конституция, законы о внесении в нее изменений и дополнений, о введении в действие указанных законов, акты о толковании Конституции считаются принятыми, если за них проголосовало не менее двух третей от полного состава каждой из палат Парламента. Изменения и дополнения Конституции могут быть проведены через референдум. Решение об изменении и дополнении Конституции путем референдума считается принятым, если за него проголосовало большинство граждан, внесенных в списки для голосования.	<b>Статья 140</b> Разделы I, II, IV, VIII Конституции могут быть изменены только путем референдума.

**24. БҮГД НАЙРАМДАХ ГҮРЖ УЛС**  
/Ерөнхийлөгчийн засаглалтай/

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
<b>1921</b> онд батлагдсан Үндсэн хуулийн гол зарчмуудад тулгуурлан (Преамбула) 1995-8-24-нд баталсан. 9 бүлэг, 109 зүйлтэй	<b>102.1.</b> Үндсэн хуулийг бүхэлд нь буюу хэсэгчлэн өөрчлөх тухай хуулийн төслийг өргөн барих эрхийг: а. Ерөнхийлөгч б. Парламентын нийт гишүүдийн олонхи в. Хоёр зуун мянгаас доошгүй сонгогч нэгдэж тус тус өргөн барих эрхтэй.	<b>102.2</b> Үндсэн хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг парламент ард нийтээр хэлэлцүүлэхээр нийтлэх бөгөөд ийнхүү нийтэлснээс хойш нэг сарын дараа парламент уг төслийг хэлэлцэж эхэлнэ. <b>102.3</b> Төслийг парламентын нийт гишүүдийн 2/3-оос доошгүй нь дэмжвэл батлагдсанд тооцно. <b>102.4.</b> Үндсэн хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуульд Үндсэн хуулийн 68 дугаар зүйлд заасан журмыг баримтлан Ерөнхийлөгч гарын үсэг зурж нийтлэнэ.	<b>103 дугаар зүйл.</b> Дайны болон онц байдал зарлавал түүнийг цуцлах хүртэл Үндсэн хуулийн өөрчлөлтийн асуудлыг хэлэлцэхгүй.
<b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</b> <b>Конституция Грузии</b> от 24 августа 1995 г., <a href="http://www.constitution.garant.ru">http://www.constitution.garant.ru</a>	<b>Статья 102</b> Право внесения законопроекта об общем или частичном пересмотре Конституции имеют: а) Президент Грузии; б) более половины общего числа членов Парламента; в) не менее двухсот тысяч избирателей.	<b>Статья 102</b> 2. Законопроект о пересмотре Конституции представляется Парламенту Грузии, который публикует его для всенародного обсуждения. Обсуждение законопроекта в Парламенте начинается спустя месяц после его опубликования. 3. Законопроект о пересмотре Конституции считается одобренным, если он поддержан не менее чем двумя третями полного состава Парламента Грузии. 4. Закон о пересмотре Конституции подписывает и публикует Президент Грузии в порядке, установленном <u>статьей 68</u> Конституции.	<b>Статья 103</b> Объявление чрезвычайного или военного положения влечет приостановление пересмотра Конституции до отмены чрезвычайного или военного положения.

\* \* \*



**25. БҮГД НАЙРАМДАХ АРМЯН УЛС**  
/Ерөнхийлөгчийн БНУ/

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
<p><b>1995.07.05</b>-нд Ард нийтийн санал асуулгаар баталсан.</p> <p>9 бүлэг, 117 зүйлтэй</p>	<p><b>111 дүгээр зүйл</b></p> <p>Ерөнхийлөгч буюу Үндэсний хурал / парламент/ Үндсэн хуульд өөрчлөлт оруулах асуудлыг санаачилна.</p>	<p><b>111 дүгээр зүйл</b></p> <p>Ард нийтийн санал асуулгын товыг Ерөнхийлөгч парламенттай зөвшилцөж эсхүл парламентын санал болгосноор зарлана.</p> <p>Ерөнхийлөгч Үндсэн хуулийн төслийг эсхүл түүний нэмэлт, өөрчлөлтийн тухай хуулийн төслийг хүлээн авснаас хойш 20 хоногийн дотор төслийн талаархи өөрийн санал дүгнэлтээ парламентад хүргүүлж шинээр хэлэлцүүлнэ.</p> <p>Парламентын 2/3 нь төслийг дэмжиж Ерөнхийлөгчид хүргүүлбэл Ерөнхийлөгч парламентын тогтоосон хугацаанд уг төслөөр ард нийтийн санал асуулга явуулна.</p> <p>Хэрэв Ерөнхийлөгч дээрх төслийг санаачилбал парламент төслийг хүлээн авснаас хойш 3 сарын дотор хэлэлцэж нийт гишүүдийн олонхи дэмжсэн тохиолдолд Ерөнхийлөгч тогтоосон хугацаанд уг төслөөр ард нийтийн санал асуулга явуулна.</p> <p><b>113 дугаар зүйл</b></p> <p>Ард нийтийн санал асуулгад оролцогсодын олонхи нь төслийг дэмжвэл уг хуулийг батлагдсанд тооцох боловч дэмжигчдийн тоо жагсаалтад бүртгэгдсэн сонгогчдын 1/4-ээс багагүй байна.</p>	<p><b>114 дүгээр зүйл</b></p> <p>1 дүгээр зүйл</p> <p>/БНАУ нь тусгаар тогтносон, ардчилсан, эрх зүйт улс мөн/, 2 дугаар зүйл / Засгийн эрх ард түмний мэдэлд байна/, 114 дүгээр зүйл / Үндсэн хуулийн 1, 2 болон 114 дүгээр зүйлийг өөрчлөхийг хориглоно/ -ийг өөрчлөхгүй.</p>



<p><b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ КОНСТИТУЦИЯ РЕСПУБЛИКИ АРМЕНИИ</b> (с изменениями) <i>Принят</i> <i>05.07.1995</i> <a href="http://www.constitution.garant.ru">http://www. constitution. garant.ru</a></p>	<p><b>Статья 111.</b> Конституция принимается или в нее вносятся изменения посредством референдума по инициативе Президента Республики или Национального Собрания.</p>	<p><b>Статья 111.</b> Конституция принимается или в нее вносятся изменения посредством референдума по инициативе Президента Республики или Национального Собрания. Референдум назначает Президент Республики по предложению или согласию Национального Собрания. Соответствующее постановление принимается Национальным Собранием большинством голосов от общего числа депутатов.</p> <p>Президент Республики в двадцатидневный срок после получения проекта Конституции или вносимых в нее изменений может возвратить его в Национальное Собрание со своими возражениями и предложениями, потребовав нового обсуждения.</p> <p>Президент Республики в срок, установленный Национальным Собранием, выносит на референдум проект Конституции или вносимых в нее изменений, вновь предложенный Национальным Собранием не менее чем двумя третями голосов от общего числа депутатов.</p> <p>Если с инициативой выступает Президент Республики, то Национальное Собрание в трехмесячный срок после получения проекта Конституции или вносимых в нее изменений ставит на голосование вопрос о вынесении проекта на референдум. Если большинство от общего числа депутатов Национального Собрания голосует за проект, последний считается принятым и выносится на референдум Президентом Республики в установленный им срок.</p> <p><b>Статья 113.</b> Вынесенный на референдум проект считается принятым, если за него проголосовало более половины участников голосования, но не менее чем одна четверть граждан, включенных в избирательные списки.</p>	<p><b>Статья 114.</b> Статьи 1, 2 и 114 Конституции изменению не подлежат.</p>
---	--	--	--

\* \* \*



## 26. БҮГД НАЙРАМДАХ КАЗАХСТАН УЛС /Ерөнхийлөгчийн БНУ/

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
<p><b>1995 оны 8 сарын 30-нд ард нийтийн санал асуулгаар баталсан.</b></p> <p>9 бүлэг, 98 зүйлтэй</p>	<p><b>91 дүгээр зүйл</b></p> <p>Үндсэн хуульд ард нийтийн санал асуулгаар нэмэлт, өөрчлөлт оруулах бөгөөд санал асуулга явуулах тухай шийдвэрийг Ерөнхийлөгч өөрийн санаачилгаар эсхүл Парламент болон Засгийн газрын санал болгосноор гаргана.</p>	<p><b>91.1.</b> Үндсэн хуульд ард нийтийн санал асуулгаар нэмэлт, өөрчлөлт оруулах бөгөөд санал асуулга явуулах тухай шийдвэрийг Ерөнхийлөгч өөрийн санаачилгаар эсвэл Парламент болон Засгийн газрын санал болгосноор гаргана. Хэрэв Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах талаар ард нийтийн санал асуулга явуулах тухай Парламентын саналыг Ерөнхийлөгч хүлээн авахаас татгалзвал Парламент нийт депутатын 4/5-ийн (танхим тус бүрийн) саналаар Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль баталж болно. Энэ тохиолдолд Ерөнхийлөгч уг хуульд гарын үсэг зурах эсхүл уг хуулийг ард нийтийн санал асуулгаар шийдвэрлүүлэх шийдвэр гаргана. Санал асуулгад сонгуулийн эрх бүхий иргэдийн олонхи нь оролцсоноор хүчин төгөлдөр болох бөгөөд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах асуудлыг санал хураалтад оролцогсдын олонхийн саналаар шийдвэрлэнэ.</p> <p><b>90.1.</b> Үндсэн хуулийг ард нийтийн санал асуулгын дүнг нийтлэсэн өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр мөрдөнө.</p>	<p><b>91.2.</b> Улсын нэгдмэл байдал, газар нутгийн бүрэн бүтэн байдал болон засаглалын хэлбэрийн тухай заалтуудыг өөрчлөхийг хориглоно.</p>
<p><b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ Конституция Республики Казахстан</b></p> <p>от 30.08.1995 года</p>	<p><b>Статья 91. 1.</b> Изменения и дополнения в Конституцию Республики Казахстан могут быть внесены республиканским референдумом, проводимым по решению Президента Республики, принятым им по собственной инициативе, предложению Парламента или Правительства.</p>	<p><b>Статья 91. 1.</b> Изменения и дополнения в Конституцию Республики Казахстан могут быть внесены республиканским референдумом, проводимым по решению Президента Республики, принятым им по собственной инициативе, предложению Парламента или Правительства. Проект изменений и дополнений в Конституцию не выносится на республиканский референдум, если Президент решит передать его на рассмотрение Парламента. Решение Парламента принимается в этом случае в порядке, установленном Конституцией. Если Президент Республики отклоняет предложение Парламента о вынесении на республиканский референдум изменений и дополнений в Конституцию, то Парламент вправе большинством не менее четырех пятых голосов от общего числа депутатов каждой из Палат Парламента принять закон о внесении этих изменений и дополнений в Конституцию. В таком случае Президент Республики подписывает этот закон или выносит его на республиканский референдум, который считается состоявшимся, если в голосовании принимало участие более половины граждан Республики, имеющих право участвовать в республиканском референдуме. Изменения и дополнения в Конституцию, вынесенные на республиканский референдум, считаются принятыми, если за них проголосовало более половины граждан, принявших участие в голосовании, не менее чем в двух третях областей, городов республиканского значения и столицы.</p> <p><b>Статья 90.1.</b> Конституция Республики Казахстан, принятая на республиканском референдуме, вступает в силу со дня официального опубликования результатов референдума с одновременным прекращением действия ранее принятой Конституции Республики Казахстан.</p>	<p><u>Примечание</u></p> <p><b>Статья 91.2.</b> Установленные Конституцией унитарность и территориальная целостность государства, форма правления Республики не могут быть изменены.</p>

27. БҮГД НАЙРАМДАХ АЗЕРБАЙЖАН УЛС (Ерөнхийлөгчийн удирдлагатай Бүгд Найрамдах Улс)<sup>63</sup>

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
Шинэ Үндсэн хуулиа 1995.11.12-ны өдөр Азербайжаны Үндэсний / Милли Шура-Зөвлөл/ Их Хурал баталж, ард нийтийн санал асуулга явуулан 1995.11.27-ны өдрөөс дагаж мөрдсөн. 5 хэсэг, 12 бүлэг, 158 зүйл, 12 түр үйлчлэх заалттай. 2002.08.24-ны өдөр ард нийтийн санал асуулгаар өөрчлөлт оруулсан.	<b>153 дугаар зүйл</b> <b>Азербайжан Улсын Үндсэн хуульд өөрчлөлт оруулах, санал гаргах журам</b> БНАУ-ын Үндсэн хуульд өөрчлөлт оруулах саналыг Үндэсний Их Хурал эсхүл Ерөнхийлөгч санал болговол санал болгож буй өөрчлөлттэй холбоотой БНАУ-ын Үндсэн хуулийн шүүхийн саналыг авна. <b>157 дугаар зүйл</b> <b>БНАУ-ын Үндсэн хуульд нэмэлт оруулах санал гаргах</b> БНАУ-ын Үндсэн хуульд нэмэлт оруулахаар Азербайжан Улсын Ерөнхийлөгч эсхүл Үндэсний Их Хурлын гишүүдийн 63-аас доошгүй нь санал тавьж болно.	<b>3 дугаар зүйл</b> <b>Ард нийтийн санал асуулгаар шийдвэрлэх асуудал</b> II. Дараахь асуудлаар зөвхөн ард нийтийн санал асуулга явуулна 1. Улсын Үндсэн хуулийг батлах, өөрчлөлт оруулах. <b>152 дугаар зүйл</b> <b>БНАУ-ын Үндсэн хуульд өөрчлөлт оруулахыг батлах журам</b> БНАУ-ын Үндсэн хуулийн өөрчлөлтийг зөвхөн ард нийтийн санал явуулах замаар оруулж болно. <b>156 дугаар зүйл</b> <b>Азербайжан Улсын Үндсэн хууль нэмэлт оруулах журам</b> II. БНАУ-ын Үндсэн хуульд нэмэлт оруулахдаа төслийг Үндэсний Их Хурлаар хэлэлцэж хоёр удаа санал хураалт явуулна. Хоёр дахь санал хураалтыг нэгдүгээр санал хураалтаас 6 сарын дараа явуулна. III. БНАУ-ын Үндсэн хуульд нэмэлт оруулах тухай хуулийн төслийг нэгдүгээр болон хоёрдугаар санал хураалтын дараа хуульд холбоотой энэхүү Үндсэн хуульд заасан журмаар Ерөнхийлөгчид гарын үсэг зуруулахаар уламжилна. IV. БНАУ-ын Үндсэн хуульд нэмэлт оруулах тухай үндсэн хуулийн хуулийг хоёр дахь санал хураалтын дараа Ерөнхийлөгч гарын үсэг зурснаар дагаж мөрдөнө. V. Үндсэн хуулийн хууль БНАУ-ын Үндсэн хуулийн салшгүй нэг хэсэг ба, Үндсэн хуулийн үндсэн бичвэрийг зөрчсөн байж болохгүй.	<b>154 дүгээр зүйл</b> <b>Азербайжан Улсын Үндсэн хуулийн эрх мэдлийг хязгаарлах</b> БНАзербайжаны Үндсэн хуулийн шүүх ард нийтийн санал асуулга явуулах замаар баталсан Азербайжаны Улсын Үндсэн хуулийн бичвэр дэх өөрчлөлттэй холбоотойгоор шийдвэр гаргахгүй. <b>155 дугаар зүйл</b> <b>БНАзербайжаны Үндсэн хуульд өөрчлөлт оруулах санал гаргахыг хязгаарлах</b> Энэхүү Үндсэн хуулийн 1, 2, 6, 7, 8, 21 дүгээр зүйлд өөрчлөлт оруулах буюу хүчингүй болгохтой холбоотой санал, 3 дугаар хэсэгт заасан хүний болон иргэний эрх, эрх чөлөөг хүчингүй болгох эсхүл Азербайжан Улсын нэгдэн орсон олон улсын гэрээнд зааснаас илүү хязгаарлалттай холбоотой саналаар ард нийтийн санал асуулга явуулахгүй. <b>156 дугаар зүйл</b> <b>Азербайжан Улсын Үндсэн хууль нэмэлт оруулах журам</b> I. Азербайжан Улсын Үндсэн хууль нэмэлтийг Үндэсний Их Хурлын 95 дээш саналын олонхиор, Үндсэн хуулийн хууль хэлбэрээр батална. <b>158 дугаар зүйл</b> <b>Азербайжаны Үндсэн хуульд нэмэлт оруулах санал гаргах</b> Энэхүү Үндсэн хуулийн 1 дүгээр бүлэгт заасан зүйлтэй холбоотой Азербайжаны Улсын Үндсэн хуульд нэмэлт оруулах санал тавьж болохгүй.

<sup>63</sup> Азербайжан Улс нь ардчилсан, эрх зүйт, шашны бус, нэгдмэл Бүгд Найрамдах улс юм. Азербайжан Улсын Үндэсний Их Хурал 125 гишүүнээс бүрдэнэ.

<p><b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</b></p> <p>CONSTITUTION OF THE AZERBAIJAN REPUBLIC</p> <p><a href="http://www.constcourt.gov.az/en/index.php?option=com_content&amp;view=article&amp;id=253&amp;Itemid=59">http://www.constcourt.gov.az/en/index.php?option=com_content&amp;view=article&amp;id=253&amp;Itemid=59</a></p>	<p>ARTICLE 153.</p> <p>Procedure of submit of proposals on changes in the text of constitution of the azerbaijan republic</p> <p>If proposals about changes in the text of Constitution of the Azerbaijan Republic are presented by Milli Majlis of the Azerbaijan Republic or the President of the Azerbaijan Republic, then Constitutional Court of the Azerbaijan Republic should give its conclusion beforehand.</p> <p>ARTICLE 157.</p> <p>Initiative on introduction of amendments to constitution of the azerbaijan republic</p> <p>Amendments to Constitution of the Azerbaijan Republic may be proposed by the President of the Azerbaijan Republic or at least by 63 deputies of Milli Majlis of the Azerbaijan Republic.</p>	<p>ARTICLE 3.</p> <p>Questions solved by way of nation-wide voting—referendum</p> <p>II. The following questions may be solved only by way of referendum:</p> <p>1. acceptance of the Constitution of the Azerbaijan Republic and introduction of amendments thereto;</p> <p>CHAPTER XI.</p> <p>Changes in Constitution of the Azerbaijan Republic</p> <p>ARTICLE 152.</p> <p>Procedure of introduction of changes into constitution of the azerbaijan republic.</p> <p>Changes in the text of the Constitution of the Azerbaijan Republic may be made only by way of referendum.</p> <p>CHAPTER XII.</p> <p>Amendments to the Constitution of the Azerbaijan Republic</p> <p>ARTICLE 156.</p> <p>Procedure of introduction of amendments to the constitution of the azerbaijan republic</p> <p>II. Constitutional laws on amendments to Constitution of the Azerbaijan Republic are put to the vote in Milli Majlis of the Azerbaijan Republic twice. The second voting shall be held 6 months after the first one.</p> <p>III. Constitutional laws on amendments to Constitution of the Azerbaijan Republic are submitted to the President of the Azerbaijan Republic for signing in an order envisaged in the present Constitution for laws, both after the first and after the second voting.</p> <p>IV. Constitutional laws and amendments to the Constitution of the Azerbaijan Republic become valid after they have been signed by the President of the Azerbaijan Republic after the second voting.</p> <p>V. Constitutional laws on amendments are integral part of Constitution of the Azerbaijan Republic and should not contradict main text of Constitution of the Azerbaijan Republic.</p>	<p>ARTICLE 154.</p> <p>Limitations on authority of constitutional court of the azerbaijan republic</p> <p>Constitutional Court of the Azerbaijan Republic shall not take decisions concerning changes in the text of Constitution of the Azerbaijan Republic made by way of referendum.</p> <p>ARTICLE 155.</p> <p>Limitations on initiative on introduction of changes into constitution of the azerbaijan republic</p> <p>Proposals about changes or abolition in Articles 1, 2, 6, 7, 8 and 21, about restriction or abolition of human and citizen's rights and freedoms envisaged in Chapter III of the present Constitution or to higher degree than it is specified in international treaties Azerbaijan Republic is a party too.</p> <p>CHAPTER XII.</p> <p><i>Amendments to the Constitution of the Azerbaijan Republic</i></p> <p>ARTICLE 156.</p> <p>Procedure of introduction of amendments to the constitution of the azerbaijan republic</p> <p>I. Amendments to the Constitution of the Azerbaijan Republic are taken in the form of Constitutional laws in Milli Majlis of the Azerbaijan Republic, by majority of 95 votes.</p> <p>ARTICLE 158.</p> <p>Limitation on article 158. Limitation on initiative on introduction of additions to the constitution of azerbaijan republic</p> <p>There cannot be proposed the introduction of additions to the Constitution of Azerbaijan Republic with respect to provisions envisaged in Chapter I of the present Constitution.</p>
--	---	---	---

\* \* \*

**Дөрөв. ҮНДСЭН ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ЖУРМЫН АСУУДЛААР АРАБ,  
АФРИКИЙН ОРНУУДЫН ҮНДСЭН ХУУЛИЙН ЗОХИЦУУЛАЛТ (Харьцуулсан хүснэгт)**

**28. БҮГД НАЙРАМДАХ АРДЧИЛСАН АЛЖИР АРД УЛС**

(Ардын ардчилсан засаглалтай, ерөнхийлөгч төрийн дээд эрхийг барьдаг, нэгдмэл улс)

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
Ардын ардчилсан Алжир улсын Үндсэн хууль Батлагдсан: <b>1976.11.19</b> <b>1996.12.28</b> -нд нэмэлт, өөрчлөлт оруулсан. Бүтэц: 4 бүлэг, 182 зүйлтэй	<b>174 дугаар зүйл</b> ...Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах санаачлага гаргах эрхийг Ерөнхийлөгч эдэлнэ.	<b>174 дугаар зүйл</b> ...Үндэсний ассамблей, Үндэстний зөвлөлөөр хууль хэлэлцэн батлах нийтлэг дэгийн дагуу хэлэлцэнэ. <b>175 дугаар зүйл</b> 1. Ард нийтийн санал асуулгаар батлагдаагүй Үндсэн хуулийн нэмэлт, өөрчлөлтийн төслийг хүчингүйд тооцно. 2. Энэ тохиолдолд энэхүү төслийг тухайн хууль тогтоох байгууллагын бүрэн эрхийн хугацаанд дахин хэлэлцэхгүй. <b>176 дугаар зүйл</b> 2 танхимын гишүүдийн 3/4-ын санал авч чадаагүй төслийг, Ерөнхийлөгч ард нийтийн хэлэлцүүлэгт оруулахаар хэвлэлд нийтлүүлж болохгүй. <b>177 дугаар зүйл</b> Парламентын 2 танхимын хамтарсан хурлаар хэлэлцэж, нийт гишүүдийн 3/4-ын санал авсан Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах хуулийн төслийг Ерөнхийлөгч ард нийтийн санал асуулгад оруулахаар хэвлэлд нийтлүүлнэ. <b>182 дугаар зүйл</b> Ерөнхийлөгч батлагдсан Үндсэн хуулийн бичвэрийн эцсийн редакцийг ард нийтээр хэлэлцүүлж, олонхи нь дэмжсэн тохиолдолд тус улсын гол хууль болно.	<b>176 дугаар зүйл</b> Үндсэн хуулийн зөвлөл нь Үндсэн хуульд өөрчлөлт оруулахдаа хүний эрх эрх чөлөө, төрийн удирдах байгууллагуудын хоорондын ажлын уялдаа, тэнцвэрийг алдагдуулахгүй байх нөхцөлийг хянан тогтооно. <b>178 дугаар зүйл</b> Үндсэн хуулийн аливаа өөрчлөлт нь дор дурдсан асуудлыг хөндөж болохгүй: <b>1.</b> Төрийн бүгд Найрамдах улсын зарчим <b>2.</b> Олон намын тогтолцоонд суурилсан ардчилсан зарчим <b>3.</b> Ислам төрийн шашин байх зарчим <b>4.</b> Үндэсний хэл араб хэл байх зарчим <b>5.</b> Иргэдийн үндсэн эрх, эрх чөлөөг хөндсөн асуудал <b>6.</b> Нутаг дэвсгэрийн бүрэн бүтэн байдал



<p><b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</b></p> <p><b>ALGERIA CONSTITUTION</b></p> <p><i>{Adopted on: 19 Nov 1976} {Amended on: 28 Nov 1996} {Official name: The Constitution of the People's Democratic Republic of Algeria} { ICL Document Status: 28 Nov 1996}</i></p> <p><a href="http://www.servat.unibe.ch/icl/ag00000_.html">http://www.servat.unibe.ch/icl/ag00000_.html</a></p>	<p><b>Article 174</b></p> <p>(1) Constitutional revision is decided on the initiative of the President of the Republic. It is voted, in the same manner, in accordance with the same conditions applied to a legislative text by the People's National Assembly and the Council of Nation.</p>	<p><b>Article 174</b></p> <p>(1) Constitutional revision is decided on the initiative of the President of the Republic. It is voted, in the same manner, in accordance with the same conditions applied to a legislative text by the People's National Assembly and the Council of Nation.</p> <p>(2) It is submitted to a referendum to be approved by the People within fifty (SO) days following its adoption.</p> <p>(3) The Constitutional revision, approved by the People is promulgated by the President of the Republic.</p> <p><b>Article 175</b></p> <p>(1) The law pertaining to the draft constitutional revision not approved by the People is void.</p> <p>(2) It cannot be submitted again to the People during the same legislature.</p> <p><b>Article 176</b></p> <p>When the Constitutional Council considers that the draft constitutional revision does not infringe, at all, upon the general principles governing the Algerian society, the human and citizen's rights and liberties, or does not affect, in any way, the fundamental balance of powers and of institutions, the President of the Republic may promulgate, directly, the law pertaining to constitutional revision without submitting it to People's referendum if it obtains the voices of three quarters (3/4) of the members of the two chambers of the Parliament.</p> <p><b>Article 177</b></p> <p>The three quarters (3/4) of the members of the two chambers of the Parliament meeting together can propose a constitutional revision and present it to the President of the Republic who can submit it to a referendum. If approved, it is promulgated.</p> <p><b>Article 182</b></p> <p>The President of the Republic promulgates the constitutional revision text approved by the people and which will be carried out as the fundamental law of the Republic.</p>	<p><b>Article 178</b></p> <p>Any constitutional revision cannot infringe on:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. the republican nature of the State;</li> <li>2. the democratic order based on multi-party system;</li> <li>3. Islam as the religion of the State;</li> <li>4. arabic as the national and official language;</li> <li>5. fundamental liberties, and citizen's rights;</li> <li>6. integrity of the national territory.</li> </ol> <p>[Part Five] - Transitional Provisions</p> <p><b>Article 176</b></p> <p>When the Constitutional Council considers that the draft constitutional revision does not infringe, at all, upon the general principles governing the Algerian society, the human and citizen's rights and liberties, or does not affect, in any way, the fundamental balance of powers and of institutions, the President of the Republic may promulgate, directly, the law pertaining to constitutional revision without submitting it to People's referendum if it obtains the voices of three quarters (3/4) of the members of the two chambers of the Parliament.</p>
---	--	---	--

**29. НАМИБИ УЛС**(Ерөнхийлөгчийн засаглалтай, дээдсийн ардчилсан, нэгдмэл улс)<sup>64</sup>

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
Намиби улсын Үндсэн хууль Батлагдсан: <b>1990.2 сар</b> Бүтэц: 21 бүлэг, 148 зүйлтэй	<b>32 дугаар зүйл</b> <b>б/</b> Ерөнхийлөгч шаардлагатай гэж үзвэл хууль санаачилж, Үндэсний хурлаар хэлэлцүүлэх эрхтэй. <b>60 дугаар зүйл</b> <b>2.</b> Үндэсний хурлын гишүүдийн 2/3 нь зөвшөөрснөөр Ерөнхийлөгч хууль санаачилж, Үндэсний хурлаар хэлэлцүүлэх эрхтэй.	<b>132 дугаар зүйл</b> <b>2.</b> Энэхүү Үндсэн хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулахдаа Үндэсний хурлын нийт гишүүдийн 2/3, Үндэсний зөвлөлийн нийт гишүүдийн 2/3 нь зөвшөөрсөн байх шаардлагатай. <b>3. а/</b> Энэ зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасныг харгалзахгүйгээр Үндсэн хуулийн нэмэлт, өөрчлөлтийн талаар Үндэсний хурал, Үндэсний зөвлөлийн 2/3-ийн санал авч чадаагүй төслийг Ерөнхийлөгч үндэсний ард нийтийн санал асуулгад оруулж хэлэлцүүлж болно. <b>3. б/</b> Энэ хэсгийн а/-д заасан ард нийтийн санал асуулга явуулах журмыг парламент хуулиар тогтооно. <b>3.с/</b> ард нийтийн санал асуулгад оролцогсдын 2/3 нь энэхүү нэмэлт өөрчлөлт оруулах төслийг зөвшөөрсөн бол Ерөнхийлөгч төслийг энэхүү Үндсэн хуульд заасны дагуу батлагдлаа гэж үзэж ёсчилно. <b>4.</b> Энэ зүйлийн 2,3-т зааснаар парламентийн болон ард нийтийн санал асуулгад оролцогчдын энэхүү Үндсэн хуульд заасан саналыг авч чадаагүй бол төслийг хүчин төгөлдөр бус гэж үзнэ. <b>5.</b> Энэ зүйлд агуулагдах аль ч зүйл заалт <b>а/</b> энэ хуулийн 131-р зүйл болон 3 дугаар бүлэгт заасан хүний эрх, эрх чөлөөг аливаа хэлбэрээр дордуулсан байхыг хориглоно.	<b>131 дүгээр зүйл</b> Үндсэн хуулийн 3 дугаар бүлэгт заасан хүний эрх, эрх чөлөөг дордуулсан өөрчлөлт хийхийг хориглоно. <b>132 дугаар зүйл</b> <b>1.</b> Энэхүү үндсэн хуулийн тодорхой зүйл заалтад өөрчлөлт оруулах асуудлыг хэлэлцэж байх явцад өөр зүйл заалтыг өөрчлөх асуудлыг хөндөж болохгүй.

УН.МН  
СУДАЛГААНЫ САН



<sup>64</sup> Үндэсний хурал, Үндэсний зөвлөл гэсэн 2 танхим бүхий парламент хууль тогтоох эрхийг хэрэгжүүлдэг. Үндэсний хурал, Үндэсний зөвлөлийн гишүүдийн 2/3-ийн саналаар батлагдсан хууль хүчин төгөлдөр болно. Харин Ерөнхийлөгч батлагдсан хуульд хориг тавих, Үндэсний хурлыг тараах эрх эдэлнэ.

<p><b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</b></p> <p><b>THE CONSTITUTION OF THE REPUBLIC OF NAMIBIA</b></p> <p>{Adopted on: Feb 1990} {ICL Document Status: Feb 1990}</p> <p>CHAPTER 19</p> <p>Amendment of the Constitution</p> <p><a href="http://www.orusovo.com/namcon/">http://www.orusovo.com/namcon/</a></p>		<p><b>Article 132</b></p> <p><b>[Repeal and Amendment of the Constitution]</b></p> <p>(2) The majorities required in Parliament for the repeal and/or amendment of any of the provisions of this Constitution shall be:</p> <p><b>a)</b> two-thirds of all the members of the National Assembly; and</p> <p><b>b)</b> two-thirds of all the members of the National Council.</p> <p>(3)(a) Notwithstanding the provisions of Paragraph (2), if a bill proposing a repeal and/ or amendment of any of the provisions of this Constitution secures a majority of two-thirds of all the members of the National Assembly, but fails to secure a majority of two-thirds of all the members of the National Council, the President may by Proclamation make the bill containing the proposed repeals and/or amendments the subject of a national referendum.</p> <p>(b) The national referendum referred to in Paragraph (a) shall be conducted in accordance with procedures prescribed for the holding of referenda by Act of Parliament.</p> <p>(c) If upon the holding of such a referendum the bill containing the proposed repeals and/ or amendments is approved by a two-thirds majority of all the votes cast in the referendum, the bill shall be deemed to have been passed in accordance with the provisions of this Constitution, and the President shall deal it in terms of Article 56.</p> <p>(4) No repeal or amendment of this paragraph or Paragraphs (2) or (3) in so far as it seeks to diminish or detract from the majorities required in Parliament or in a referendum shall be permissible under this Constitution, and no such purported repeal or amendment shall be valid or have any force or effect.</p> <p>(5) Nothing contained in this article:</p> <p><b>a)</b> shall detract in any way from the entrenchment provided for in Article 131 of the fundamental rights and freedoms contained and defined in Chapter 3;</p> <p><b>b)</b> shall prevent Parliament from changing its own composition or structures by amending or repealing any of the provisions of this Constitution: provided always that such repeals or amendments are effected in accordance with the provisions of this Constitution.</p>	<p><b>Article 131 - Entrenchment of Fundamental Rights and Freedoms</b></p> <p>No repeal or amendment of any of the provisions of Chapter 3 hereof, in so far as such repeal or amendment diminishes or detracts from the fundamental rights and freedoms contained and defined in that Chapter, shall be permissible under this Constitution, and no such purported repeal or amendment shall be valid or have any force or effect.</p> <p><b>Article 132</b></p> <p>(1) Any bill seeking to repeal or amend any provision of this Constitution shall indicate the proposed repeals and/or amendments with reference to the specific articles sought to be repealed and/ or amended and shall not deal with any matter other than the proposed repeals or amendments.</p>
--	--	--	--

\* \* \*



**30. ӨМНӨД АФРИКИЙН БҮГД НАЙРАМДАХ УЛС** (Ерөнхийлөгчийн засаглалтай, нэгдмэл, бие даасан ардчилсан улс)

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
<p>Баталсан: <b>1996.5.16</b> <b>1996.10.11</b>-нд нэмэлт, өөрчлөлт оруулсан, 1997.02.07-ноос дагаж мөрдсөн.</p> <p>Бүтэц: 14 бүлэг, 243 зүйлтэй.</p>	<p align="center"><b>73 дугаар зүйл</b></p> <p>1. Аливаа хуулийн төслийг Үндэсний хуралд оруулж хэлэлцүүлнэ.</p>	<p><b>74 дүгээр зүйл</b> 74 дүгээр зүйлийн 5-8 дугаар хэсэгт олон нийтийн саналыг 30 хоногийн дотор авахаар зааж зохицуулжээ.</p> <p><b>74 дүгээр зүйл</b> <b>3.</b> Үндсэн хуульд оруулах бусад нэмэлт, өөрчлөлтийн төслийг дор дурдсанаар батална: <b>а/</b> Үндэсний хурлын гишүүдийн 2/3-оос дээшхи нь дэмжсэнээр, <b>б/</b> 6-гаас дээш Бүс нутгийн үндэсний зөвлөлийн зөвшөөрснөөр, хэрэв: -Бүс нутгийн үндэсний зөвлөлтэй холбогдох асуудал байвал -Бүс нутгийн хил хязгаар, удирдах байгууллагуудын эрх үүрэг, бүрэн эрхтэй холбогдох асуудал байвал -Бүс нутагтай шууд холбогдох асуудал байвал. <b>5.</b> Хууль санаачлагч Үндсэн хуулийн нэмэлт, өөрчлөлтийн төслийг хэлэлцүүлэхээс 30-аас доошгүй хоногийн өмнө: <b>а/</b> Үндэсний Засгийн газрын сонинд олон нийтийн санал авахаар нийтлүүлнэ. <b>б/</b> Үндэсний хурлын дүрэмд заасны дагуу Бүс нутгийн хууль тогтоох байгууллагын саналыг авахаар илгээнэ. <b>с/</b> Үндсэн хуулийн нэмэлт, өөрчлөлтийн төсөл нь Бүс нутгийн зөвлөлөөр хэлэлцүүлэхээр Үндэсний хурлын дүрэмд заагдсан бол энэхүү хэлэлцэх нөхцлийг бүрдүүлэх үүрэгтэй. <b>6.</b> Төслийн хэлэлцүүлгийн явцад гарсан олон нийтийн болон Бүс нутгийн зөвлөлийн саналыг хууль санаачлагч танилцуулах үүрэгтэй: <b>а/</b> Үндэсний хурлын даргад: <b>б/</b> энэ зүйлийн 1, 2 дахь хэсэг, 3 дахь хэсгийн б-д хамаарах асуудлаар гарсан саналыг Бүс нутгийн Үндэсний зөвлөлийн даргад. <b>7.</b> Төслийг Үндэсний хуралд 30 хоногийн дотор дор дурдсан тохиолдолд хэлэлцүүлж болохгүй: <b>а/</b> Үндэсний хурлын ээлжит хурал хуралдаж байсан ч <b>б/</b> завсарлагын үе байсан ч. <b>8.</b> Хэрэв төслийн тодорхой заалт нь энэ зүйлийн 3 дахь хэсгийн б-д заасан тодорхой муж, бүс нутгийн асуудалтай холбоотой байгаа тохиолдолд тухайн бүс нутгийн хууль тогтоох байгууллагын дэмжлэгийг авч чадаагүй бол хүчин төгөлдөр болохгүй. <b>9.</b> Үндэсний хурлаар батагдсан Үндсэн хуулийн нэмэлт, өөрчлөлтийн төслийг ёсчлон батлуулахаар Ерөнхийлөгчид өргөн барина.</p> <p><b>243 дугаар зүйл</b> Ерөнхийлөгч 1996 оны Үндсэн хуулийг ёсчилж, 1997 оноос мөрдөж эхлэхээр заасан ба зарим зүйлийг мөрдөж эхлэх хугацааг тусгайлан заасан байна.</p>	<p><b>74 дүгээр зүйл</b> <b>1.</b> Үндсэн хуулийн 1 дүгээр зүйлд оруулах нэмэлт, өөрчлөлтийн төслийг дор дурдсанаар батална: <b>а/</b> Үндэсний хурлын гишүүдийн 75%-иас дээш саналаар, <b>в/</b> 6-аас доошгүй Бүс нутгийн үндэсний зөвлөлийн зөвшөөрснөөр, <b>2.</b> 2 дугаар бүлэгт оруулах нэмэлт, өөрчлөлтийн төслийг дор дурдсанаар батална: <b>а/</b> Үндэсний хурлын гишүүдийн 2/3-оос дээшхи нь дэмжсэнээр <b>в/</b> 6-гаас доошгүй Бүс нутгийн үндэсний зөвлөлийн зөвшөөрснөөр. <b>4.</b> Үндсэн хуулийг өөрчлөх хууль нь Үндсэн хуульд оруулж буй өөрчлөлт болон өөрчлөлттэй холбоотойгоос өөр заалт агуулахгүй байж болохгүй.</p>

<p><b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ SOUTH AFRICA - CONSTITUTION</b>          { Official Title: Constitution of the Republic of South Africa, 1996 } { Adopted on: 8 May 1996 } { Amended on: 11 Oct 1996 }          { In Force since: 7 Feb 1997 } { ICL Document Status: 7 Feb 1997 }  <a href="http://www.info.gov.za/documents/constitution/index.htm">http://www.info.gov.za/documents/constitution/index.htm</a></p>	<p>Section 74          Bills amending the Constitution          (3) Any other provision of the Constitution may be amended by a Bill passed -          (a) by the National Assembly, with a supporting vote of at least two thirds of its members; and          (b) also by the National Council of Provinces, with a supporting vote of at least six provinces, if the amendment -          (i) relates to a matter that affects the Council;          (ii) alters provincial boundaries, powers, functions or institutions; or          (iii) amends a provision that deals specifically with a provincial matter.          (5) At least 30 days before a Bill amending the Constitution is introduced in terms of section 73(2), the person or committee intending to introduce the Bill must -          (a) publish in the national Government Gazette, and in accordance with the rules and orders of the National Assembly, particulars of the proposed amendment for public comment;          (b) submit, in accordance with the rules and orders of the Assembly, those particulars to the provincial legislatures for their views; and          (c) submit, in accordance with the rules and orders of the National Council of Provinces, those particulars to the Council for a public debate, if the proposed amendment is not an amendment that is required to be passed by the Council.          (6) When a Bill amending the Constitution is introduced, the person or committee introducing the Bill must submit any written comments received from the public and the provincial legislatures -          (a) to the Speaker for tabling in the National Assembly; and          (b) in respect of amendments referred to in subsection (1), (2), or (3)(b), to the Chairperson of the National Council of Provinces for tabling in the Council.          (7) A Bill amending the Constitution may not be put to the vote in the National Assembly within 30 days of -          (a) its introduction, if the Assembly is sitting when the Bill is introduced; or          (b) its tabling in the Assembly, if the Assembly is in recess when the Bill is introduced.          (8) If a Bill referred to in subsection (3)(b), or any part of the Bill, concerns only a specific province or provinces, the National Council of Provinces may not pass the Bill or the relevant part unless it has been approved by the legislature or legislatures of the province or provinces concerned.          (9) A Bill amending the Constitution that has been passed by the National Assembly and, where applicable, by the National Council of Provinces, must be referred to the President for assent.          243. Short title and commencement          1. This Act is called the Constitution of the Republic of South Africa, 1996, and comes into effect as soon as possible on a date set by the President by proclamation, which may not be a date later than 1 July 1997.          2. The President may set different dates before the date mentioned in subsection (1) in respect of different provisions of the Constitution.          3. Unless the context otherwise indicates, a reference in a provision of the Constitution to a time when the Constitution took effect must be construed as a reference to the time when that provision took effect.          4. If a different date is set for any particular provision of the Constitution in terms of subsection (2), any corresponding provision of the Constitution of the Republic of South Africa, 1993 (Act 200 of 1993), mentioned in the proclamation, is repealed with effect from the same date.          5. Sections 213, 214, 215, 216, 218, 226, 227, 228, 229 and 230 come into effect on 1 January 1998, but this does not preclude the enactment in terms of this Constitution of legislation envisaged in any of these provisions before that date. Until that date any corresponding and incidental provisions of the Constitution of the Republic of South Africa, 1993, remain in force.</p>	<p><b>Section 1</b> and this subsection may be amended by a Bill passed by -  <b>(a)</b> the National Assembly, with a supporting vote of at least 75 per cent of its members; and  <b>(b)</b> the National Council of Provinces, with a supporting vote of at least six provinces.  <b>(2)</b> Chapter 2 may be amended by a Bill passed by -  <b>(a)</b> the National Assembly, with a supporting vote of at least two thirds of its members; and  <b>(b)</b> the National Council of Provinces, with a supporting vote of at least six provinces.  <b>(4)</b> A Bill amending the Constitution may not include provisions other than constitutional amendments and matters connected with the amendments.</p>
--	--	--

\*\*\*



**31. МУБАРАК АЛЬ САБАХЫН ҮЕ ДАМЖСАН ЭМИРИЙН ЭЗЭН ХААНТ УЛС**  
(Кувейт, төрийн тэргүүн нь Эмир)

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
Кувейт улсын Үндсэн хууль Батлагдсан: <b>1962.11.11</b> Бүтэц: 5 бүлэг 183 зүйлтэй	<b>174 дүгээр зүйл</b> <b>1.</b> Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах санаачлагыг Эмир эсхүл Үндэсний хурлын нийт гишүүдийн 1/3-ээс дээшхи нь гаргах эрхтэй.	<b>174 дүгээр зүйл</b> <b>2.</b> Хэрэв Эмир болон Үндэсний хурлын гишүүдийн олонхи нь Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах зарчмыг зөвшөөрвөл Үндэсний хурал төслийг зүйл, заалт бүрээр хэлэлцэнэ. Үндэсний хурлын гишүүдийн 2/3-оос дээшхи нь зөвшөөрсөн бол эцсийн редакцийг Эмир ёсчлон ард нийтээр дагаж мөрдүүлэх шийдвэр гаргана. <b>3.</b> Хэрэв нэмэлт, өөрчлөлт оруулах зарчим болон оруулсан нэмэлт өөрчлөлтийг Эмир хүлээн зөвшөөрөөгүй бол түүнийг 1 жилийн хугацаанд дахин Үндэсний хуралд оруулж хэлэлцүүлэхгүй. <b>4.</b> Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулахтай холбогдсон энэ хуулиар зохицуулсан журмыг 5 жилийн дотор өөрчилж болохгүй.	<b>174 дүгээр зүйл</b> <b>4.</b> Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулахтай холбогдсон энэ хуулиар зохицуулсан журмыг 5 жилийн дотор өөрчилж болохгүй.  <b>175 дүгээр зүйл</b> Эмират нэрийг өөрчлөх, Кувейт Улсын Эмирийн тогтолцоотой холбоо бүхий асуудал, Хүний эрх, эрх чөлөөг сайжруулахтай холбоотойгоос бусад энэ Үндсэн хуулиар тогтоосон хүний эрх, эрх чөлөөтэй холбоо бүхий асуудлаар Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах асуудлыг санаачилж болохгүй.  Эмирийн орлогч үүргийг нь гүйцэтгэж байх хугацаанд Эмирийн бүрэн эрхтэй холбоо бүхий Үндсэн хуулийн заалтыг өөрчлөх санаачлага гаргаж болохгүй.

UIN.MN  
СУДАЛГААНЫ САН



<p><b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</b> Kuwait - Constitution {Adopted on: 11 Nov 1962} { ICL Document Status: 11 Nov 1962 } <b>Part V General and Transitional Provisions</b> <a href="http://www.servat.unibe.ch/icl/ku00000_.html">http://www.servat.unibe.ch/icl/ku00000_.html</a></p>	<p><b>Article 174</b> <b>[Amendments of the Constitution]</b> (1) The Amir or one-third of the members of the National Assembly have the right to propose a revision of the Constitution by amending or deleting one or more of its provisions or by adding new provisions.</p>	<p><b>Article 174</b> (2) If the Amir and the majority of the members constituting the National Assembly approve the principle of revision and its subject matter, the Assembly debates the bill article by article. Approval by a two-thirds majority vote of the members constituting the Assembly is required for the bill to be passed. The revision comes into force only after being sanctioned and promulgated by the Amir regardless of the provisions of Articles 65 and 66. (3) If the principle of revision or its subject matter is rejected, it may not be presented again before the lapse of one year from the rejection. (4) No amendment to this Constitution may be proposed before the lapse of five years from its coming into force.</p>	<p><b>Article 174</b> (4) No amendment to this Constitution may be proposed before the lapse of five years from its coming into force. <b>Article 175</b> <b>[Limits to Constitutional Amendments]</b> The provisions relating to the Amiri System in Kuwait and the principles of liberty and equality, provided for in this Constitution, may not be proposed for revision except in relation to the title of the Amirate or to increase the guarantees of liberty and equality.</p>
<p><b>Article 176 [Powers of the Amir]</b> The powers of the Amir, specified in this Constitution, may not be proposed for revision when a Deputy Amir is acting for him.</p> <p><b>Article 177 [Continuation of Treaties]</b> The application of this Constitution does not affect treaties and conventions previously concluded by Kuwait with other States and international organizations.</p> <p><b>Article 178 [Publication of Laws]</b> Laws are published in the Official Gazette within two weeks of their promulgation and come into force one month after their publication. The latter period may be extended or reduced for any law by a special provision included in it.</p> <p><b>Article 179 [Retroactive Laws]</b> The laws are applicable to that which takes place after the date of their coming into force, and thus have no effect in respect of what has taken place before such date. However, in other than penal matters, a law may, with the approval of a majority vote of the members constituting the National Assembly, prescribe otherwise.</p> <p><b>Article 180 [Continuation of Laws]</b> All provisions of laws, regulations, decrees, orders, and decisions, in effect upon the coming into force of this Constitution, continue to be applicable unless amended or repealed in accordance with the procedure prescribed in this Constitution, provided that they are not contrary to any of its provisions.</p> <p><b>Article 181 [No Suspension of Constitution]</b> No provision of this Constitution may be suspended except when Martial Law is in force and within the limits specified by the law. Under no circumstances may the meetings of the National Assembly be suspended, nor shall the immunities of its members be interfered with during such period.</p> <p><b>Article 182 [Publication, Enforcement]</b> This Constitution shall be published in the Official Gazette and comes into force on the date of the meeting of the National Assembly which shall not be later than January 1963.</p> <p><b>Article 183 [Continuing Assembly]</b> Law Number I of 1962 concerning the system of Government during the period of transition continues to be in force, and the present members of the Constituent Assembly continue in the exercise of their duties specified in the said law, until the meeting of the National Assembly.</p>			

\* \* \*

**32. ХАМАД БЕН ХАЛИФА БЕН ХАМАД БЕН АБДАЛЛА БЕН ЖАСЕМАГИЙН ҮЕ УЛАМЖИЛСАН  
АРАБЫН ЭЗЭН ХААНТ, ТУСГААР УЛС (КАТАР)**

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
Катар Улсын байнгын Үндсэн хууль <b>2003.2.29</b> -нд Ард нийтийн санал асуулгаар батлагдаж, Эмирийн зарлигаар мөн өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсөн. Бүтэц: 5 бүлэг, 150 зүйлтэй	<b>Үндсэн хуулийн Ү бүлэг.</b> <b>141-150 дугаар зүйл</b> <b>144 дүгээр зүйл</b> Эмир буюу Аль-Шура зөвлөлийн гишүүдийн 1/3-ийн саналаар Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах асуудлыг санаачилж болно.	<b>144 дүгээр зүйл</b> ...Хэрэв Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах зарчмыг Аль-Шура зөвлөлийн гишүүдийн олонхи нь зөвшөөрсөн бол уг төслийг Аль-Шура зөвлөл зүйл заалт тус бүрээр нь хэлэлцэнэ. Төслийг Зөвлөлийн гишүүдийн 2/3-оос дээшхи нь зөвшөөрсөн бол батлуулж албан ёсны хэвлэлд нийтлүүлэхээр Эмирт өргөн барина. Хэрэв төслийг дээр дурдсанаар зөвшөөрөөгүй бол уг төслийг 1 жилийн дотор дахин хэлэлцэхгүй.	<b>146 дугаар зүйл</b> ...Хүний эрх, эрх чөлөөг дордуулах чиглэлээр Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж болохгүй. <b>147 дугаар зүйл</b> Эмирийн бүрэн эрх, үүрэгтэй холбоо бүхий Үндсэн хуулийн зүйл заалтыг өөрчлөх санал гаргаж болохгүй. <b>148 дугаар зүйл</b> Үндсэн хуулийн аль ч зүйл заалтад мөрдөж эхэлснээс хойш 10 жилийн дотор нэмэлт, өөрчлөлт оруулах санал гаргаж болохгүй.
<b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ QATAR CONSTITUTION</b> {Approved by public referendum on: 29 April 2003} { Official long name: Permanent Constitution of the State of Qatar } { In force: [day after promulgation by the Emir] } { ICL Document Status: 29 April 2003} <a href="http://www.qatar-embassy.net/constitution.asp">http://www.qatar-embassy.net/constitution.asp</a>	<b>Article 144 []</b> The Emir or one third of the Members of Al-Shoura Council each shall have the prerogative to apply for the amendment of one or more of the articles of this Constitution. If the majority Members of the Council accept the amendment in principle, the Council may discuss it article by article. The amendment shall be passed by a two-thirds majority of the Members of the Council. The said amendment shall not be into force before the approval of the Emir and its publication in the official Gazette. If, on the other hand, the proposal for amendment is rejected in principle or in subject, it may not be re-introduced before the lapse of one year from the date of its rejection.	<b>Article 144 []</b> The Emir or one third of the Members of Al-Shoura Council each shall have the prerogative to apply for the amendment of one or more of the articles of this Constitution. If the majority Members of the Council accept the amendment in principle, the Council may discuss it article by article. The amendment shall be passed by a two-thirds majority of the Members of the Council. The said amendment shall not be into force before the approval of the Emir and its publication in the official Gazette. If, on the other hand, the proposal for amendment is rejected in principle or in subject, it may not be re-introduced before the lapse of one year from the date of its rejection.	<b>Article 146 []</b> Provisions pertaining to rights and public liberties may not be subject to amendment save for the purpose of granting more rights and guarantees for the interest of the citizen. <b>Article 147 []</b> The functions of the Emir set forth in this Constitution may not be subject to an application for amendment during the term of his deputation. <b>Article 148 []</b> No article of this Constitution may be proposed for amendment before the lapse of a period of ten years from the date of its coming into force.
<b>Article 145 []</b> Provisions pertaining to the rule of the State and its inheritance thereof may not be subject to application for amendment. <b>Article 149 []</b> No provision of this Constitution may be suspended save where martial laws are in force and within the limits specified by the law; however, the convening of the session of Al-Shoura Council may not be suspended neither may the immunity of its Members be violated during this period. <b>Article 150 []</b> The Amended Provisional Constitution, issued on 19th April, 1972, in force in the State, shall be repealed. The provisions pertaining to the current Al-Shoura Council shall remain in force until the new Council is elected.			

**33. БҮГД НАЙРАМДАХ ТУНИС УЛС**  
(Ерөнхийлөгчийн засаглалтай)<sup>65</sup>

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
<p><b>1959.6.1</b>-нд Тунисийн ард түмнийг төлөөлсөн Үндэсний зохион байгуулах хурлаар батлагдсан, <b>1988.6.12</b>-нд нэмэлт өөрчлөлт оруулж, 1991 оноос дагаж мөрдсөн.</p> <p>Бүтэц: 10 бүлэг 74 зүйлтэй.</p>	<p><b>52 дугаар зүйл</b></p> <p><b>1.</b> Ерөнхийлөгч Үндэсний парламентын даргын өргөн барьсан батлагдсан төслийг 15 хоногийн дотор Тунис улсын албан ёсны сэтгүүлд нийтлүүлнэ.</p> <p><b>IX бүлэг</b></p> <p><b>72-74 дүгээр зүйл</b></p> <p>Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах санаачлага гаргах эрхийг Ерөнхийлөгч, Үндэсний парламентын гишүүдийн 1/3-ээс дээш нь гаргана.</p>	<p><b>47 дугаар зүйл</b></p> <p><b>1.</b> Ерөнхийлөгч Үндсэн хуульд харшлаагүй ч төрийн удирдах байгууллагын гүйцэтгэх үүргийг хөндсөн аливаа хуулийн төсөл, олон улсын гэрээ, конвенцийг соёрхон батлах асуудлыг ард нийтийн санал асуулгаар шийдвэрлүүлж болно.</p> <p><b>2.</b> Хуулийн төслийг Ард нийтийн санал асуулгаар баталсан бол Ерөнхийлөгч 15 хоногийн дотор ард түмэнд тунхаглан зарлана.</p> <p><b>52 дугаар зүйл</b></p> <p><b>1.</b> Ерөнхийлөгч Үндэсний парламентын даргын өргөн барьсан батлагдсан төслийг 15 хоногийн дотор Тунис улсын албан ёсны сэтгүүлд нийтлүүлнэ.</p> <p><b>2.</b> Ерөнхийлөгч батлагдсан төслийг мөн хугацаанд Үндэсний парламентад дахин хэлэлцүүлэхээр буцааж болно. Хэрэв буцаасан төслийг парламент гишүүдийн 2/3-ийн саналаар баталсан бол түүнийг 2 дахь 15 хоногт багтаан нийтлүүлнэ.</p> <p><b>73 дугаар зүйл</b></p> <p><b>1.</b> Үндэсний парламент олонхийн саналаар байгуулсан тусгай хорооноос уг нэмэлт, өөрчлөлтийн талаар судалж, дүгнэлт гаргаагүй байхад төслийг хэлэлцэж болохгүй.</p> <p><b>2.</b> Үндсэн хуулийн нэмэлт, өөрчлөлтийн асуудлаар парламент 2 удаагийн хэлэлцүүлэг хийх бөгөөд гишүүдийн 2/3-ийн саналаар батална. Гэхдээ анхны хэлэлцүүлэг хийснээс 3 сараас доошгүй хугацааны дараа 2 дахь хэлэлцүүлгийг хийсэн тохиолдолд хүчин төгөлдөр гэж үзнэ.</p>	<p><b>73 дугаар зүйл</b></p> <p><b>1.</b> Үндэсний парламент олонхийн саналаар байгуулсан тусгай хорооноос уг нэмэлт, өөрчлөлтийн талаар судалж, дүгнэлт гаргаагүй байхад төслийг хэлэлцэж болохгүй.</p>

<sup>65</sup> Бүх ард түмнээс шууд, нууц, чөлөөт сонгуулиар сонгогдсон ерөнхийлөгч төрийн дээд эрхийг барьдаг Бүгд найрамдах улс, Үндэсний парламент гэсэн 1 шатны хууль тогтоох байгууллага ажилладаг.

<p><b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</b></p> <p><b>TUNISIA - CONSTITUTION</b></p> <p>{ Adopted on: 1 June 1959 }</p> <p>{ Amendment on: 12 July 1988 }</p> <p>{ ICL Document Status: 1991 }</p> <p><a href="http://www.servat.unibe.ch/icl/ts00000_.html">http://www.servat.unibe.ch/icl/ts00000_.html</a></p>	<p><b>Article 52 [Promulgation, Veto]</b></p> <p>(1) The President of the Republic promulgates constitutional, organic, or ordinary laws and ensures their publication in the Official Journal of the Tunisian Republic within a maximum period of fifteen days counting from the transmission by the President of the National Parliament.</p> <p>(2) The President of the Republic may, during this period, return the bill to the National Parliament for a second reading. If the bill is adopted by the National Parliament with a majority of two-thirds of its members, the law is promulgated and published within a second period of fifteen days.</p> <p><b>Chapter IX Amendments of the Constitution</b></p> <p><b>Article 72 [Initiative, Prohibited Amendments]</b></p> <p>The initiative for the amendment of the Constitution belongs to the President of the Republic or to at least one-third of the members of the National Parliament, with the reservation that it does not affect the republican form of the State.</p>	<p><b>Article 47 [Referendum]</b></p> <p>(1) The President of the Republic may submit to a referendum any bill relating to the organization of the public powers or seeking to ratify a treaty which, without being contrary to the Constitution, may affect the functioning of the institutions.</p> <p>(2) When the referendum has resulted in the adoption of the bill, the President of the Republic promulgates it within a maximum period of fifteen days.</p> <p><b>Article 52 [Promulgation, Veto]</b></p> <p>(1) The President of the Republic promulgates constitutional, organic, or ordinary laws and ensures their publication in the Official Journal of the Tunisian Republic within a maximum period of fifteen days counting from the transmission by the President of the National Parliament.</p> <p><b>Article 73 [Deliberation, Majority, Second Reading]</b></p> <p>(1) The National Parliament may not deliberate on the proposed amendment except following a resolution passed by an absolute majority and after a special ad hoc committee has determined and studied the objective.</p> <p>(2) The Constitution cannot be amended except following the adoption by the National Parliament of the amendment proposal with a majority of two-thirds of its members after two readings, the second of which may not take place until at least three months after the first.</p>	<p><b>Article 73 [Deliberation, Majority, Second Reading]</b></p> <p>(1) The National Parliament may not deliberate on the proposed amendment except following a resolution passed by an absolute majority and after a special ad hoc committee has determined and studied the objective.</p>
	<p><b>Article 74 [Promulgation]</b> The President of the Republic promulgates the law which contains the provision of the Constitution under the form of a constitutional law in conformity with Article 52.</p>		

\* \* \*

34. БҮГД НАЙРАМДАХ ЙЕМЕН УЛС (Ерөнхийлөгчийн засаглалтай)<sup>66</sup>

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
------------------------------------	---	----------------------------	--

<sup>66</sup> Бүх ард түмнээс сонгогдсон Ерөнхийлөгч төрийн дээд эрхийг барина. Нэг танхимтай Төлөөлөгчийн танхим хууль тогтоох эрхийг хэрэгжүүлдэг.

<p>БНЙУ-ын Үндсэн хууль <b>1994</b> онд нэмэлт, өөрчлөлт оруулан мөрдөж эхэлсэн. Бүтэц: 5 бүлэг, 159 зүйлтэй</p>	<p><b>156 дугаар зүйл</b> ...Хууль санаачлагч Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах саналынхаа үндэслэлийг гаргасан байна. Төлөөлөгчийн танхимд өргөн барьсан төслийн зарчмыг гишүүдийн 1/3 нь зөвшөөрч гарын үсэг зурсан тохиолдолд Төлөөлөгчийн танхим уг төслийн зарчмыг хэлэлцэх үндэслэл болно. Ерөнхийлөгч, төлөөлөгчийн танхимын гишүүн, Үндсэн хуулийн нэг буюу хэд хэдэн зүйлд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах санаачлага гаргах эрхтэй.</p>	<p><b>156 дугаар зүйл</b> ...Хууль санаачлагч Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах саналынхаа үндэслэлийг гаргасан байна. Төлөөлөгчийн танхимд өргөн барьсан төслийн зарчмыг гишүүдийн 1/3 нь зөвшөөрч гарын үсэг зурсан тохиолдолд Төлөөлөгчийн танхим уг төслийн зарчмыг хэлэлцэх үндэслэл болно. Төлөөлөгчийн танхим Үндсэн хуулийн нэмэлт, өөрчлөлтийн төслийн зарчмыг хэлэлцэж олонхи нь дэмжсэн тохиолдолд 2 сарын дараа уг төслийг зүйл, заалтаар нь хэлэлцэнэ. Төслийн зарчмыг Төлөөлөгчийн танхимын гишүүд дэмжээгүй бол 1 жилийн дотор уг төслийг дахин хэлэлцэхгүй. <b>156 дугаар зүйл</b> ...Төлөөлөгчийн танхим Үндсэн хуулийн нэмэлт, өөрчлөлтийн төслийг зүйл, заалтаар нь хэлэлцээд гишүүдийн 3/4 нь дэмжвэл төслийг ард нийтийн санал асуулгад оруулна. Ард нийтийн санал асуулгын дүнгээр Үндсэн хуулийн нэмэлт өөрчлөлтийн төслийг олонхи нь дэмжсэн бол хүчин төгөлдөр болно.</p>	
<p><b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</b> <b>CONSTITUTION OF THE REPUBLIC OF YEMEN 1994</b> As amended on 29 September 1994 <a href="http://www.al-bab.com/yemen/gov/con94.htm">http://www.al-bab.com/yemen/gov/con94.htm</a></p>	<p><b>PART FIVE: BASIS FOR AMENDING THE CONSTITUTION AND GENERAL PROVISIONS</b> <b>Article (156)</b> The President of the Republic and the House of Representatives have the right to request an amend one or more articles of the Constitution. The request must mention the articles that require amendment, the reasons and justification for this amendment. If the request was issued by the House of Representatives it must be signed by a third of its members, and in all cases, the House shall discuss the principle of amendment and take a decision only with a majority of its members. If the request is rejected, another request for the amendment of the same articles may not be submitted until the lapse of one year. If the House of Representatives agrees to the principle of the amendment, the House shall discuss the articles which require amendment after a break of two months. If three quarters of the House agree on the amendment, it shall be presented to the people in a general referendum. If the absolute majority of those who vote are in favour of the amendment, the amendment is considered valid as of the date of announcing the results of the referendum.</p>	<p>UIH.MN СУДАЛГААНЫ САН</p>	

\* \* \*

35. БҮГД НАЙРАМДАХ СИРИ УЛС (Ерөнхийлөгчийн засаглалтай)<sup>67</sup>

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
Сири улсын Үндсэн хууль <b>1973.3.13</b> онд батлагдаж мөн өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсөн. Бүтэц: 4 бүлэг, 156 зүйлтэй	Үндсэн хуулийн Ш бүлэг 149-р зүйл, П бүлэг. 146, 156-р зүйл.	<b>149 дүгээр зүйл</b> <b>3.</b> Ардын хурал өргөн барьсан төслийг судлуулах зорилгоор тусгай хороо байгуулан ажиллуулна. <b>4.</b> Ардын хурал Үндсэн хуулийн нэмэлт, өөрчлөлтийн төслийг хэлэлцэж, гишүүдийн 2/3-оос дээшхийн саналаар баталж, Ерөнхийлөгч хүлээн зөвшөөрч ёсчилсон тохиолдолд уг нэмэлт, өөрчлөлт Үндсэн хуулийн бүрэлдэхүүн хэсэг болно. <b>156 дугаар зүйл</b> Ерөнхийлөгч энэхүү Үндсэн хуулийг албан ёсны товхимолд нийтлүүлж, ард нийтийн санал асуулгад оруулж батлуулснаар хүчин төгөлдөр болно.	<b>149 дүгээр зүйл</b> <b>2.</b> Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах зүйл, заалтын үндэслэл, шалтгааныг санаачлагч этгээд гаргах үүрэгтэй. <b>3.</b> Ардын хурал өргөн барьсан төслийг судлуулах зорилгоор тусгай хороо байгуулан ажиллуулна.
<b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</b> <b>SYRIA - CONSTITUTION</b> {Adopted on: 13 March 1973} { ICL Document Status: 13 March 1973 } <a href="http://www.servat.unibe.ch/icl/sy00000.html">http://www.servat.unibe.ch/icl/sy00000.html</a>	<p><b>Статья 149</b> <b>[Инициативы, большинство]</b> (3) После получения этого предложения, Народного Собрания устанавливается специальный комитет для расследования данного дела. (4) Ассамблея рассматривает предложение о поправке, и если оно одобрено двумя третями голосов ее членов, поправка считается окончательным, если он одобрен президентом республики. Затем оно будет включено в текст Конституции. <b>Статья 151 [первые поправки]</b> Эта Конституция не может быть изменен до истечения 18 месяцев с даты его вступления в силу. <b>Статья 156</b> <b>[Публикация, приведение в исполнение]</b> Президент Республики издает эту Конституцию в "Официальном вестнике", и он считается в силу с даты его утверждения общественного референдума. <b>Статья 149</b> <b>[Инициативы, большинство]</b> (2) предложение по поправкам включают положения, которые будут внесены поправки, и причин для этого. (3) После получения этого предложения, Народного Собрания устанавливается специальный комитет для расследования данного дела.</p> <p>Статья 146 [Нет обзору референдум законов] Высший конституционный суд не имеет права смотреть на законы, которые Президент Республики представляет общественный референдум и одобрен народом. Статья 147 [Обзор проектов] Верховный конституционный суд, по просьбе президента республики, дает свое заключение о конституционности законов и законодательных декретов и законности указов. Часть 3 внесении изменений в Конституцию</p> <p><b>Article 151 [First Amendments]</b> This Constitution may not be amended before the lapse of 18 months from the date it comes into effect. The President of the Republic publishes this Constitution in the Official Gazette and it is considered in effect from the date of its approval by a public referendum.</p>		

<sup>67</sup> Ардын хурлаас сонгогдсон Ерөнхийлөгч төрийн дээд эрх мэдлийг хэрэгжүүлдэг бүгд найрамдах улс. Ерөнхийлөгч Ардын хурлаас томилогддог ч түүнийг тараах эрх эдэлдэг. Бүх нийтийн тэгш, шууд, нууц сонгуулиар сонгогдсон гишүүд бүхий Ардын хурал хууль тогтоох эрх мэдлийг хэрэгжүүлнэ. Улс төрийн зонхилох нам нь Арабын социалист БААС нам байна гэж Үндсэн хуулиараа тунхагласан.

**36. ХОЛБООНЫ БҮГД НАЙРАМДАХ АРДЧИЛСАН ЭТИОП УЛС**  
(Парламентын засаглалтай)<sup>68</sup>

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
Холбооны Бүгд Найрамдах Ардчилсан Этиопи улсын Үндсэн хууль. Батлагдсан: <b>1994.12.08</b> <b>2000.9</b> сараас дагаж мөрдсөн. Бүтэц: 11 бүлэг, 106 зүйлтэй.	<b>77 дугаар зүйл</b> Сайд нарын зөвлөлийн бүрэн эрх. <b>11.</b> Өөрийн эрх хэмжээний хүрээнд бүхий л асуудлаар, түүний дотор дайн зарлах асуудлаар хуулийн төсөл санаачилж, өргөн мэдүүлэх	<b>104 дүгээр зүйл</b> Үндсэн хуулийн аливаа нэмэлт, өөрчлөлтийн асуудлыг Төлөөлөгчийн танхимын 2/3 эсхүл Холбооны танхимын гишүүдийн 2/3, эсхүл холбооны улсуудын төрийн зөвлөлийн 2/3, эсхүл Холбооны бүх улсын Төрийн зөвлөл зөвшөөрсөн тохиолдолд Үндсэн хуулийн энэхүү нэмэлт, өөрчлөлтийн төслийг уг төсөлд хамаарал бүхий олон нийтийн хэлэлцүүлэгт оруулна. <b>105 дугаар зүйл</b> Үндсэн хуулийн III бүлэгт заасан хүний эрх, эрх чөлөөтэй холбоо бүхий нэмэлт, өөрчлөлтийн төслийг 104 дүгээр зүйлд заасны дагуу хэлэлцэж шийдвэр гаргахдаа дор дурдсан журмыг баримтална: а/ Холбооны улсуудын Төрийн зөвлөл энэхүү нэмэлт, өөрчлөлтийг олонхиороо зөвшөөрснөөр в/ Төлөөлөгчийн танхимын гишүүдийн 2/3-оос дээшхийн саналаар с/ Холбооны танхимын гишүүдийн 2/3-оос дээшхи нь энэхүү нэмэлт, өөрчлөлтийг зөвшөөрснөөр <b>2.</b> Энэ зүйлийн нэг дэхь хэсэгт зааснаас бусад нэмэлт, өөрчлөлтийн төслийг шийдвэрлэхдээ дор дурдсан журмыг баримтална: а/Төлөөлөгчдийн танхим, Холбооны танхимын хамтарсан хурлаас нийт гишүүдийн 2/3-оос дээшхийн саналаар в/Холбооны улсуудын төрийн зөвлөлийн гишүүдийн 2/3-оос дээшхийн саналаар.	<b>104 дүгээр зүйл</b> Үндсэн хуулийн аливаа нэмэлт, өөрчлөлтийн асуудлыг Төлөөлөгчийн танхимын 2/3 эсвэл Холбооны танхимын гишүүдийн 2/3, эсхүл Холбооны улсуудын төрийн зөвлөлийн 2/3, эсхүл Холбооны бүх улсын Төрийн зөвлөл зөвшөөрсөн тохиолдолд Үндсэн хуулийн энэхүү нэмэлт, өөрчлөлтийн төслийг уг төсөлд хамаарал бүхий олон нийтийн хэлэлцүүлэгт оруулна.

<sup>68</sup> Төлөөлөгчдийн танхим, Холбооны танхим гэсэн 2 танхимтай. Холбооны төрийн дээд байгууллага нь Ардын төлөөлөгчдийн танхим, Төрийн зөвлөл нь төр засгийн дээд байгууллага байна.

<p><b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ ЕТНЮРІА - CONSTITUTION</b></p> <p>{ Long Title: Constitution of The Federal Democratic Republic of Ethiopia } { Adopted: 8 Dec 1994 } { ICL Document Status: Sep 2000 } <a href="http://www.servat.unibe.ch/icl/et00000.html#A104#A104">http://www.servat.unibe.ch/icl/et00000.html#A104#A104</a></p>	<p><b>Article 77</b> <b>Powers and Functions of the Council of Ministers</b></p> <p>...</p>	<p><b>Article 104 Initiation of Amendments</b></p> <p>Any proposal for constitutional amendment, if supported by two-thirds majority vote in the House of Peoples' Representatives, or by a two-thirds majority vote in the House of the Federation or when one-third of the State Councils of the member States of the Federation, by a majority vote in each Council have supported it, shall be submitted for discussion and decision to the general public and to those whom the amendment of the Constitution concerns.</p> <p><b>Article 105 Amendment of the Constitution</b></p> <p>(1) All rights and freedoms specified in Chapter Three of this Constitution, this very article, and Article 104 can be amended only in the following manner:</p> <p>(a) When all State Councils, by a majority vote, approve the proposed amendment;</p> <p>(b) When the House of Peoples' Representatives, by a two-thirds majority vote, approves the proposed amendment; and</p> <p>(c) When the House of the Federation, by a two-thirds majority vote, approves the proposed amendment.</p> <p>(2) All provisions of this Constitution other than those specified in sub-article 1 of this article can be amended only in the following manner:</p> <p>(a) When the House of Peoples' Representatives and the House of the Federation, in a joint session, approve a proposed amendment by a two-thirds majority vote; and</p> <p>(b) When two-thirds of the Councils of the member States of the Federation approve the proposed amendment by majority votes.</p>	<p><b>Article 104 Initiation of Amendments</b></p> <p>Any proposal for constitutional amendment, if supported by two-thirds majority vote in the House of Peoples' Representatives, or by a two-thirds majority vote in the House of the Federation or when one-third of the State Councils of the member States of the Federation, by a majority vote in each Council have supported it, shall be submitted for discussion and decision to the general public and to those whom the amendment of the Constitution concerns.</p>
	<p><b>Article 106 The Version with Final Legal Authority</b></p> <p>The Amharic version of this Constitution shall have final legal authority.</p>		

\* \* \*

**37. АНГОЛ УЛС (Ерөнхийлөгчийн засаглалтай)<sup>69</sup>**

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
------------------------------------	---	----------------------------	--

<sup>69</sup> Нэгдмэл, ардчилсан, Ерөнхийлөгчийн засаглалтай улс, Ардын Хурал гэсэн нэг танхим бүхий 200 гишүүнтэй хууль тогтоох байгууллагатай, 130 нь пропорциональ системээр сонгогддог, муж улс тус бүр 5 гишүүнийг сонгож үлдсэн 70 гишүүнийг бүрдүүлдэг.

<p>Ангол улсын Үндсэн хууль</p> <p><b>1992.8.25-</b>нд Ардын төлөөлөгчдийн хурлаар баталсан, мөн өдрөөс мөрдөж эхэлсэн.</p> <p>Бүтэц: 6 бүлэг, 166 зүйлтэй</p>	<p><b>158 дугаар зүйл</b></p> <p><b>2.</b> Үндэсний хурлын 10-аас доошгүй гишүүн, эсхүл Ерөнхийлөгч Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах санаачлага гаргах эрхтэй.</p> <p><b>4.</b> Үндэсний хурал Үндсэн хуулийн нэмэлт, өөрчлөлтийн тухай хуулийн төслийг боловсруулах, өргөн барих журмыг тодорхойлно.</p>	<p><b>73 дугаар зүйл</b></p> <p><b>2.</b> Үндсэн хуулийн хэлэлцүүлэгтэй холбоо бүхий ард нийтийн санал асуулга явуулахгүй.</p> <p><b>158 дугаар зүйл</b></p> <p><b>1.</b> Үндсэн хуулийн нэмэлт, өөрчлөлтийн төслийг Үндэсний хурлаар хэлэлцэж, хуралд оролцсон гишүүдийн 2/3-оос дээшхийн саналаар батална.</p> <p><b>3.</b> Үндсэн хуульд хэзээ ч нэмэлт, өөрчлөлт оруулж болно.</p> <p><b>5.</b> Энэ зүйлийн 1 дэхь хэсэгт заасны дагуу батлагдсан Үндсэн хуулийн нэмэлт, өөрчлөлтийн тухай хуульд Ерөнхийлөгч хориг тавих эрхгүй бөгөөд шууд нийтээр дагаж мөрдөх шийдвэр гаргана.</p> <p><b>159 дүгээр зүйл</b></p> <p>Ангол улсын Үндсэн хуулийн нэмэлт, өөрчлөлтийн хуулийг батлахдаа дор дурдсан шаардлагад нийцүүлсэн байна:</p> <p><b>a/</b> тусгаар тогтнол, нутаг дэвсгэрийн бүрэн бүтэн байдал, үндэсний эв нэгдлийг хангах</p> <p><b>в/</b> иргэний үндсэн эрх, эрх чөлөө, баталгааг хангах</p> <p><b>с/</b>хуулийг дээдлэх зарчимд тулгуурласан нам, улс төрийн олон ургалч үзэл, төрийн байгууламжийн хангах</p> <p><b>d/</b> Төрийн байгууллага, орон нутгийн өөрөө удирдах байгууллагад сонгогдож томилогдох хүмүүсийг бүх нийтийн шууд, нууц, тодохой хугацаатай сонгх эрхийг хангах</p> <p><b>e/</b> төрийн уламжлалт чанар, төр, сүм хийдийн харилцааны зохистой байдлыг хангах</p> <p><b>f/</b> Шүүхийн бие даасан байдал, харилцан уялдааг хангах</p>	<p><b>159 дүгээр зүйл</b></p> <p>Ангол Улсын Үндсэн хуулийн нэмэлт, өөрчлөлтийн хуулийг батлахдаа дор дурдсан шаардлагад нийцүүлсэн байна:</p> <p><b>a/</b> тусгаар тогтнол, нутаг дэвсгэрийн бүрэн бүтэн байдал, үндэсний эв нэгдлийг хангах</p> <p><b>в/</b>иргэний үндсэн эрх, эрх чөлөө, баталгааг хангах</p> <p><b>с/</b> хуулийг дээдлэх зарчимд тулгуурласан нам, улс төрийн олон ургалч үзэл, төрийн байгууламжийн хангах</p> <p><b>d/</b> Төрийн байгууллага, орон нутгийн өөрөө удирдах байгууллагад сонгогдож, томилогдох хүмүүсийн бүх нийтийн шууд, нууц, тодорхой хугацаатай сонгох эрхийг хангах</p> <p><b>e/</b> төрийн уламжлалт чанар, төр, сүм хийдийн харилцааны зохистой байдлыг хангах</p> <p><b>f/</b> Шүүхийн бие даасан байдал, харилцан уялдааг хангах</p> <p><b>160 дугаар зүйл</b></p> <p>Бүслэлт, онцгой байдлын үед Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулахгүй.</p>
--	---	--	--



<p><b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</b></p> <p><b>ANGOLA CONSTITUTION</b></p> <p>{Adopted by the People's Assembly on: 25 Aug 1992} { Official Title: Constitutional Law of the Republic of Angola} { ICL Document Status: 25 Aug 1992} <a href="http://www.servat.unibe.ch/icl/ao00000_.html">http://www.servat.unibe.ch/icl/ao00000_.html</a></p>	<p><b>Chapter II Amendment of the Constitution</b></p> <p><b>Article 158 []</b></p> <p>(2) No less than ten Members or the President of the Republic may propose amendment of the Constitution.</p> <p>(4) The National Assembly shall determine the manner of proposing the drafting of the Constitution of the Republic of Angola.</p>	<p><b>Article 73 []</b></p> <p>(1) The President of the Republic may, on the proposal of the Government or the National Assembly, submit to a referendum draft laws or the ratification of international treaties which, without being contrary to the Constitution, affect the organization of public department and the functioning of institutions.</p> <p>(2) The holding of constitutional referendums shall be prohibited.</p> <p>(3) The President of the Republic shall promulgate draft laws and ratify international treaties approved by referendum within fifteen days.</p> <p><b>Article 158 []</b></p> <p>(1) The National Assembly may review the Constitutional Law and approve the Constitution of the Republic of Angola on the decision of two-thirds of Members present.</p> <p>(3) The Constitutional Law may be amended at any time.</p> <p>(5) The President of the Republic shall not refuse to promulgate the Law Amending the Constitution of the Republic of Angola adopted in accordance with the first paragraph of the present article.</p> <p><b>Article 159 []</b></p> <p>Amendments to and approval of the Constitution of Angola shall comply with the following:</p> <p>(a) Independence, territorial integrity and national unity;</p> <p>(b) The fundamental rights and freedoms and guarantees of citizens;</p> <p>(c) A State based on the rule of law and party political pluralism;</p> <p>(d) Universal, direct, secret and periodic suffrage for the appointment of the elected office holders of sovereign bodies and local government;</p> <p>(e) The secular nature of the State and the principle of separation between the State and churches;</p> <p>(f) The separation and interdependence of the courts.</p>	<p><b>Article 159 []</b></p> <p>Amendments to and approval of the Constitution of Angola shall comply with the following:</p> <p>(a) Independence, territorial integrity and national unity;</p> <p>(b) The fundamental rights and freedoms and guarantees of citizens;</p> <p>(c) A State based on the rule of law and party political pluralism;</p> <p>(d) Universal, direct, secret and periodic suffrage for the appointment of the elected office holders of sovereign bodies and local government;</p> <p>(e) The secular nature of the State and the principle of separation between the State and churches;</p> <p>(f) The separation and interdependence of the courts.</p> <p><b>Article 160 []</b></p> <p>During a state of siege or state of emergency, no amendment of the Constitution shall be made.</p>
--	--	---	--

\* \* \*

## 38. СЕЙИД ТУРКИ БЕН САИД БЕН СУЛТАНЫ ҮЕ УЛАМЖИЛСАН ЭЗЭН ХААНТ УЛС (ОМАН)

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
Үндсэн хууль, "Оманы султанатын Үндсэн хуулийн Цагаан ном" 1996.11.6-нд батлагдсан, мөн өдрөөс дагаж мөрдсөн. Бүтэц: 7 бүлэг, 81 зүйлтэй.	<b>44 дүгээр зүйл</b> Сайд нарын Зөвлөлийн хүлээх үүрэг. ...Султанд хуулийн төсөл санал болгох.	Оманы султаан Кабус бен Саидын 101/96-р зарлигаар нийтлэгдсэн. Оманы султан Кабус бен Саидын зарлигаар	<b>81 дүгээр зүйл</b> Энэхүү Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах асуудлыг энэ хууль яаж батлагдсан тэр журмын дагуу шийдвэрлэнэ.
<b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</b> <b>ОМАН - CONSTITUTION</b> { Adopted on: 6 Nov 1996 } { Adopted by: Royal Decree No. 101/96, issued on 6 Nov 1996 by Qaboos Bin Said, Sultan of Oman } { Official Title: "The White Book. The Basic Law of the Sultanate of Oman" } { ICL Document Status: 6 Nov 1996 } <a href="http://servat.unibe.ch/icl/mu00000.html">http://servat.unibe.ch/icl/mu00000.html</a>	<b>Раздел 2] Совет Министров</b> <b>Статья 44 [Функции]</b> Совет министров является органом, отвечающим за осуществление общей политики государства. В частности, он должен: Представить рекомендации к султану на экономические, политические и социальные, а также исполнительных и административных вопросов, представляющих интерес для правительства, и предлагать проекты законов и постановлений.		<b>Статья 81 [Поправки]</b> Это Основного закона, могут быть изменены только в том же порядке, в котором она была обнародована.

\* \* \*

UIN.MN  
СУДАЛГААНЫ САН



**Тав. ҮНДСЭН ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ЖУРМЫН АСУУДЛААР ХОЙТ, ӨМНӨД  
АМЕРИКИЙН ОРНУУДЫН ҮНДСЭН ХУУЛИЙН ЗОХИЦУУЛАЛТ  
(Харьцуулсан хүснэгт)**

**39. БҮГД НАЙРАМДАХ АРГЕНТИН УЛС**  
(Ерөнхийлөгчийн засаглалтай Холбооны улс)

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруу- лах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
<p><b>1994.08.22-нд</b> Үндсэн хуулийн Ерөнхий Ассамблей баталсан.</p> <p>Үндсэн хууль нь хоёр анги, нийт 129 зүйлтэй.</p> <p>Хуулийн бүтцэд Үндсэн хуульд оруулах нэмэлт, өөрчлөлтийн талаар тухайлсан зүйл, заалт байхгүй.</p> <p>Бүтэц: нэгдүгээр анги нь дотроо 2 бүлэг, 43 зүйлтэй, харин хоёрдугаар анги нь 4 хэсэг /Division/, хэсэг тус бүр нь бүлгүүд, бүлэг нь зүйлүүдээс бүрдэнэ. Хуулийн төгсгөлд 16 заалт бүхий Түр нөхцөл / Temporary provision/ гэсэн тусгай хэсэгтэй байна.</p>	<p><b>НЭГДҮГЭЭР АНГИ</b> <b>НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ</b> <b>САНААЧИЛГА, ЭРХ</b> <b>БА БАТАЛГАА</b> <b>30 дугаар зүйл</b></p> <p>Үндсэн хуулийг бүхэлд нь болон хэсэгчилэн өөрчилж болно. Гэхдээ Конгрессын гишүүдийн 2/3-оос доошгүйн саналаар нэмэлт, өөрчлөлт оруулах шаардлагатай эсэхийг зөвшөөрч, нийтэд зарлана.</p>	<p><b>ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ</b> <b>ШИНЭ ЭРХ БА БАТАЛГАА</b> <b>40 дүгээр зүйл</b></p> <p>Төлөөлөгчдийн танхимын санаачилгаар Ард нийтийн санал асуулга явуулах тухай хуулийн төслийг Конгресст өргөн мэдүүлж болно. Харин Конгресс болон Ерөнхийлөгч өөрсдийн бүрэн эрхийн хүрээнд Ард нийтийн санал асуулга явуулах шаардлагатай, эсэх талаар зохих шийдвэр гаргаж болно. Гэхдээ санаачилгын эрхэд хориг тавихгүй. Санал асуулга явуулахыг дэмжвэл Конгрессын танхим тус бүрийн нийт гишүүдийн дийлэнх олонхийн саналаар санал асуулга явуулах зохион байгуулалт, хугацааг товлонго</p>	
<p><b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</b> NATIONAL CONSTITUTION OF THE ARGENTINE REPUBLIC General Constituent Assembly, city of Santa Fe, August 22, 1994. <a href="http://www.servat.unibe.ch/icl/ar00000.html">http://www.servat.unibe.ch/icl/ar00000.html</a></p>	<p>FIRST PART CHAPTER I DECLARATIONS, RIGHTS AND GUARANTEES</p> <p><b>Section 30.</b>- The Constitution may be totally or partially amended. The necessity of reform must be declared by Congress with the vote of at least two-thirds of the members; but it shall not be carried out except by an Assembly summoned to that effect.</p>	<p>CHAPTER II NEW RIGHTS AND GUARANTEES</p> <p>Section 40.- At the initiative of the House of Deputies, Congress may submit a bill to popular consultation. The law calling said consultation shall not be vetoed. With the affirmative vote of the people of the Nation, the bill shall become a law and its promulgation shall be automatic. Congress or the President of the Nation, according to their respective powers, shall call a non-binding popular consultation. In this case voting shall not be compulsory. With the vote of the absolute majority of all the members of each House, Congress shall regulate the subjects, procedures and time of the popular consultation.</p>	

\* \* \*



**40. АНТИГУА БАРБУДА УЛС** (Хаант засаглалтай, нэгдмэл, ардчилсан улс)<sup>70</sup>

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
<p>Парламентын Доод, Дээд танхим тус тусдаа хэлэлцэн баталж, Английн Хатан хааны зөвшөөрлийг хүссэн тогтоол гарган өргөн мэдүүлсэн. Хатан хааны нууц зөвлөл хэлэлцэн <b>1981.07.31</b>-нд Хатан хааны зарлигаар батлагдсан. Үндсэн хууль нь <b>1981.10.31</b>-нээс хүчин төгөлдөр үйлчилж эхэлсэн байна.</p> <p>10 бүлэг 130 зүйл, 3 хавсралттай.</p> <p>Парламентын бүрэн эрх ба хууль тогтоох дэгийн тухай хоёрдугаар хэсэгт Үндсэн хуульд өөрчлөлт оруулах тухай бие даасан зүйлтэй. (47)</p>	<p><b>Хоёрдугаар хэсэг</b></p> <p><b>Парламентын бүрэн эрх ба хууль тогтоох дэг</b></p> <p><b>47 дугаар зүйл</b></p> <p><b>Үндсэн хууль ба Дээд шүүхийн шийдвэрт өөрчлөлт оруулах</b></p> <p>1. Парламент энэ хэсэгт заасан ёсоор Үндсэн хуулийн зарим зүйл, эсхүл Дээд шүүхийн шийдвэрт өөрчлөлт оруулж болно</p>	<p><b>Хоёрдугаар хэсэг</b></p> <p><b>Парламентын бүрэн эрх ба хууль тогтоох дэг</b></p> <p><b>47 дугаар зүйл</b></p> <p><b>Үндсэн хууль ба Дээд шүүхийн шийдвэрт өөрчлөлт оруулах</b></p> <p>2. Үндсэн хууль эсхүл Дээд шүүхийн шийдвэрийг өөрчлөх нэмэлт, өөрчлөлтийн хуулийн төслийн эцсийн хэлэлцүүлэг хийх үед нийт гишүүдийн 2/3-оос доошгүйн саналыг аваагүй тохиолдолд Парламентаар батлагдсанд тооцогдохгүй.</p> <p>3. Хэрэв Доод Танхимын нийт гишүүдийн 2/3-оос доошхийн саналаар энэ хэсгийн 2-т заасан нэмэлт, өөрчлөлтийг батлахаар зөвшөөрч шийдвэр гаргасан бол уг өөрчлөлтийг Үндсэн хуулийн 55 дугаар зүйлд нийцүүлэн баталсан гэж Сенат үзэхгүй.</p> <p>4. Доод танхимын нийт гишүүдийн 2/3-оос доошхийн саналаар дэмжигдсэн Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг Сенатад өргөн мэдүүлэх ёсгүй.</p> <p>5. Энэ хэсгийн 1, 2 дахь хэсэгт заасан Үндсэн хууль, эсхүл Дээд шүүхийн шийдвэрт өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг Амбан захирагчид зөвшөөрүүлэхээр дараахи байдлаар өргөн мэдүүлэхгүй:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- уг хуулийн төслийг Доод танхимын хоёр дахь хэлэлцүүлгээр хэлэлцэж эхэлснээс хойш 90 хоног өнгөрсөн бол;</li> <li>- Үндсэн хуулийн 55 дугаар зүйлд нийцүүлэн зөвшөөрсөн Доод танхимын шийдвэрийг Сенат 2 дахь удаагаа хүлээн авахаас татгалзсан тохиолдолд;</li> <li>- Парламентын нэрийн өмнөөс явуулсан Ард нийтийн санал асуулгаар нэмэлт, өөрчлөлтийн хуулийн төсөл 2/3-оос доошгүйн саналаар хүчинтэйд тооцогдон дэмжигдсэн бол</li> </ul> <p>6. Парламентыг сонгох сонгуульд санал өгсөн иргэн бүр Ард нийтийн санал асуулгад оролцох эрхтэй бөгөөд өөр бусад хүн тухайн санал асуулгад оролцохгүй.</p> <p>7. Энэ зүйлийн 5 дахь хэсэгт заасан асуудлаар Ард нийтийн санал асуулгыг Сонгуулийн хорооны Ерөнхий хянагчийн удирдлагын дор зохион явуулна.</p>	<p><b>Нэгдүгээр бүлэг. Улс ба Үндсэн хууль</b></p> <p><b>2. Үндсэн хууль бол дээд хууль мөн</b></p> <p>Энэхүү Үндсэн хууль нь Антигуа Барбуда Улсын дээд хууль бөгөөд Үндсэн хуулийн зүйл заалт өөр бусад хуультай зөрчилдсөн тохиолдолд Үндсэн хуулийн заалт хүчин төгөлдөр үйлчилнэ.</p>

<sup>70</sup> Төрийн тэргүүний үүргийг Английн Хатан хаан ёс төдий хэлбэрээр гүйцэтгэдэг бөгөөд түүний өргөмжилсөн Амбан захирагч төр барих эрх мэдлийг хэрэгжүүлдэг. Хууль тогтоох байгууллага нь хоёр танхим бүхий парламент. Доод танхим нь Төлөөлөгчдийн танхим. Дээд танхим нь Сенат.

<p><b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</b></p> <p><b>THE ANTIGUA AND BARBUDA CONSTITUTIONAL ORDER 1981</b></p> <p>Made: 31st July 1981</p> <p>Coming into Operation: 31st October 1981</p> <p>At the Court at Buckingham Palace, the 31st day of July 1981</p> <p>Present, The Queen's Most Excellent Majesty in Council</p> <p><a href="http://www.ab.gov.ag/gov_v2/shared/constitution.html">http://www.ab.gov. ag/gov_v2 /shared/ constitution.html</a></p>	<p><b>PART 2 POWERS AND PROCEDURE OF PARLIAMENT</b></p> <p><b>47. ALTERNATION OF THIS CONSTITUTION AND SUPREME COURT ORDER.</b></p> <p>1.Parliament may alter any of the provisions of this Constitution or of the Supreme Court Order in the manner specified in the following provisions of this section.</p>	<p><b>PART 2 POWERS AND PROCEDURE OF PARLIAMENT</b></p> <p><b>47. ALTERNATION OF THIS CONSTITUTION AND SUPREME COURT ORDER.</b></p> <p>2. A bill to alter this constitution or the Supreme Court Order shall not be regarded as being passed by the House unless on its final reading in the House the bill is supported by the votes of not less than two-thirds of all the members of the House.</p> <p>3. An amendment made by the Senate to such a bill as is referred to in subsection (2) of this section that has been passed by the House shall not be regarded as being agreed to by the House for the purpose of section 55 of this Constitution unless such agreement is signified by resolution supported by the votes of not less than two-thirds of all the members of the House.</p> <p>4. For the purposes of section 55(4) of this Constitution, an amendment of a bill to alter this Constitution or the Supreme Court Order shall not be suggested to the Senate by the House unless a resolution so to suggest the amendment has been supported by the votes of not less than two-thirds of all the members of the House.</p> <p>5. A bill to alter this section, schedule 1 to this constitution or any of the provisions of this Constitution specified in Part I of that schedule or any of the provisions of the Supreme Court Order specified in Part II of that schedule shall not be submitted to the Governor-General for his assent unless there has been an interval of not less than ninety days between the introduction of the bill in the House and the beginning of the proceedings in the House on the second reading of the bill in that House;</p> <p>-after it has been passed by both Houses of Parliament or, in the case of a bill to which section 55 of this Constitution applies, after its rejection by the Senate for the second time; and</p> <p>-the bill has been approved on a referendum, held in accordance with such provisions as may be made in that behalf by Parliament, by not less than two-thirds of all the votes validly cast on that referendum.</p> <p>6. Every person who, at the time when the referendum is held, would be entitled to vote in elections of members of the House shall be entitled to vote on referendum held for the purposes of this section in accordance with such procedures as may be prescribed by parliament for the purposes of the referendum and no other person shall be entitled so to vote.</p> <p>7. The conduct of any referendum for the purposes of subsection (5) of this section shall be under the general supervision of the Supervisor of Elections and shall be in accordance with such provisions as may be made in that behalf by Parliament.</p>	<p><b>CHAPTER I THE STATE AND THE CONSTITUTION</b></p> <p><b>2. CONSTITUTION IS SUPREME LAW</b></p> <p>This Constitution is the supreme law of Antigua and Barbuda and, subject to the provisions of this Constitution, if any other laws is inconsistent with this Constitution, this Constitution shall prevail and the other law shall, to the extent of the inconsistency, be void.</p>
--	---	---	---

\* \* \*

**41. АМЕРИКИЙН НЭГДСЭН УЛС**

(Ерөнхийлөгчийн засаглалтай Холбооны Бүгд Найрамдах Улс)

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
<p><b>1787.09.17</b>-нд Үндсэн хуулийн Хуралдайд оролцсон 12 мужийн 39 төлөөлөгч гарын үсэг зурснаар АНУ-ын шинэ Үндсэн хуулийг бүтээж, муж улсууд уг Үндсэн хуулийг хүлээн зөвшөөрч баталж эхэлсэн. Хамгийн түрүүнд Делавер муж улс <b>1787.12.07</b>-нд баталсан бөгөөд харин Үндсэн хуулийг хүлээн зөвшөөрч баталсан 9 дэх муж улс болох Нью-Хемпшир муж улс 1788.0.21-нд баталснаар Үндсэн хууль хүчин төгөлдөр болжээ.</p> <p>Үндсэн хууль нь <b>Оршил, 7 зүйл, 27 нэмэлтээс</b> бүрддэг. Үндсэн хуулийн нэмэлт өөрчлөлт нь АНУ-ын Үндсэн хуулийн бүрэлдэхүүн хэсэг болдог. 1791.12.15-нд Үндсэн хуульд оруулах 12 нэмэлт өөрчлөлтийн 10-ыг нь Үндсэн хуулийн тавдугаар зүйлд зааснаар зохих тооны муж улсууд дэмжсэнээр Үндсэн хуульд оруулсан байнгын нэмэлт, өөрчлөлт болон батлагдсан хэмээн үздэг. Түүнээс хойш Үндсэн хуулийн агуулга улам бүр өргөжин хөгжиж нийт 27 нэмэлт, өөрчлөлт оржээ.</p>	<p><b>5 дугаар зүйл</b></p> <p>Конгрессын хоёр Танхимын гишүүдийн 2/3-ын санаачилгаар, эсхүл муж улсуудын хууль тогтоох хурлын 2/3-ын санаачилгаар Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай асуудлыг хэлэлцэх Үндэсний чуулганыг зарлан хуралдуулж болно. Харин Конгресс нэмэлт, өөрчлөлтийг ямар хэлбэрээр батлахыг санал болгосноос шалтгаалан эсхүл муж улсуудын хууль тогтоох хурлын 3/4 нь, эсхүл Үндсэн хуулийн хуралдайн гишүүдийн 3/4 нь соёрхон баталсны дараа тухайн нэмэлт, өөрчлөлтийг Үндсэн хуулийн бүрэлдэхүүн хэсэг гэж үзэж хүчин төгөлдөр болгоно.</p>	<p><b>21 дүгээр нэмэлт, өөрчлөлтийн 3 дугаар хэсэг, 22 дугаар нэмэлт, өөрчлөлтийн 2 дугаар хэсэг</b></p> <p>Үндсэн хуульд оруулах нэмэлт, өөрчлөлт тус бүрийг муж улсууд ямар хугацаанд авч хэлэлцэхийг Конгресс шийддэг. Ингэхдээ Конгресс ихэнхи тохиолдолд 7 жилийн хугацааг сонгодог байна. Харин заасан хугацаанд Муж улсуудын хууль тогтоох байгууллагуудад Үндсэн хуулийн нэмэлт болгон соёрхон батлаагүй бол тухайн нэмэлт, өөрчлөлт хүчин төгөлдөр болохгүй. (Үндсэн хуулийн 21 дүгээр нэмэлт, өөрчлөлтийн 3 дугаар хэсэг, 22 дугаар нэмэлт, өөрчлөлтийн 2 дугаар хэсэг)</p> <p><b>5 дугаар зүйл</b></p> <p>... Конгресс нэмэлт, өөрчлөлтийг ямар хэлбэрээр батлахыг санал болгосноос шалтгаалан эсхүл муж улсуудын хууль тогтоох хурлын 3/4 нь, эсхүл Үндсэн хуулийн хуралдайд оролцогчдын 3/4 нь соёрхон баталсны дараа тухайн нэмэлт, өөрчлөлт хүчин төгөлдөр болно.</p>	<p><b>5 дугаар зүйл</b></p> <p>“...1808 он хүртэлх хугацаанд оруулсан ямар ч нэмэлт, өөрчлөлт Үндсэн хуулийн нэгдүгээр зүйлийн есдүгээр хэсгийн нэг дэх (Муж улсуудын аль нэг нь шаардлагатай гэж үзсэн хүмүүсийг шилжих, оруулахыг Конгресс 1808 он хүртэл хориглохгүй) болон дөрөв дэх (хүн амын тооллого буюу дахин тооллогын дагуу зохицуулснаас өөр байдлаар хүн бүрт ногдуулах гувчуур, бусад шууд албан татвар ногдуулж үл болно) заалтыг ямар нэг байдлаар хөндөж болохгүй бөгөөд ямар ч Муж улс өөрөө зөвшөөрөөгүй бол Сенатын танхим дахь бусадтай тэнцүү тооны саналаа алдах ёсгүй”.</p> <p><b>Нэгдүгээр нэмэлт, өөрчлөлт:</b></p> <p>Конгресс ямар нэг шашныг албан ёсны болгон тунхаглах буюу түүнийг чөлөөтэй шүтэх, үг хэлэх, эсхүл хэвлэлийн эрх чөлөөг хориглосон, Засгийн газарт хандаж санал гомдлоо барагдуулах тухай өргөх бичиг барьж тайван жагсаал, цуглаан хийх ард түмний эрхийг хязгаарласан ямарваа нэг хууль батлан гаргах ёсгүй болно.</p>



<p><b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</b>  <b>UNITED STATES</b>  <b>CONSTITUTION</b>  <i>Adopted on: 17 Sep 1787</i>  <b>AMENDMENTS TO</b>  <b>THE UNITED STATES</b>  <b>CONSTITUTION</b>  <a href="http://www.servat.unibe.ch/icl/us00000.html">http://www.servat.unibe.ch/icl/us00000.html</a></p>	<p><b>Article V.</b>  The Congress, whenever two thirds of both Houses shall deem it necessary, shall propose Amendments to this Constitution, or, on the Application of the Legislatures of two thirds of the several States, shall call a Convention for proposing Amendments, which, in either Case, shall be valid to all Intents and Purposes, as Part of this Constitution, when ratified by the Legislatures of three fourths of the several States, or by Conventions in three fourths thereof, as the one or the other Mode of Ratification may be proposed by the Congress; Provided that no Amendment which may be made prior to the Year One thousand eight hundred and eight shall in any Manner affect the first and fourth Clauses in the Ninth Section of the first Article; and that no State, without its Consent, shall be deprived of its equal Suffrage in the Senate.</p>	<p><b>AMENDMENTS TO THE UNITED STATES CONSTITUTION</b>  <b>Article XXI</b>  <b>Section 1.</b> The eighteenth article of amendment to the Constitution of the United States is hereby repealed.  <b>Section 2.</b> The transportation or importation into any State, Territory, or possession of the United States for delivery or use therein of intoxicating liquors, in violation of the laws thereof, is hereby prohibited.  <b>Section 3.</b> This article shall be inoperative unless it shall have been ratified as an amendment to the Constitution by conventions in the several States, as provided in the Constitution, within seven years from the date of the submission hereof to the States by the Congress.  <b>Amendment XXII</b>  <b>Section 1.</b> No person shall be elected to the office of the President more than twice, and no person who has held the office of President, or acted as President, for more than two years of a term to which some other person was elected President shall be elected to the office of the President more than once. But this article shall not apply to any person holding the office of President when this article was proposed by the Congress, and shall not prevent any person who may be holding the office of President, or acting as President, during the term within which this article becomes operative from holding the office of President or acting as President during the remainder of such term.  <b>Section 2.</b> This article shall be inoperative unless it shall have been ratified as an amendment to the Constitution by the legislatures of three-fourths of the several states within seven years from the date of its submission to the states by the Congress.</p>	<p><b>Article V.</b>  The Congress, whenever two thirds of both Houses shall deem it necessary, shall propose Amendments to this Constitution, or, on the Application of the Legislatures of two thirds of the several States, shall call a Convention for proposing Amendments, which, in either Case, shall be valid to all Intents and Purposes, as Part of this Constitution, when ratified by the Legislatures of three fourths of the several States, or by Conventions in three fourths thereof, as the one or the other Mode of Ratification may be proposed by the Congress; Provided that no Amendment which may be made prior to the Year One thousand eight hundred and eight shall in any Manner affect the first and fourth Clauses in the Ninth Section of the first Article; and that no State, without its Consent, shall be deprived of its equal Suffrage in the Senate.  <b>AMENDMENTS TO THE UNITED STATES CONSTITUTION</b>  <b>Article I.</b>  Congress shall make no law respecting an establishment of religion, or prohibiting the free exercise thereof; or abridging the freedom of speech, or of the press; or the right of the people peaceably to assemble, and to petition the Government for a redress of grievances.</p>
---	---	---	---

\* \* \*

#### 42. БАГАМЫН АРЛЫН ХАМТЫН НӨХӨРЛӨЛИЙН УЛС

(Хаант засаглалтай, нэгдмэл улс)<sup>71</sup>

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
<p>1973 онд тусгаар тогтнолоо хүлээн зөвшөөрүүлж Үндсэн хуулиа баталсан.</p> <p>7 анги, 10 бүлэг, 137 зүйлтэйб</p> <p>Парламентын бүрэн эрх ба дэгийн тухай 4 дүгээр ангид Үндсэн хуулийг өөрчлөх тухай бие даасан зүйлтэй (54)</p> <p><a href="http://pdba.georgetown.edu/Comp/comparative.html">http://pdba.georgetown.edu/Comp/comparative.html</a></p>		<p><b>4 дүгээр анги</b></p> <p><b>Парламентын бүрэн эрх ба дэг</b></p> <p><b>54 дүгээр зүйл</b></p> <p><b>Үндсэн хуулийг өөрчлөх</b></p> <p><b>54.1</b> Үндсэн хууль болон 1973 оны Багамын арлуудын тусгаар тогтнолын тухай хуулийн аливаа зүйлд өөрчлөлт оруулах асуудлыг Парламентын хоёр танхимаар хэлэлцэн зөвшөөрч Парламентын актын тухай хууль батална.</p> <p><b>54.2</b> Дээрх байдлаар дараахь зүйлд өөрчлөлт оруулна:</p> <p>(а) Үндсэн хуулийн 32-35, 41-43, 47-49, 79, 107-136 дугаар зүйл</p> <p>(б) Үндсэн хуулийн 127, 137 дугаар зүйлийг энэ зүйлийн (а)-д заасан аль нэг зүйлд хамаатуулан хэрэглэхийг Парламент батлахгүй. Хэрэв:</p> <p>(I) Танхим бүрийн эцсийн хэлэлцүүлэгт Танхимын нийт гишүүдийн 2/3-оос доошгүйн саналаар зөвшөөрөгдсөн бол</p> <p>(II) Хуулийн төслийг хоёр танхимаар хэлэлцсэний дараа Төлөөлөгчдийн танхимыг сонгох эрх бүхий сонгогчдын саналыг авч хэрэв уг хуулийн төслийг сонгогчдын олонхи нь дэмжсэн тохиолдолд Парламент батална.</p> <p><b>54.3</b> Дээрх байдлаар дараахь зүйлд өөрчлөлт оруулна:</p> <p>(а) энэхүү зүйл</p> <p>(б) болон 2-31, 38-40, 45-46, 51-52, 60-62, 65-72, 93-105 дугаар зүйл</p> <p>(с) Үндсэн хуулийн 127, 137 дугаар зүйлийг энэ зүйлийн (а), (б)-д заасан аль нэг зүйлд хамаатуулсан байдлаар</p> <p>(d) 1973 оны Багамын арлуудын тусгаар тогтнолын тухай хуулийн аливаа зүйлд өөрчлөлт оруулах асуудлыг парламент энэхүү зүйлээр парламентын актын тухай хууль батлан гаргахгүй. Хэрэв:</p> <p>(I) Энэ асуудлаарх эцсийн хэлэлцүүлгээр танхим бүрт нийт гишүүдийн 2/3-оос доошгүйн саналаар дэмжигдсэн бол</p> <p>(II) Хуулийн төслийг хоёр танхимаар хэлэлцсэний дараа Төлөөлөгчдийн танхимыг сонгох эрх бүхий сонгогчдын саналыг авах ба хэрэв уг хуулийн төслийг сонгогчдын олонхи нь дэмжсэн тохиолдолд Парламент батална.</p>	<p><b>54 дүгээр зүйл</b></p> <p><b>Үндсэн хуулийг өөрчлөх</b></p> <p>54.4 Энэхүү зүйлд:</p> <p>(а) Үндсэн хууль болон 1973 оны Багамын арлуудын тусгаар тогтнолын тухай хуулийн ямарваа нэг зүйлд оруулсан өөрчлөлт нь энэхүү зүйлийг өөрчлөх, орлуулан хэрэглэхэд нэгэн адил үйлчилнэ.</p> <p>(б) Нэмэлт, өөрчлөлтийн үйлчлэлийг өөр хуулиар түр зогсоох болон бүр мөсөн өөрчилж болно.</p> <p>54.5 Энэхүү зүйлд заасан үндэслэлээс өөрөөр Үндсэн хуулийг өөрчлөх хуулийг Парламентаас батлан гаргахгүй.</p>

<sup>71</sup> 1629 оноос Английн хараат болсон, Британы хамтын нөхөрлөлийн орнуудын бүрэлдэхүүнд 1973.07.10-нд тусгаар тогтносон. 1992 онд чөлөөт сонгууль явуулсан. Төрийн тэргүүнийг Английн хатан хааны өргөмжилсөн Амбан захирагч тэргүүлдэг. Хууль тогтоох байгууллага нь хоёр танхимтай парламент. Гүйцэтгэх засгийг Ерөнхий сайдын тэргүүлдэг Засгийн газар хэрэгжүүлдэг. Засаг захиргааны 21 дүүрэгтэй.

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);"> <b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</b>  <b>THE CONSTITUTION OF THE COMMONWEALTH OF THE BAHAMAS</b>  <a href="http://pdba.georgetown.edu/Constitutions/Bahamas/bahamas.html">http://pdba.georgetown.edu/Constitutions/Bahamas/bahamas.html</a> </p>	<p><b>Alteration of this Constitution</b></p> <p><b>54.- (1)</b> Subject to the provisions of this Article, Parliament may, by an Act of Parliament passed by both Houses, alter any of the provisions of this Constitution or (in so far as it forms part of the law of the Bahamas) any of the provisions of The Bahamas Independence Act, 1973.</p> <p><b>(2)</b> In so far as it alters-</p> <p>(a) Articles 32-35, 41-43, 47-49, 79, 107-126, 128-135, or 136 of this Constitution; or</p> <p>(b) Articles 127 or 137 of this Constitution in their application to any of the provisions specified in sub-paragraph (a) of this paragraph Bill for an Act of Parliament under this Article shall not be passed by Parliament unless:-</p> <p>(i) at the final voting thereon in each House it is supported by the votes of not less than two-thirds of all the members of each House, and</p> <p>(ii) the Bill, after its passage through both Houses, has been submitted to the electors qualified to vote for the election of members of the House of Assembly and, on a vote in such manner as Parliament may prescribe the majority of the electors voting have approved the Bill.</p> <p><b>(3)</b> In so far as it alters-</p> <p>(a) this Article;</p> <p>(b) Articles 2 -31, 38-40, 45, 46, 51, 52, 60-62, 65-72, 93-104, or 105 of this Constitution; or</p> <p>(c) Articles 106, 127 or 137 of this Constitution in their application to any of the provisions specified in sub-paragraphs (a) or (b) of this paragraph; or</p> <p>(d) any of the provision of the Bahamas Independence Act 1973, a Bill for an Act of Parliament under this Article shall not be passed by Parliament unless: -</p> <p>(i) at the final voting thereon in each House it is supported by the votes of not less than three-quarters of all the members of each House, and</p> <p>(ii) the Bill, after its passage through both Houses has been submitted to the electors qualified to vote for the elections of members of the House of Assembly and, on a vote taken in such manner as Parliament may prescribe the majority of the electors voting have approved the Bill.</p>	<p><b>Alteration of this Constitution</b></p> <p><b>54.- (4)</b> In this Article-</p> <p>(a) references to any of the provisions of this Constitution or the Bahamas Independence Act 1973 include references to any law that amends or replaces that provision; and</p> <p>(b) references to the alteration of any of the provisions of this Constitution or The Bahamas Independence Act 1973 include references to the amendment, modification or re-enactment with or without amendment or modification, of that provision, the suspension or repeal of that provision and the making of a different provision in lieu of that provision,</p>
---	--	---

\* \* \*

#### 43. БҮГД НАЙРАМДАХ УРУГВАЙ УЛС (Ерөнхийлөгчийн засаглалтай БНУ)<sup>72</sup>

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
------------------------------------	---	----------------------------	--



<sup>72</sup> Хууль тогтоох байгууллага нь хоёр танхим бүхий 129 гишүүнтэй Ерөнхий Ассамблей. Төрийн тэргүүн, гүйцэтгэх эрх мэдлийг Ерөнхийлөгч тэргүүлнэ.

<p>Баталсан: <b>1966 он</b></p> <p>19 хэсэг, хэсэг бүр нь дотроо хэд хэдэн бүлэгтэй, нийт 331 зүйлтэй.</p> <p>Хуулийн төгсгөл хэсэг буюу 19 дүгээр хэсэгт Үндсэн хуульд өөрчлөлт оруулах тухай тусгайлан оруулсан (329-331)</p>		<p><b>III бүлэг. 331 дүгээр зүйл</b></p> <p>Үндсэн хуулийг дараахь байдлаар хэсэгчилэн болон бүхэлд нь өөрчилж болно:</p> <p>А) Үндэсний бүртгэлийн албанд бүртгэлтэй иргэдийн 10 хувь нь санал гаргасны дагуу Үндэсний Ассамблей нэн тэргүүнд хэлэлцэхээр Үндсэн хуулийг өөрчлөх асуудлыг мэдүүлнэ. Ерөнхий Ассамблей нэмэлт, өөрчлөлт оруулах эсэх асуудлаар Ард нийтийн санал асуулга явуулах тухай хуулийн төслийг боловсруулж хэлэлцэнэ.</p> <p>В) Ерөнхий Ассамблейн нийт гишүүдийн 2/5 нь санал асуулгыг зөвшөөрсөн бол Ерөнхийлөгчид мэдүүлнэ.</p> <p>Санал асуулга Үндэсний бүртгэлийн албанд бүртгэгдсэн сонгогчдын 35 хувиас доошгүйн саналаар дэмжигдсэн байх ёстой.</p> <p>С) Парламентын дээд, доод Танхимын гишүүд, Засгийн газрын гишүүд нэмэлт, өөрчлөлтийг санаачлах эрхтэй бөгөөд Ерөнхий Ассамблейн гишүүдийн дийлэнх олонхийн саналаар дэмжигдэнэ. Санаачилгыг Ерөнхийлөгч хүлээн зөвшөөрч, нийтэд мэдэгдсэнээс хойш 90 хоногийн дотор Ерөнхий Ассамблейн Гүйцэтгэх нарийн бичгийн дарга Үндэсний зохион байгуулах хуралдааныг зарлан хуралдуулна. Саналыг нэг жилийн хугацаанд явуулахаар шийдвэрлэнэ. Хурлын тогтоолыг дийлэнх олонхийн саналаар батална.</p> <p>Д) Хууль тогтоох байгууллагын нэгэн бүрэн эрхийн хугацаанд сонгогдсон Танхим бүрийн нийт гишүүдийн 2/3-ын саналаар дэмжигдсэн тохиолдолд Үндсэн хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулж болно. Үндсэн хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуульд хориг тавихгүй бөгөөд Ерөнхий Ассамблейн тусгай чуулганаар дийлэнх олонхийн саналаар баталсан өдрөөс хүчин төгөлдөр үйлчилнэ.</p>	<p><b>XIX хэсэг. Үндсэн хуульд өөрчлөлт оруулах</b></p> <p><b>II бүлэг. 329 дүгээр зүйл</b></p> <p>Энэхүү Үндсэн хуультай шууд болон шууд бус замаар зөрчилдсөн хуулийг Хууль тогтоох байгууллагаас батлан гаргахгүй.</p> <p><b>330 дугаар зүйл</b></p> <p>Энэхүү Үндсэн хууль нь хэвлэн нийтлэгдсэн өдрөөс хүчин төгөлдөр болох бөгөөд түүнд халдсан хэн боловч шүүхээр шийтгүүлэх болно.</p>
---	--	--	--



<p><b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</b></p> <p><b>CONSTITUTION OF THE REPUBLIC ORIENTAL DEL URUGUAY, 1966</b></p> <p><a href="http://pdpa.georgetown.edu/Constitutions/urugua/html">http://pdpa.georgetown.edu/Constitutions/urugua/html</a></p>		<p><b>CHAPTER III</b></p> <p><b>331.</b> This Constitution may be amended in whole or part, according to the following:</p> <p><b>A)</b> by the ten percent of citizens enrolled in the National Civil Registry, presenting a draft convention that will be submitted to the President of General Assembly must be submitted to the popular decision in the immediate choice. The General Assembly, in joint session, may develop alternative projects to be submitted to the plebiscitaria decision, together with the initiative popular.</p> <p><b>B)</b> reform projects who meet two-fifths of full membership of the General Assembly, presented to the President of the same, which will be subjected to the plebiscite in the first election performed.</p> <p>Thirty-five percent of the total enrollment of National Civil Register.</p> <p><b>C)</b> The senators, representatives and the Executive Branch may submit projects for reform that should be approved by an absolute majority of all components of the General Assembly. The project scrapped it may not be repeated until the next legislative session must observe the same formalities. Initiative approved and promulgated by the President General Assembly, the Executive shall convene within ninety days following boxes at elections a National Constituent Convention to consider and decide on the initiatives approved for the reform, and others that may arise before the Convention. The conventional number will double of Legislators.</p> <p>His election by departmental lists shall be governed by the system of full proportional representation and under the laws governing the election of Representatives. The Convention will meet in the within one year from the date on which enacted the reform initiative.</p> <p><b>D)</b> The Constitution may be amended, too, by laws require constitutional sanction for the two thirds of the full membership of each of the Chambers within the same Legislature. Laws Constitution can not be vetoed by the Power Executive shall become effective after voters specially convened on the date that the same law determined, expressed his absolute majority conformindad of the votes cast and will be enacted by the General Assembly President.</p>	<p><b>CHAPTER II</b></p> <p><b>329.</b> Is declared in force and effect laws here have governed in all matters and points that directly or indirectly not contrary to this Constitution or the laws issued by the legislature.</p> <p><b>330.</b> That means suitable or be detrimental or threatening this Constitution after the passage and publication, will reputable, tried and punished as guilty of lese majesty.</p>
---	--	---	---

\*\*\*



**44. БҮГД НАЙРАМДАХ ВЕНЕСУЭЛ УЛС** (Ерөнхийлөгчийн засаглалтай Холбооны улс)<sup>73</sup>

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
<p><b>1999.12.30</b>-нд шинэ Үндсэн хуулиа баталсан. 9 бүлэг, 350 зүйлтэй.</p> <p>9 дүгээр бүлгийн 1 дүгээр хэсэгт Үндсэн хуульд нэмэлт оруулах, 2 дугаар хэсэгт Үндсэн хуульд өөрчлөлт оруулах талаар тусгайлан зааж өгсөн (340-346)</p>	<p><b>341 дүгээр зүйл</b></p> <p>1. Сонгогчдын нэрийн жагсаалтад орсон нийт сонгогчдын 15 хувь, эсхүл Үндэсний хурлын гишүүдийн 39 хувь, эсхүл Ерөнхийлөгч санаачилна.</p> <p><b>2 дугаар хэсэг.</b></p> <p><b>Үндсэн хуулийн өөрчлөлт</b></p> <p><b>342 дугаар зүйл</b></p> <p>Үндсэн хуулийн үзэл баримтлал, үндсэн бүтцийг өөрчлөхгүйгээр нэг болон хэд хэдэн зүйлийн хэм хэмжээнд өөрчлөлт оруулж болно. Үндсэн хуулийн өөрчлөлтийн саналыг Үндэсний Ассамблейн гишүүдийн олонхийн саналаар баталсан тогтоолоор, эсхүл Ерөнхийлөгч, эсхүл сонгогчдын нэрсийн жагсаалтад орсон нийт сонгогчдын 15 хувь нь санаачилсан байна.</p>	<p><b>341 дүгээр зүйл</b></p> <p>2. Хэрэв нэмэлт оруулах саналыг Үндэсний Ассамблей санаачилвал нийт гишүүдийн олонхийн саналыг авсан байх ёстой бөгөөд хууль тогтоомж хэлэлцэн батлах талаар энэхүү Үндсэн хуульд заасан дэгийн дагуу хэлэлцэнэ.</p> <p>3. Сонгуулийн хороо Үндсэн хуульд нэмэлт оруулах саналыг сонгогчид албан ёсоор ирүүлснээс хойш 30 хоногийн дотор ард нийтийн санал асуулга зарлан явуулна.</p> <p>4. Энэхүү Үндсэн хууль болон ард нийтийн санал асуулгын тухай хуульд заасны дагуу санал асуулгын дүнг хэлэлцэн Үндсэн хуулийн нэмэлтийг баталсанд тооцно.</p> <p><b>343 дугаар зүйл.</b></p> <p>Үндсэн хуульд оруулах өөрчлөлтийн төслийг Үндэсний хурал дараахь байдлаар хэлэлцэнэ:</p> <p>1. Өөрчлөлтийн төслийг өргөн мэдүүлсэн хугацаанд бүрэн эрхээ хэрэгжүүлж буй хууль тогтоох байгууллагын чуулганы хугацаанд нэг дэх хэлэлцүүлгийг явуулна.</p> <p>2. Хоёр дахь хэлэлцүүлгээр төслийг бүлэг тус бүрээр хэлэлцэнэ.</p> <p>3. Сүүлийн 3 дахь хэлэлцүүлгийг төслийн зүйл тус бүрээр хэлэлцэнэ.</p> <p>4. Үндэсний хурал өөрчлөлтийн төслийг өргөн мэдүүлснээс хойш 2 жилээс доошгүйн хугацаанд хэлэлцэнэ.</p> <p>5. Үндсэн хуульд өөрчлөлт оруулах төслийг Үндэсний Ассамблейн гишүүдийн 2/3-ын саналаар батална.</p> <p><b>344 дүгээр зүйл</b></p> <p>Үндэсний Ассамблей Үндсэн хуульд оруулах өөрчлөлтийг баталснаас хойш 30 хоногийн дотор ард нийтийн санал асуулга явуулна.</p> <p><b>345 дугаар зүйл</b></p> <p>Үндсэн хуульд оруулах өөрчлөлтийг санал асуулгад оролцогсдын олонхи дэмжсэн тохиолдолд албан ёсоор батлагдсанд тооцно. Үндсэн хуульд оруулах өөрчлөлтийг Үндэсний хурлын нэгэн бүрэн эрхийн хугацаанд дахин авч хэлэлцэхгүй.</p>	<p><b>1 дүгээр хэсэг. Нэмэлт</b></p> <p><b>340 дүгээр зүйл.</b></p> <p>Үндсэн хуулийн үндсэн бүтцийг өөрчлөхгүйгээр нэг болон хэд хэдэн зүйлд нэмэлт оруулж болно.</p> <p><b>341 дүгээр зүйл</b></p> <p>5. Нэмэлтийг дараалсан тоогоор дугаарлаж Үндсэн хуулийн төгсгөлд оруулна. Харин нэмэлт оруулсан зүйлийнхээ дор нэмэлтийн дугаар, огноог бичнэ.</p> <p><b>346 дугаар зүйл</b></p> <p>Үндсэн хуульд оруулах нэмэлт, өөрчлөлтийг баталснаас хойш 10 хоногийн дотор Ерөнхийлөгч ёсчлон нийтэлнэ.</p>

<sup>73</sup> Венесуэлийн засаг захиргааны нэгж нь Холбооны 20 муж, Холбооны 1 тойрог, Холбооны 2 бүс нутаг болон эзэмшил газраас бүрддэг. Хууль тогтоох байгууллага нь Үндэсний Ассамблей, хоёр танхимтай. Ерөнхийлөгч нь төрийн тэргүүн, засгийн эрхийг давхар гүйцэтгэдэг.

<p><b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</b> CONSTITUTION OF THE REPUBLIC OF VENEZUELA <a href="http://www.venezuelanalysis.com/constitution">http://www.venezuelanalysis.com/constitution</a></p>	<p><b>Article 341:</b> The procedure for adopting amendments to the Constitution shall be as follows:</p> <p>(1) The initiative may emanate from 15% of the citizens registered with the Civil and Electoral Registry, from 39% of the members of the National Assembly or from the President of the Republic, sitting with the Cabinet of Ministers.</p> <p>Chapter II: Constitutional Reform</p> <p>Article 342: The purpose of constitutional reform is to effect a partial revision of this Constitution and replacement of one or more of the provisions hereof, without modifying the fundamental principles and structure of the text of the Constitution.</p> <p>The initiative for a constitutional reform emanates from the National Assembly, by resolution approved by a majority vote of the members, from the President of the Republic sitting with the Cabinet of Ministers, or at the request of registered voters constituting at least 15% of the total number registered with the Civil and Electoral Registry.</p>	<p>Article 341</p> <p>(2) When the initiative emanates from the National Assembly, the amendment shall require approval by a majority of the members of that body, and shall be debated in accordance with the procedure established under this Constitution for the enactment of laws.</p> <p>(3) Electoral Power shall submit the amendments to a referendum within 30 days of formally receiving the same.</p> <p>(4) Amendments shall be deemed approved in accordance with the provisions of this Constitution and the law concerning the approval referendum.</p> <p><b>Article 343:</b> The initiative for a constitution reform shall be processed by the National Assembly as follows:</p> <p>(1) The draft constitutional reform shall be debated for the first time during the legislative session during which it is submitted.</p> <p>(2) Second debate title by title or chapter by chapter, as applicable.</p> <p>(3) Third and last debate article by article.</p> <p>(4) The National Assembly shall approve the draft constitutional reform in a time period no latter than two years, counted since the date the reform application was submitted and approved.</p> <p>(5) The draft constitutional reform shall be approved with a two third members vote of the National Assembly.</p> <p><b>Article 344:</b> Once approved by the National Assembly, the draft constitutional reform shall be submitted to a referendum within 30 days from its approval. The referendum shall pass on the reform as a whole, but up to one third of the same may be voted on separately, if at least one third of the National Assembly so agrees, or if in the initiative for the reform, the President of the Republic or a number of registered voters equivalent to at least 5% of the total registered with the Civil and Electoral Registry so requests.</p> <p><b>Article 345:</b> The constitutional reform shall be declared approved if the number of affirmative votes is greater than the number of negative votes. A revised constitutional reform initiative may not be submitted during the same constitutional term of office of the National Assembly.</p>	<p>Chapter I: Amendments</p> <p>Article 340: The purpose of an amendment is to add to or modify one or more articles of the Constitution, without altering the fundamental structure of the same.</p> <p>Article 341</p> <p>(5) Amendments shall be numbered consecutively and shall be published beneath the Constitution without altering the text of the latter, but with an annotation at the bottom of the amended article (s) of the number and date of the amendment modifying the same.</p> <p><b>Article 346:</b> The President of the Republic shall be obligated to promulgate Amendments and Reforms within ten days of their approval. If he fails to do so, the applicable provisions of this Constitution shall apply.</p>
--	---	--	---

\* \* \*



**44. БҮГД НАЙРАМДАХ БОЛИВИ УЛС**  
(Ерөнхийлөгчийн засаглалтай Бүгд Найрамдах Улс)

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
<b>БОЛИВИ УЛСЫН ҮНДСЭН ХУУЛЬ</b> Баталсан: 1825.08.06 4 анги, 234 зүйлтэй. Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай тухайлсан зүйлтэй (230-232)	<b>ДӨРӨВДҮГЭЭР АНГИ</b> <b>ХОЁРДУГААР ХЭСЭГ</b> <b>Үндсэн хуульд өөрчлөлт оруулах 230 дугаар зүйл</b> Хууль тогтоох байгууллагын (Камера) Дээд, доод хоёр Танхимын аль аль нь санаачлах эрхтэй.	<b>231 дугаар зүйл</b> Үндсэн хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулах төслийг дээд, доод Танхим тус бүрийн хуралдаанд оролцсон гишүүдийн 2/3-оос доошгүйн саналаар батална. Үндсэн хуульд хэсэгчилэн нэмэлт, өөрчлөлт оруулж болно.	<b>232 дугаар зүйл</b> 2 танхимын зөвшөөрсөн нэмэлт, өөрчлөлтийн төслийг Ерөнхийлөгчид өргөн мэдүүлнэ. Ерөнхийлөгч уг төсөлд ямарваа нэг засвар оруулахгүйгээр зарлан тунхаглана. Үндсэн хуульд хэсэгчилэн нэмэлт, өөрчлөлт оруулж болно.
<b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</b> <b>National Constitution of the Bolivian Republic</b> 1825.08.06 <a href="http://pdba.gerogetown.edu/constitution">http://pdba.gerogetown.edu/constitution</a> <a href="http://confinder.richmond.edu">http://confinder.richmond.edu</a>	<b>PARTE CUARTA TITULO SEGUNDO REFORMA DE LA CONSTITUCION</b> <b>Art.230.</b> Esta la ley puede ser iniciada en cualquiera de las Camaras, en la forma establecida por esta Constitucion.	<b>Art.231.</b> Esta Constitucion puede ser parcialmente reformada, previa declaracion de la necesidad de la reforma, la que determino con precision ene una ley ordinaria aprobada 2/3-ios de los miembros presentes ene cada una de las Camaras.	<b>Art.232.</b> The Camaras will deliberate and vote the reform fitting it to the dispositions that determine the law of declaration of that one. The sanctioned reform will happen to the Executive authority for its promulgation, without the President of the Republic can observe it.

\* \* \*

**45. ХОЛБООНЫ БҮГД НАЙРАМДАХ БРАЗИЛ УЛС**  
(Ерөнхийлөгчийн засаглалтай Холбооны Улс)

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
------------------------------------	---	----------------------------	--



<p><b>БРАЗИЛ УЛСЫН ҮНДСЭН ХУУЛЬ</b> 1988.10.05-нд Үндэсний Конгресс баталсан. 9 анги, 246 зүйлтэй. Үндсэн хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулах тухай дэд хэсэгтэй (7.2)</p>	<p><b>ДОЛДУГААР АНГИ ДЭД ХЭСЭГ II Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах</b> <b>60 дугаар зүйл</b> 1. Доод танхим буюу Төлөөлөгчдийн танхим, эсхүл Холбооны Сенатын гишүүдийн 1/3-ээс доошгүйн саналаар 2. Ерөнхийлөгч 3. Холбооны муж улсуудын хууль тогтоох байгууллагуудын 50-иас дээш хувийн саналаар тус тус санаачилна.</p>	<p><b>60 дугаар зүйл</b> <b>2)</b> Нэмэлт, өөрчлөлтийг танхим тус бүрт 2 удаагийн хэлэлцүүлгээр нийт гишүүдийн 3/5-ын саналаар хүлээн зөвшөөрсөнд тооцно. <b>3)</b> Төлөөлөгчдийн танхим болон Холбооны Сенатын удирдах зөвлөл нь нэмэлт, өөрчлөлтийг дараалсан дугаар бүхий актаар батална.</p>	<p><b>60 дугаар зүйл</b> <b>1).</b> Дайн болон онц байдал тогтоосон үед Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж болохгүй. <b>4)</b> Дараахь тохиолдолд Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулахыг хориглоно: 1. Нутаг дэвсгэрийн бүрэн бүтэн байдлыг алдагдуулахад; 2. Шууд, нууц, бүх нийтийн, ээлжит санал хураалтын зарчимд; 3. Засгийн газрын байгууллагуудын эрх мэдлийн хуваарилалтад 4. Хүний эрх, эрх чөлөөний баталгааг хязгаарлах; <b>5.</b> Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг хүлээн зөвшөөрөөгүй тохиолдолд тухайн чуулганы бүрэн эрхийн хугацаанд дахин өргөн барихгүй.</p>
<p><b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</b> <b>National Constitution of the Brazilian Federative Republic</b> 1988-10-05 <a href="http://www.servat.unibe.ch/law/icl/index.html">www.servat.unibe.ch/law/icl/index.html</a> <a href="http://pdpa.gerogetown.edu/constitution">http://pdpa.gerogetown.edu/constitution</a></p>	<p><b>CHAPTER VII</b> <b>SUBSECTION II AMENDMENTS TO THE CONSTITUTION</b> <b>Art.60.</b> 1) at least one third of the members of the House of Representative or of the Federal Senate. 2) the President of the Republic, 3) more than one half of the Legislative Assemblies of the units of the Federation, each of which expresses itself by a simple majority of its members.</p>	<p><b>Art.60.</b> 1) The Constitution may not be amended during federal intervantion, state of defense or state of siege. 2) The proposal is discussed and voted in each Chamber of Congress, in two rounds, and it is considered approved if it obtains three fifths of the votes of the respective members in the both rounds. 3) Amendment to the Constitution is enacted by the Presiding Boards of the House of Representatives and of the Federal Senate, with respective sequence number.</p>	<p><b>Art.60</b> 1) The Constitution may not be amended during federal intervantion, state of defense or state of siege. 4) No resolution is discussed concernig an amendment proposal which tends to abolish: 1. the federative form of State; 2. the direct , secret, universal, and periodic vote; 3. the speration of the Government Branches; 4. individual rights and guarantess 5) The subject dealt with in an amendment proposal that is rejected or considered impaired cannot be the subject of another proposal in the same legislative term.</p>

\*\*\*



**46. БҮГД НАЙРАМДАХ ЧИЛИ УЛС** (Ерөнхийлөгчийн засаглалтай Бүгд Найрамдах Улс)

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
<b>ЧИЛИ УЛСЫН ҮНДСЭН ХУУЛЬ</b> 1810.09.18-нд баталсан. 129 зүйлтэй. Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай тухайлсан зүйлтэй. (116-119)	<b>АРВАНТАВДУГААР БҮЛЭГ ҮНДСЭН ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ 116дугаар зүйл.</b> Хууль тогтоох байгууллагын (Камера) Дээд, доод 2 Танхимын аль аль нь санаачлах эрхтэй.	<b>116 дугаар зүйл</b> Үндсэн хуулийн өөрчлөлтийн төслийг дээд, доод 2 Танхимын гишүүдийн 3/5-аас доошгүйн саналаар батална. Хэрэв Үндсэн хуулийн 1 (Үндсэн эхлэл), 3 (Үндсэн хуулийн эрх, үүрэг), 7 (Үндсэн хуулийн Шүүх), 10 (Зэвсэгт хүчин болон Ард түмний аюулгүй байдал), 11 (Үндэсний Аюулгүй байдалын зөвлөл), эсхүл 14 (Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах) дүгээр бүлэгт нэмэлт, өөрчлөлт оруулахаар бол нийт гишүүдийн 2/3-оос доошгүйн саналаар батална. Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай төслийг ээлжит бус хуралдаанаар хэлэлцүүлж болно.	<b>117 дугаар зүйл</b> Үндсэн хуулийн нэмэлт, өөрчлөлтийн төсөл дэмжигдсэнээс хойш 60 хоногийн дотор 2 Танхимын хуралдаанд оролцсон гишүүдийн дийлэнхи олонхийн ирцтэйгээр, ямар нэгэн хэлэлцүүлэг хийхгүйгээр шууд санал хураалт явуулж шийдвэрлэнэ. Төслийг нийт гишүүдийн олонхийн санал авсан тохиолдолд Ерөнхийлөгчид өргөн мэдүүлнэ. Бүхэлдээ дэмжигдсэн нэмэлт, өөрчлөлтийн төсөлд Ерөнхийлөгч хориг тавьсан тохиолдолд ард нийтийн санал асуулгыг зарлан явуулна. Хэсэгчилэн дэмжигдсэн хуулийн төсөлд Ерөнхийлөгч засвар оруулж болно. Тухайн төслийг Танхим тус бүрээр хэлэлцэж гишүүдийн 3/5 эсхүл 2/3 хувийн дэмжлэг авсан тохиолдолд Ерөнхийлөгчид буцаан өргөн барина. 2 Танхим Ерөнхийлөгчийн оруулсан засварыг бүрэн болон хэсэгчилэн дэмжээгүй тохиолдолд төсөл дэмжигдээгүйд тооцогдоно. Хэрэв нийт гишүүдийн 1/3 хувь нь дэмжсэн тохиолдолд Ерөнхийлөгчид өргөн барьж, ард нийтийн санал асуулга явуулна. <b>119 дугаар зүйл.</b> Ард нийтийн санал асуулгыг 30 хоногийн дотор явуулна.



<p><b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</b></p> <p><b>National Constitution of the Chilen Republic</b></p> <p>1810-09-18</p> <p><a href="http://confinder.richmond.edu">http://confinder.richmond.edu</a></p> <p><a href="http://pdba.gerogetown.edu/constitution">http://pdba.gerogetown.edu/constitution</a></p>	<p><b>CAPITULO XV REFORMA DE LA CONSTITUCION</b></p> <p><b>Art. 116.</b></p> <p>La reforma puede ser iniciada en cualquier a de las Camaras.</p>	<p><b>Art.116....</b>The reform project will need to be approved in each Camera in agreement vote of the three fifths parts of the deputies and senators in exercise. If the reform will fal on chapters I,III,VII,X,XI or XIV, it will need , in each camera , the approval of the two third parts of the two third parts of the deputies and senators in exercise.</p> <p>The system of urgencies will be applicable to the projects of constituional reform.</p> <p>En caso de que las Cбmaras no aprueben todas o algunas de las observaciones del Presidente, no habrб reforma constitucional sobre los puntos en discrepancia, a menos que ambas Cбmaras insistieren por los dos tercios de sus miembros en ejercicio en la parte del proyecto aprobado por ellas. En este ъltimo caso, se devolverб al Presidente la parte del proyecto que haya sido objeto de insistencia para su promulgacion, salvo que ъste consulte a la ciudadania para que se pronuncie mediante un plebiscito, respecto de las cuestiones en desacuerdo.</p> <p>La ley orgбnica constituional relativa al Congreso regularб en lo demas lo concerniente a los vetos de los proyectos de reforma y a su tramitaciyn con el Congreso.</p>	<p><b>Art. 117.</b> Las dos Cбmaras, reunidas en Congreso Pleno y en sesiyn пбblica, con asistencia de la mayorna del total de sus miembros, sesenta дnas despuѝs de aprobado un proyecto en la forma secalada en el artнculo anterior, tomarбn conocimiento de ѝl y procederбn a votarlo sin debate.Si en el дна secalado no se reuniere la mayorna del total de los miembros del Congreso, la sesiyn se verificarб al siguiente con los diputados y senadores que asistan.El proyecto que apruebe la mayorna del Congreso Pleno pasarб al Presidente de la Repѝblica. Si el Presidente de la Repѝblica rechazare totalmente un proyecto de reforma aprobado por el Congreso y ѝste insistiere en su totalidad por las dos terceras partes de los miembros en ejercicio de cada Cбmara, el Presidente deberб promulgar dicho proyecto a menos que consulte a la cuidadanna mediante plebiscito.Si el Presidente observare parcialmente un proyecto de reforma aprobado por el Congreso, las observaciones se entenderбn aprobadas con el voto conforme de las tres quintas o dos terceras partes de los miembros en ejercicio de cada Cбmara segѝn corresponda, de acuerdo con el artнculo anterior y se devolverб al Presidente para su promulgaciyn.</p> <p>En caso de que las Cбmaras no aprueben todas o algunas de las observaciones del Presidente, no habrб reforma constitucional sobre los puntos en discrepancia, a menos que ambas Cбmaras insistieren por los dos tercios de sus miembros en ejercicio en la parte del proyecto aprobado por ellas.</p>
---	--	---	--

\* \* \*



**47. БҮГД НАЙРАМДАХ КУБА УЛС**  
(Ерөнхийлөгчийн засаглалтай Социалист Бүгд Найрамдах Улс)

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
<b>КУБА УЛСЫН ҮНДСЭН ХУУЛЬ</b> Баталсан: 1976.02.24 137 зүйлтэй. Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухайлсан зүйлтэй (137)	<b>АРВАНТАВДУГААР БҮЛЭГ</b> <b>ҮНДСЭН ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ</b> <b>137 дугаар зүйл</b> Зөвхөн Үндэсний Ассамблей Үндсэн хуульд бүхэлд нь болон хэсэгчилэн нэмэлт, өөрчлөлт оруулах эрхтэй.	<b>137 дугаар зүйл</b> Үндсэн хуулийн өөрчлөлтийн төслийг Үндэсний Ассамблейн гишүүдийн 2/3-оос доошгүйн саналаар батална.	
<b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</b> <b>National Constitution of the Cuban Republic</b> 1976-02-24 <a href="http://pdba.gerogetown.edu/constitution">http://pdba.gerogetown.edu/constitution</a>	<b>CAPITULO XV</b> <b>REFORMA DE LA CONSTITUCION</b> <b>Artículo 137.-</b> Esta Constitucion solo puede ser reformada por la Asamblea Nacional del Poder Popular.	<b>Artículo 137.-</b> ...por una mayoria no inferior a las dos terceras partes del numero total de sus integrantes, excepto en lo que se refiere al sistema politico, económico y social, cuyo carácter irrevocable lo establece el artículo 3 del Capitulo I, y la prohibición de negociar acuerdos bajo agresión, amenaza o coerción de una potencia extranjera.	

\* \* \*

**48. БҮГД НАЙРАМДАХ САЛЬВАДОР УЛС**  
(Ерөнхийлөгчийн засаглалтай Ардчилсан Бүгд Найрамдах Улс)

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
<b>САЛЬВАДОР УЛСЫН ҮНДСЭН ХУУЛЬ</b> Баталсан: 1983.12.15 9 анги 274 зүйлтэй. Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай тухайлсан зүйлтэй (248)	<b>ХОЁРДУГААР АНГИ</b> <b>ЕСДҮГЭЭР БҮЛЭГ</b> <b>ҮНДСЭН ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ</b> <b>248 дугаар зүйл.</b> Хууль тогтоох Ассамблейн гишүүдийн 50+1 хувийн саналаар Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулна.		<b>248 дугаар зүйл</b> Дараахь тохиолдолд Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулахыг хориглоно:.. - Төрийн эрх мэдлийн хуваарилалтын зарчимд; - Бүгд Найрамдах Улсын тусгаар тогтнол газар нутгийн бүрэн бүтэн байдлыг алдагдуулахад чиглэсэн.
<b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</b> <b>National Constitution of the Salvador Republic</b> 1983-12-15 <a href="http://pdba.gerogetown.edu/constitution">http://pdba.gerogetown.edu/constitution</a>	<b>CAPITULO II</b> <b>TITULO IX</b> <b>REFORMA DE LA CONSTITUCION</b> <b>Art. 248.-</b> La reforma de esta Constitucion podrá acordarse por la Asamblea Legislativa, con el voto de la mitad más uno de los Diputados electos.		<b>Art. 248.-</b> Para que tal reforma pueda decretarse deberá ser ratificada por la siguiente Asamblea Legislativa con el voto de los dos tercios de los Diputados electos. Así ratificada, se emitirá el decreto correspondiente, el cual se mandará a publicar en el Diario Oficial.

**49. БҮГД НАЙРАМДАХ ГОНДУРАС УЛС**  
(Ерөнхийлөгчийн засаглалтай Бүгд Найрамдах Улс)

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
<b>ГОНДУРАС УЛСЫН ҮНДСЭН ХУУЛЬ</b> Баталсан: 1982.01.11 7 анги, 378 зүйлтэй. Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай тухайлсан зүйлтэй (373-374)	<b>ДОЛДУГААР АНГИ НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ</b> <b>ҮНДСЭН ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ</b> <b>373 дугаар зүйл</b> Үндэсний Конгресс нь хууль санаачлах эрхтэй.	<b>373 дугаар зүйл</b> Үндсэн хуулийн нэмэлт, өөрчлөлтийн төслийг ээлжит чуулганаар Үндэсний Конгрессын гишүүдийн 2/3 хувийн саналаар батална.	<b>374 дугаар зүйл</b> Дараахь тохиолдолд Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулахыг хориглоно: - Төрийн эрх мэдлийн хуваарилалтыг өөрчлөх, - Бүгд Найрамдах Улсын Ерөнхийлөгчийн улиран сонгогдох хугацааг, - газар нутгийн бүрэн бүтэн байдлыг алдагдуулах.
<b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</b> <b>National Constitution of the Republic of Honduras</b> 1982-01-11 <a href="http://pdba.gerogetown.edu/constitution">http://pdba.gerogetown.edu/constitution</a> <a href="http://www.servat.unibe.ch/law/icl/index.html">www.servat.unibe.ch/law/icl/index.html</a>	<b>TITULO VII CAPITULO I REFORMA DE LA CONSTITUCION ARTICULO 373.-</b> La reforma de esta Constituciyn podrđ decretarse por el Congreso Nacional,	<b>ARTICULO 373.-</b> en sesiones ordinarias, con dos tercios de votos de la totalidad de sus miembros. El decreto secularđ al efecto el artnculo o artnculos que hayan de reformarse, debiendo ratificarse por la subsiguiente legislatura ordinaria, por igual nъmero de votos, para que entre en vigencia.	<b>ARTICULO 374. -</b> No podrђn reformarse, en ningъn caso, el artnculo anterior, el presente artnculo, los artnculos constitucionales que se refieren a la forma de gobierno, al territorio nacional, al pernodo presidencial, a la prohibiciyn para ser nuevamente Presidente de la Republica.

\* \* \*

**50. БҮГД НАЙРАМДАХ МЕКСИК УЛС** (Ерөнхийлөгчийн засаглалтай Холбооны Улс)

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
<b>МЕКСИК УЛСЫН ҮНДСЭН ХУУЛЬ</b> Баталсан: 1917.02.05 9 анги, 136 зүйлтэй. Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай тухайлсан зүйлтэй (135)	<b>НАЙМДУГААР АНГИ ҮНДСЭН ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ</b> <b>135 дугаар зүйл</b> Холбооны Конгресс хууль санаачлах эрхтэй.	<b>135 дугаар зүйл</b> Үндсэн хуулийн нэмэлт, өөрчлөлтийн төслийг хуралдаанд оролцсон Холбооны Конгрессын гишүүдийн 2/3 хувийн саналаар батална.	



<b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</b> <b>National Constitution of the Republic of Mexico</b> 1917-02-05 <a href="http://pdba.gerogetown.edu/constitution">http://pdba.gerogetown.edu/constitution</a>	<b>TITULO IX</b> <b>REFORMA DE LA CONSTITUCION</b> <b>Art. 135.</b> La presente Constitucion puede ser adicionada o reformada. Para que las adiciones o reformas lleguen a ser parte de la misma, se requiere que el Congreso de la Union.	<b>Art.135..</b> por el voto de las dos terceras partes de los individuos presentes, acuerden las reformas o adiciones, y que estas sean aprobadas por la mayoria de las legislaturas de los Estados	
--	--	--	--

\* \* \*

**51. БҮГД НАЙРАМДАХ ПАНАМ УЛС**

(Ерөнхийлөгчийн засаглалтай Ардчилсан Бүгд Найрамдах Улс)

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
<b>ПАНАМ УЛСЫН ҮНДСЭН ХУУЛЬ</b> Баталсан: 1972.10.11 15 анги, 327 зүйлтэй. Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай тухайлсан зүйлтэй. (308)	<b>ДӨРӨВДҮГЭЭР АНГИ</b> <b>Арвангуравдугаар бүлэг</b> <b>ҮНДСЭН ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ</b> <b>308 дугаар зүйл</b> 1.Хууль санаачлах Ассамблей 2. Засгийн газар 3. Дээд шүүх	<b>308 дугаар зүйл</b> Доорх журмын дагуу Үндсэн хуулийн өөрчлөлтийн төслийг батална. Гурван удаагийн хэлэлцүүлгээр дийлэнх олонхийн санал авсан төслийг албан ёсны хэвлэлд нийтэлж, ээлжит чуулганы эхний 5 хоногийн дотор хэлэлцүүлж олонхийн саналаар батална.	
<b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</b> <b>National Constitution of the Republic of Panama</b> 1972-10-11 <a href="http://pdba.gerogetown.edu/constitution">http://pdba.gerogetown.edu/constitution</a> <a href="http://www.law.nyu.edu/library/research/foreign_int">www.law.nyu.edu/library/research/foreign_int</a>	<b>CAPITULO IV</b> <b>TITULO XIII</b> <b>REFORMA DE LA CONSTITUCION</b> <b>Art.308.</b> La iniciativa para proponer reformas constitucionales corresponde a la Asamblea Nacional, al Consejo de Gabinete o a la Corte Suprema de Justicia.	<b>REFORMA DE LA CONSTITUCION</b> <b>Art.308.1.</b> Por un Acto Constitucional aprobado en tres debates por la mayoria absoluta de los miembros de la Asamblea Nacional, el cual debe ser publicado en la Gaceta, dentro de los primeros cinco dias de las sesiones ordinarias siguientes a la instalacion de la Asamblea Nacional electa en las ultimas elecciones generales, a efecto de que ensu primera legislatura sea debatido y aprobado sin modificacion, en un solodebate, por la mayoria absoluta de los miembros que la integran.	

\* \* \*

**52. БҮГД НАЙРАМДАХ ПЕРУ УЛС**

(Ерөнхийлөгчийн засаглалтай Ардчилсан Бүгд Найрамдах Улс)

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
------------------------------------	---	----------------------------	--

<b>ПЕРУ УЛСЫН ҮНДСЭН ХУУЛЬ</b> Баталсан: 1993.12.31 6 анги, 206 зүйлтэй. Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай тухайлсан зүйлтэй. (206)	<b>АРВАННЭГДҮГЭЭР АНГИ ҮНДСЭН ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ</b> <b>206 дугаар зүйл</b> Сайд нарын зөвлөл дэмжсэнээр Ерөнхийлөгч нэмэлт, өөрчлөлтийн төслийг санаачилна.	<b>206 дугаар зүйл</b> Үндсэн хуулийн өөрчлөлтийн төслийг Конгрессийн гишүүдийн 2/3 хувийн саналаар дэмжигдсэн тохиолдолд бүх ард түмний санал асуулгаар батална.	<b>206 дугаар зүйл</b> Үндсэн хуулийн өөрчлөлтийн төсөлд Ерөнхийлөгч засвар оруулах эрхгүй.
<b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</b> <b>National Constitution of the Republic of Peru</b> 1993-12-31 <a href="http://pdba.gerogetown.edu/constitution">http://pdba.gerogetown.edu/constitution</a>	<b>TITULO XI REFORMA DE LA CONSTITUCION</b> <b>Artículo 206</b> La iniciativa de reforma constitucional corresponde al Presidente de la República, con aprobaciyn del Consejo de Ministros; a los congresistas.	<b>Art.206.</b> Toda reforma Constitucional debe ser aprobada por el Congreso con mayorna absoluta del número legal de sus miembros, y ratificada mediante referendum.	<b>Art.206.</b> La ley de reforma constitucional no puede ser observada por el Presidente de la Republica.

\* \* \*

**53. ДОМИНИКАНЫ БҮГД НАЙРАМДАХ УЛС**

(Ерөнхийлөгчийн засаглалтай Ардчилсан Бүгд Найрамдах Улс)

Үндсэн хууль баталсан огноо, бүтэц	Санаачлах, боловсруулах, өргөн мэдүүлэх субъект	Хэлэлцэн батлах дэг, журам	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах нөхцөл, хязгаарлалт, хэлбэр
<b>ДОМИНИКАНЫ БҮГД НАЙРАМДАХ УЛСЫН ҮНДСЭН ХУУЛЬ</b> Баталсан: 1966.11.28 16 анги, 122 зүйлтэй. Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай тухайлсан зүйлтэй. (116-120)	<b>АРВАНЗУРГААДУГААР АНГИ ҮНДСЭН ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ</b> <b>116 дугаар зүйл</b> Үндэсний Ассамблей нь Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах эрхтэй.	<b>117 дугаар зүйл</b> Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах асуудлыг хуулиар зохицуулна. Дээд, доод 2 Танхимын нийт гишүүдийн 50-иас дээш хувийн ирцтэйгээр хуралдаж шийдвэрлэнэ. Уг хуулийн төсөлд Гүйцэтгэх засаглал санал оруулахгүй.	<b>119 дугаар зүйл.</b> Төрийн эрх мэдлийн хуваарилалтын зарчимд нэмэлт, өөрчлөлт оруулахыг хориглоно. <b>120 дугаар зүйл.</b> Үндсэн хуульд орсон нэмэлт, өөрчлөлтийг ямар нэгэн эрх бүхий байгууллага өөрчлөхгүй ба энэ нь хүчин төгөлдөр зүйлчлэгдэнэ.
<b>ЭХ БИЧВЭР, СУРВАЛЖ</b> <b>National Constitution of the Dominican Republic</b> 1966-11-28 <a href="http://pdba.gerogetown.edu/constitution">http://pdba.gerogetown.edu/constitution</a> <a href="http://www.servat.unibe.ch/law/icl/index.html">www.servat.unibe.ch/law/icl/index.html</a>	<b>TITULO XVI REFORMA DE LA CONSTITUCION</b> <b>ART. 116.-</b> Esta Constitucion podra ser reformada si la proposiciyn de reforma se presenta en el Congreso Nacional con el apoyo de la tercera parte de los miembros de una u otra Camara, o si es sometida por el Poder Ejecutivo.	<b>ART.117.-</b> La necesidad de la reforma se declarara por una ley. Esta ley, que no podra ser observada por el Poder Ejecutivo. Para resolver acerca de las reformas propuestas, la Asamblea Nacional se reunirá dentro de los quince días siguientes a la publicaciyn de la ley que declare la necesidad de la reforma, con la presencia de más de la mitad de los miembros de cada una de las Cámaras.	<b>T. 119.-</b> Ninguna reforma podrá versar sobre la forma de Gobierno, que deberá ser siempre civil, republicano, democrático y representativo. <b>ART. 120.-</b> La reforma de la Constituciyn solo puede hacerse en la forma que indica ella misma, y no podra jamas ser suspendida ni anulada por ningun poder ni autoridad ni tampoco por aclamaciones populares.

\* \* \*

**АШИГЛАСАН НОМ, ЭХ СУРВАЛЖИЙН ЖАГСААЛТ**

1. Б. Чимид. “Төр, нам, эрх зүйн шинэтгэлийн эгзэгтэй асуудал” I, II. УБ, 2008 он
2. Дэлхийн улс гүрний товч лавлах. УБ, 2006
3. Саркыт Зульфикар. Францын төрийн тогтолцоо УБ, 2004
4. Британийн төрийн тогтолцоо УБ, 2003
5. Д. Цолмон, Ч. Лхагважав. Америкийн Нэгдсэн Улсын Үндсэн хууль УБ, 2000
6. Конституционное право зарубежных стран
7. У. Мөнхбат. “Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах журмын асуудалд”, Хууль дээдлэх ёс сэтгүүл, 2005, №2
8. “Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улсын хуулийн эмхтгэл” цуврал-1, УБ 2008

**Вэб хуудас:**

- <http://www.constitution.org/cons/natlcons.htm>
- <http://www.constitution.garant.ru/>
- <http://www.servat.unibe.ch/law/icl/index.html>
- <http://asiapacific.narod.ru/countries/japan/>
- <http://pdpa.georgetown.edu/Comp/comparative.html>
- <http://www.fas.org/>
- <http://www.ipu.org/>
- <http://catalaw.com>
- <http://www.freeality.com>
- <http://www.zakon.ru>
- <http://www.law.nyu.edu/library/research/foreign.int>
- <http://www.confunder.richmond.edu>
- <http://countrystudies.us>
- <http://www.lexadin.nl>
- <http://www.tbmm.gov.tr>
- <http://www.meclis.gov.az/>



UIH.MN  
СУДАЛГААНЫ САН

**(Footnotes)**

<sup>1</sup> Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах журмын асуудлыг нарийвчлан заагаагүй тул хууль, тогтоолын төсөл санаачлах, өргөн мэдүүлэх, хэлэлцэн батлах журмын зохицуулалтыг оруулав.

<sup>2</sup> Мөн адил